

LMSP Tulkojums

EIROPAS KOMISIJA
Briselē, 14.7.2021 COM (2021) 554 final

EIROPAS KOMISIJA

2021/0201 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

ar ko groza Regulu (ES) Nr. 2018/841 attiecībā uz darbības jomu, vienkāršojot atbilstības noteikumus, nosakot dalībvalstu mērķus 2030. gadam un apņemoties kopīgi sasniegt klimata neutralitāti līdz 2035. gadam zemes izmantošanas, mežsaimniecības un lauksaimniecības nozarē un (ES) 2018/1999 attiecībā uz uzraudzības, ziņošanas, progresu izsekošanas un pārskatīšanas uzlabošanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SEC (2021) 554 galīgā redakcija} - {SWD (2021) 551 galīgā redakcija} - {SWD (2021) 609 galīgā redakcija} - {SWD (2021) 610 galīgā redakcija}

LV

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Ar paziņojumu par **“Eiropas Zaļais kurss”** tīka uzsākta jauna ES izaugsmes stratēģija, kuras mērķis ir pārveidot ES par taisnīgu un pārtikušu sabiedrību ar modernu, resursu ziņā efektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku. Tā atkārtoti apstiprina Komisijas apņemšanos līdz 2050. gadam palielināt mērķus klimata jomā un padarīt Eiropu par pirmo no klimata ziņā neitrālajiem kontinentiem. Turklat tā mērķis ir aizsargāt iedzīvotāju veselību un labklājību no riskiem un ietekmes, kas saistīta ar vidi. Eiropas Zaļā līguma nepieciešamība un vērtība ir pieaugusi, tikai ņemot vērā COVID-19 pandēmijas ļoti smago ietekmi uz Savienības pilsoņu veselību un ekonomisko labklājību.

Klimata pārmaiņu apkarošana ir neatliekama problēma. Saskaņā ar Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) īpašā ziņojuma zinātniskajiem atklājumiem, pasaules mēroga neto nulles CO₂ emisijas jāsasniedz aptuveni 2050. gadā, bet visu pārējo siltumnīcefekta gāzu neutralitāte – vēlāk gadīsimta laikā. Šī steidzamā problēma liek ES pastiprināt savu rīcību un demonstrēt vadošo lomu pasaulei, līdz 2050. gadam kļūstot neitrālai pret klimata pārmaiņām. Šis mērķis ir izklāstīts paziņojumā **“Tīra planēta visiem”** - Eiropas stratēģiskais ilgtermiņa redzējums pārtikušai, modernai, konkurētspējīgai un klimatneitrālai ekonomikai.

Pamatojoties uz vispusīgu ietekmes novērtējumu, Komisijas paziņojumā (2020. gada 17. septembris) par to, kā **uzlabot Eiropas klimata pārmaiņu līmeni 2030. gadā**, ierosināts palielināt ES mērķus un izstrādāt visaptverošu plānu, lai atbildīgā veidā palielinātu Eiropas Savienības saistošo mērķi 2030. gadam panākt emisiju neto samazināšanu vismaz par 55%. 2030. gada mērķu izvirzīšana tagad palīdz nodrošināt skaidrību politikas veidotājiem un ieguldītājiem, lai turpmākajos gados pieņemtie lēmumi neradītu šķēršļus emisiju līmenim, kas neatbilst ES mērķim līdz 2050. gadam neutralizēt klimatu. 2030. gada mērķis atbilst Parīzes nolīguma mērķim saglabāt globālo temperatūras paaugstinājumu zem 2 °C un turpināt centenus, lai noturētu to līdz 1,5 °C.

Paziņojumā ierosināts virzīties uz stingrāku ieguldījumu no LULUCF sektora un kā nākamo soli apvienot lauksaimniecības siltumnīcefekta gāzu emisijas, kas nav CO₂, ar zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecības nozari, tādējādi radot jaunu regulētu zemes nozari (kas ietver lauksaimniecības, mežsaimniecības un citu zemes izmantojumu). Tas var veicināt sinerģijas starp klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumiem un nodrošināt integrētāku politikas veidošanu un politikas īstenošanu valsts un ES līmenī. Paziņojuma pamatā esošā analīze liecina, ka zemes nozare varētu rentablā veidā kļūt klimata ziņā neitrāla līdz aptuveni 2035. gadam un pēc tam radīt lielāku CO₂ piesaisti nekā siltumnīcefekta gāzu emisijas.

Eiropadome sanāksmē apstiprināja jauno ES saistošo mērķi 2030. gadam 2020. gada decembrī. **Tā arī aicināja Komisiju “izvērtēt, kā visas ekonomikas nozares var vislabāk veicināt 2030. gada mērķa sasniegšanu, un izstrādāt nepieciešamos priekšlikumus, kā arī padziļināti izvērtēt vides, ekonomisko un sociālo ietekmi līmeni dalībvalstīs, ņemot vērā valstu enerģētikas un klimata plānus un pārskatot esošās elastības iespējas”.**

Šajā nolūkā **Eiropas klimata likums** nosaka, ka ES klimata neutralitātes mērķis ir juridiski saistošs, un paaugstina 2030. gada mērķi, nosakot mērķi līdz 2030. gadam samazināt neto emisijas vismaz par 55% salīdzinājumā ar 1990. gadu.

Lai sekotu Eiropas klimata likumā ierosinātajam virzienam un sasniegtu šo paaugstināto vērienīguma līmeni 2030. gadam, Komisija ir pārskatījusi pašlaik spēkā esošos klimata un enerģētikas tiesību aktus, kuros paredzēts siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināt par 40% līdz 2030. gadam un par 60% līdz 2050. gadam.

Šis tiesību aktu kopums “Ietilpināt 55” (“Fit for 55”), kā norādīts Komisijas klimata mērķu plānā, ir visaptverošākais elements centienos īstenot jauno vērienīgo klimata mērķi 2030. gadam, un visām ekonomikas nozarēm un politikām būs jāsniedz savs ieguldījums.

Sākotnējais tiesiskais regulējums zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (LULUCF) nozarē, kas noteikts Regulā (ES) 2018/841, tika pieņemts 2018. gadā un attiecas uz CO₂ emisijām un piesaisti un CH₄ un N₂O radīto siltumnīcefekta gāzu emisijām, ko rada zemes, mežu un biomasas apsaimniekošana laikposmā no 2021. līdz 2030. gadam. Tā dod ieguldījumu iepriekšējā Savienības emisiju samazināšanas mērķi, kas ir vismaz 40% līdz 2030. gadam salīdzinājumā ar 1990. gadu, nodrošinot, ka kopējā emisiju summa nepārsniedz kopējo piesaistījumu summu, kas nozarē rodas pēc grāmatvedības noteikumu piemērošanas, un elastīgumu ar Regulā (ES) 2018/842 izklāstīto “centienu dalīšanas” (vai EAR) sektoru.

Priekšlikums grozīt Regulu (ES) 2018/841 kā daļu no tiesību aktu kopuma “Fit for 55”, kura mērķis ir stiprināt LULUCF nozares ieguldījumu kopējā klimata mērķu palielināšanā līdz 2030. gadam. Šajā nolūkā priekšlikumā ir noteikts vispārējais Savienības mērķis attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu neto piesaisti LULUCF nozarē līdz 310 miljoniem tonnu CO₂ ekvivalenta 2030. gadā; nostiprināts pienākums dalībvalstīm iesniegt integrētus klimata pārmaiņu mazināšanas plānus zemes sektorā un uzlabot monitoringa prasības, izmantojot digitālās tehnoloģijas; mērķi ir saskaņoti ar attiecīgām politikas iniciatīvām bioloģiskās daudzveidības un bioenerģijas jomā; noteikts Savienības mērķis attiecībā uz klimata neutralitāti 2035. gadā zemes sektorā (kurā apvienota LULUCF nozare un ar CO₂ nesaistītā lauksaimniecības nozare); un apņemas Komisijai līdz 2025. gadam iesniegt priekšlikumus par valsts ieguldījumu 2035. gada mērķa sasniegšanā.

Ierosinātie grozījumi ievieš tikai nelielas, nebūtiskas izmaiņas LULUCF tiesiskajā regulējumā pirmajam atbilstības periodam, t. i., no 2021. līdz 2025. gadam. Savukārt būtiskas pārmaiņas notiek līdz ar otrā atbilstības perioda sākumu no 2026. līdz 2030. gadam. Lai vienkāršotu īstenošanu un atbilstību, pēc 2025. gada vairs netiks piemēroti uz Kioto protokolu balstītie zemes uzskaites noteikumi, un saskaņā ar Eiropas klimata likumu tiks koriģēta elastība starp LULUCF un “centienu dalīšanas” (“effort sharing” regula uz 260lpp) nozarēm. **Kopējais Savienības mērķis par siltumnīcefekta gāzu neto piesaisti 310 miljonu tonnu CO₂ ekvivalenta apmērā tiks sadalīts starp dalībvalstīm kā ikgadējie valsts mērķi laikposmam no 2026. gada līdz 2030. gadam, un tā pamatā būs siltumnīcefekta gāzu pārskatā un apsaimniekotās zemes platībās ziņotās emisijas un piesaiste. Tiks ieviesta jauna pārvaldības sistēma attiecībā uz mērķa atbilstību, un tiks pielāgots zemes izmantošanas elastīguma mehānisms, lai novērstu dalībvalstu neatbilstības risku. Sākat ar 2031. gadu, regulas darbības joma tiks paplašināta, iekļaujot ne-CO₂ emisijas no lauksaimniecības nozares, tādējādi pirmo reizi ar vienu klimata politikas instrumentu aptverot visu zemes nozari.**

- **Atbilstība spēkā esošajiem politikas noteikumiem politikas jomā**

Klimata un enerģētikas tiesību aktu kopums “Fit for 55” ir visaptverošs solis, lai pārskatītu Savienības tiesību aktus nolūkā saskaņot tos ar ES paaugstinātajiem mērķiem klimata jomā. Visas paketes iniciatīvas ir cieši saistītas.

Šis tiesību akta priekšlikums papildina paketē iekļautos priekšlikumus un saglabā atbilstību ar:

- a) pārskatīto ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) direktīvu 2003/87/EC5;
- b) Kopīgo centienu regula (ES) 2018/8426;
- c) grozīto Atjaunojamo energoresursu direktīvu (ES) 2018/20017, lai īstenotu jaunā 2030. gada klimata mērķa mērķi;

Pastāv arī cieša savstarpēja saikne ar citām Komisijas iniciatīvām par uz-dabu balstītās oglekļa izvadīšanas aizsardzību un veicināšanu, ES mežu noturības pret klimata pārmaiņām uzlabošanu, degradēto zemju un ekosistēmu atjaunošanu, kūdrāju atjaunošanu (**rewetting**) un bioekonomikas veicināšanu, tostarp noturīgu koksnes produktu izmantošanu, pilnībā ievērojot bioloģiskās daudzveidības veicināšanas ekoloģiskos principus:

- a) ES bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030;
- b) lauku saimniecības stratēģija taisnīgas, veselīgas un videi nekaitīgas pārtikas sistēmām;
- c) ES meža stratēģija;
- d) ES dabas atjaunošanas mērķi;
- e) ES stratēģija par pielāgošanos klimata pārmaiņām;
- f) ES stratēģija par metodikas samazināšanu;
- g) ES Augsnes stratēģija;
- h) ilgtspējīga bioekonomika Eiropai;
- I) aprites ekonomikas rīcības plāns tīrākai un konkurētspējīgākai Eiropai;
- j) Nulles piesārņojuma rīcības plāns;
- k) ilgtermiņa redzējums par ES lauku teritorijām;

- **Atbilstība citām Savienības politikas jomām**

Tiesību aktu kopuma “Fit for 55” priekšlikumiem būtu jāatbilst visām ES darbībām un politikai un jāpalīdz ES sasniegt 2030. gada mērķi, kā arī sekmīgai un taisnīgai pārejai uz 2050. gada mērķi — neitralitāti klimata jomā, kā norādīts Komisijas paziņojumā par Eiropas Zaļo vienošanos. Tādējādi šī iniciatīva ir saistīta ar daudzām citām politikas jomām, tostarp Eiropas Savienības ārpolitiku.

Komisija uzlabo savas labāka regulējuma pamatnostādnes un atbalsta instrumentus ar mērķi, lai visas ES iniciatīvas atbilstu **zaļajam zvērestam**, lai “nenodarītu kaitējumu”.

Tehniskā atbalsta instruments palīdz dalībvalstīm izstrādāt un īstenot reformas. Atbalsts tiek sniegs pēc pieprasījuma, un tas aptver plašu politikas jomu klāstu, tostarp Atveseļošanas pieredzes plānus, zaļo pāreju un ar LULUCF saistītos jautājumus.

LULUCF nozare ir saistīta ar visām ekosistēmām un saimnieciskajām darbībām, kas ir atkarīgas no zemes un pakalpojumiem, ko tā sniedz. Tāpēc LULUCF regulā ir atspoguļota sinerģija ar citām ES politikām, kas aptver ar zemi saistītas darbības, galvenokārt Kopējo lauksaimniecības politiku (KLP), vides politiku un enerģētikas politiku, jo īpaši attiecībā uz atjaunojamiem energoresursiem.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

- **Juridiskais pamats**

Šī priekšlikuma juridiskais pamats ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 192. pants. Saskaņā ar LESD 191. pantu un 192. panta 1. punktu Eiropas Savienība palīdz inter alia sasniegt šādus mērķus: saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti; starptautiskā līmenī veicināt pasākumus, lai risinātu reģionālas vai pasaules mēroga vides problēmas, un jo īpaši cīnīties pret klimata pārmaiņām.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences dēļ)**

Klimata pārmaiņas ir pārrobežu problēma, ko nevar atrisināt tikai ar valsts vai vietēja mēroga pasākumiem. Klimata politikas koordinēšana jāveic Eiropas līmenī un, ja iespējams, pasaules līmenī. ES rīcība ir pamatota ar subsidiaritātes principu, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā. Kopš 1992. gada Eiropas Savienība ir strādājusi, lai izstrādātu kopīgus risinājumus un virzītu pasaules mēroga rīcību cīņai ar klimata pārmaiņām. Konkrētāk, rīcība ES līmenī nodrošinās rentablu 2030. gada un ilgtermiņa emisiju samazināšanas mērķu sasniegšanu, vienlaikus nodrošinot taisnīgumu un vides integritāti. LESD 191. līdz 193. pants apstiprina un precīzē ES kompetenci klimata pārmaiņu jomā.

ES SEG emisiju samazināšanas 2030. gada mērķa palielināšana ietekmēs lielāko daļu, ja ne visas nozares ES ekonomikā. Turklāt šī mērķa sasniegšanai var būt vajadzīgi politiski risinājumi daudzās jomās, tostarp ārpus klimata, mežsaimniecības un zemes izmantošanas politikas. **Pasākumi, ko dalībvalstis veic saskaņā ar LULUCF regulu, ir cieši saistīti ar citām politikas jomām, jo īpaši ar lauksaimniecību, bioloģisko daudzveidību un biotopu aizsardzību, pielāgošanos un arī ar enerģētikas politiku atjaunojamās energijas aspektu dēļ.** Dažādu iesaistīto politiku savstarpējām atkarībām ir pārrobežu ietekme, emisiju samazināšanas mērķi

ir noteikti katrai dalībvalstij, un principi, pamatojoties uz kuriem dalībvalstis ziņos par to sasniegumiem un to virzību uz individuālo mērķu sasniegšanu un ES mērķi kopumā ir noteikti Regulā (ES) 2018/1999. Rīcība ES līmenis ir neaizstājama, un koordinētām ES politikām ir daudz lielākas izredzes līdz 2050. gadam panākt patiesu pāreju uz klimata ziņā neutrālu ekonomiku.

- **Proporcionalitāte**

Šis priekšlikums atbilst proporcionālītātes principam, jo tas nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai rentabli īstenotu ES mērķi samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas laikposmā no 2021. līdz 2030. gadam, vienlaikus nodrošinot taisnīgumu un vides integritāti.

Eiropas klimata likums nosaka saistošu Savienības 2030. gada klimata mērķi attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu neto emisiju samazinājumu iekšzemes mērogā par vismaz 55% salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni līdz 2030. gadam. Šis priekšlikums attiecas uz lielu daļu no šīm siltumnīcefekta gāzu emisijām un pārskata LULUCF regulu, lai sasniegtu šo mērķi.

- **Instrumenta izvēle**

Šī priekšlikuma mērķus vislabāk var sasniegt, grozot spēkā esošo LULUCF regulu, ieviešot izmaiņas izveidotajā tiesiskā regulējuma kārtībā, kā panākt palielināto Savienības klimata mērķi un nodrošinot tiešu un vienotu noteikumu piemērojamību visā Savienībā vienlaikus.

3. EX POST NOVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Ex-post novērtējumi/spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

LULUCF regula stājās spēkā 2018. gadā, bet to piemēro kopš 2021. gada sākuma, tāpēc līdz šim ir veikti tikai pirmie pasākumi, lai sagatavotos tās īstenošanai; šajās darbībās ir uzsvērtas dažas īstenošanas problēmas. Jo īpaši integrēto valsts enerģētikas un klimata plānu (NEKP) analīze, ko iesniedza dalībvalstis 2019. gada beigās, parādīja, ka LULUCF nozare vēl ir uzskatāma par integrētu dalībvalstu klimata stratēģiju sastāvdaļu. **Meža references līmeņu noteikšanas process katrai dalībvalstij atklāja problēmas, kas saistītas ar šī sarežģītā uzskaites noteikuma īstenošanu, un spēju veidošanas darbības, lai atbalstītu daudzas dalībvalstis, gatavojoties LULUCF regulas īstenošanai, izcēla problēmas, kas saistītas ar trūkumiem valstu uzraudzības un ziņošanas sistēmās.**

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Ietekmes novērtējums tika publicēts uz četrām nedēļām 2020. gada 29. oktobrī, un kopumā tika saņemtas 93 atbildes. Turklāt, lai savāktu pierādījumus un nodrošinātu lielāku pārredzamību, Komisija organizēja sabiedrisko apspriešanu par katru no priekšlikumiem no 2020. gada 13. novembra līdz 2021. gada 5. februārim; **apspriešanā par LULUCF regulas pārskatīšanu piedalījās 235 respondenti. Tie norādīja, ka priekšroka dodama vērienīgākiem samazināšanas mērķiem LULUCF nozarē, ko izvēlējās 45% respondentu (galvenokārt akadēmiskās aprindas, ES pilsoņi un NVO).** Otrkārt, integrētiem mērķiem zemes sektorā priekšroku deva 35% respondentu, galvenokārt no privātā sektora. Visvēlamākais risinājums starp 20% respondentu, galvenokārt valsts iestādēm, bija elastības stiprināšana ar vides aizsardzības instrumentu. Šī

priekšlikuma ietekmes novērtējuma 2. pielikumā sniepts detalizēts kopsavilkums par atsauksmēm uz ietekmes novērtējumu un sabiedriskās apspriešanas rezultātiem.

• Speciālo zināšanu apkopošana un izmantošana

Ekonomiskās, sociālās un vides ietekmes kvantitatīvā novērtējuma pamatā ir IIASA un GLOBIOM un G4M integrētā ekonomiskā zemes izmantojuma modelēšana. Politikas scenārijā (CHOSEN) ņem vērā iespējamo biomasas pieprasījumu no citām nozarēm un ievēro ES ilgtermiņa stratēģijas 1,5 TECH scenārija pieņēmumu. JAUKTĀ scenārija projekti, kuru neto LULUCF samazinājums līdz 2030. gadam būs līdzīgā līmenī kā laikposmā no 2016. līdz 2018. gadam. Īpašu pasākumu ietekme uz emisiju samazināšanu vai pastiprināto piesaisti tika modelēta ar nelielām izmaksu līknēm. Šī analīze parādīja, ka ar salīdzinoši zemām izmaksām (5 –10 EUR/tonna CO₂) var panākt ievērojamu zemes emisiju samazinājuma pieaugumu. Tā arī parādīja, ka ir nepieciešami rentabili emisiju samazinājumi visās zemes izmantošanas jomās, piemēram, labāka mežu apsaimniekošana, apmežošana, izvairīšanās no mežu izciršanas meža zemēs, zemes atstāšana atmatā uz organiskām augsnēm un uzlabotas aramzemes apsaimniekošanas stratēģijas lauksaimniecības zemēs.

Informāciju par LULUCF nozares ieguldījumu zaļajā darījumā (green deal) ieguva, noslēdzot pakalpojumu līgumu, ko veica ārējo ekspertu konsorcijs, kas cita starpā koncentrējās uz problēmām, mērķiem un iespējām LULUCF regulas pārskatīšanai un to ziņojumu analīzei, kurus dalībvalstis iesniedza saskaņā ar LULUCF lēmumu (529/2013).

Papildu informācija tika apkopota daudzos ārējos pētījumos, piemēram, LULUCF atbilstības pētījumā, siltumnīcefekta gāzu uzskaites spēju veidošanā, Oglekļa audzēšanas izmēģinājuma pētījumā utt.

• Ietekmes novērtējums

Dažādu iniciatīvu ietekmes novērtējumu pamatā ir integrēti modelēšanas scenāriji, kas atspoguļo dažādu ekonomikas dalībnieku politikas instrumentu mijiedarbību, lai nodrošinātu papildināmību, saskaņotību un efektivitāti 2030. un 2050. gada klimata mērķu sasniegšanā.

Šim priekšlikumam pievienotais ietekmes novērtējums papildina analīzi, kas veikta 2020. gada ietekmes novērtējumā, atbalstot 2030. gada klimata mērķu plānu. Tas veidoja analītisko pamatu, lai noteiktu mērķi līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas vismaz par 55% salīdzinājumā ar 1990. gadu, **mērķi attiecībā uz klimata neutralitāti zemes nozarē 2035. gadā un mērķi līdz 2050. gadam panākt klimata neutralitāti visā Savienībā.**

Turklāt šim priekšlikumam pievienotais ietekmes novērtējums ir sagatavots un izstrādāts saskaņā ar Regulējuma kontroles padomes piemērojamajām labāka regulejuma vadlīnijām un ieteikumiem, un 2021. gada 19. aprīlī tā sniedza pozitīvu atzinumu ar iebildēm. Padomes ieteiktie uzlabojumi tika izskatīti galīgajā redakcijā.

Problēmas un mērķi

Ietekmes novērtējumā tika identificētas trīs galvenās problēmas, kas saistītas ar attiecīgiem faktoriem un mērķiem.

Pirmā problēma ir tā, ka pēdējo gadu laikā ir samazinājusies oglekļa piesaiste zemes sektorā: jo pieaug ražas novākšanas rādītāji saistībā ar koksnes pieprasījumu un meža novecošanos, turpinās emisijas no bioloģiskām augsnēm, notiek dabas katastrofas un trūkst politikas un finansiālu stimulu. Tādējādi šā priekšlikuma pirmais mērķis ir apturēt un mainīt šo tendenci atbilstoši mērķim 2035. gadā panākt klimata ziņā neitrālu zemes nozari.

Otra problēma ir zemes nozares nepietiekama integrācija klimata politikā, jo lauksaimniecības un LULUCF nozarēm nav integrētu mērķu, uz tām attiecas divi dažādi tiesību akti un tās ir saistītas ar elastības noteikumiem, kas radīja dažus ierobežojumus. Attiecīgais mērķis ir nodrošināt taisnīgu, elastīgu un integrētu klimata politikas satvaru, lai stimulētu efektīvu politikas veidošanu un īstenošanu un veicinātu rentablus un sinergiskus klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumus zemes sektorā. Tas ir īpaši svarīgi, ņemot vērā lielo potenciālu palielināt sinerģiju starp klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumiem un vides aizsardzības pasākumiem, kas saistīti ar zemes apsaimniekošanu gan lauksaimniecības un mežsaimniecības, gan arī dabas un daļēji dabas teritoriju teritorijās. Oglekļa bagātu ekosistēmu atjaunošana, kā arī augsnes un mežu ilgtspējīga izmantošana palīdzēs risināt klimata un bioloģiskās daudzveidības krīzi.

Trešā problēma ir tā, ka uzskaites, uzraudzības un ziņošanas noteikumi, kas izklāstīti pašreizējā LULUCF regulā, rada īstenošanas problēmas: jo īpaši ir pierādījies, ka meža references līmeni noteikšanas process ir apgrūtinošs un LULUCF aplēšu precīzitātē joprojām ir daudz nepilnību. Šī problēma atbilst mērķim vienkāršot uzskaites noteikumus un izmantot iespējas, ko rada esošās zemes monitoringa tehnoloģijas un datu kopas, lai labāk uzraudzītu LULUCF nozares klimata rādītājus.

Politikas risinājumi

Pēc šīs analīzes un elementiem, kas izklāstīti paziņojumā par Eiropas 2030. gada klimata mērķu sasniegšanu, ietekmes novērtējumā ir izklāstīti trīs varianti.

Pirmajā variantā aplūkoti alternatīvi veidi, kā izstrādāt valsts LULUCF mērķus, pieņemot, ka starp LULUCF sektoru un tā nozarēm nav elastīguma. Viens no piedāvātajiem veidiem, kā to izdarīt, ir vienkāršot uzskaites kritēriju apsaimniekotajām meža zemēm, izmantojot vēsturisko vidējo rādītāju, nevis meža references līmeni. Vēl viens veids ir noteikt vienotu samazināšanas mērķi, pamatojoties uz visām emisijām un piesaisti, par ko ziņots inventarizācijā, un sadalīt to starp dalībvalstīm atbilstīgi nesenajām emisijām un piesaistei, un apsaimniekotās zemes teritorijai; ES mērķis ir noteikts saskaņā ar trajektoriju attiecībā uz klimatneitrālu zemes sektoru 2035. gadā.

Otrajā variantā ir noteikts arī vienots samazināšanas mērķis, kura pamatā ir ziņotās emisijas un piesaiste, bet tajā ir ierosināts zemāks ES mērķis 2030. gadam, kas atbilst nesenajiem LULUCF nozares rezultātiem (t. i., 2016. –2018. gada vidējam rādītājam); pievienojot iespēju izveidot LULUCF kredītus, lai panāktu atbilstību vides ESR mērķiem, šis risinājums rada

stimulus, lai pārsniegtu LULUCF mērķus, iespējams, sasniedzot tādu piesaistes līmeni, kas atbilst klimaneitrālam sektoram uz 2035. gadu.

Trešais risinājums apvieno emisijas no lauksaimniecības nozares un emisijas un piesaisti no LULUCF sektora vienotā “zemes nozares” pīlārā, un tajā ir trīs elementi: plānošanas process, lai nodrošinātu uz zemes balstītu klimata neutralitāti 2035. gadā, valsts saistošie mērķi zemes nozarei 2030. gadā un valsts saistošie mērķi zemes nozarei 2035. gadā.

Vēlmais risinājums ir apvienot vienkāršotus un vērienīgākus LULUCF valstu mērķus 2030. gadā (kā, piemēram, 1.2. risinājumā vai 2. risinājumā, atkarībā no tā, kādi ir Eiropas ESR mērķi) ar ES mēroga mērķi par klimata neutralitāti zemes izmantošanas sektorā 2035. gadā. Vēlmais risinājums ietver arī plānošanas procesu attiecībā uz zemes izmantošanas mazināšanu, valsts zemes izmantošanas mērķus 2035. gadam, kas jānosaka vēlākā posmā, un uzlabotas monitoringa un ziņošanas prasības.

• **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

Saskaņā ar Komisijas apņemšanos uzlabot regulējumu priekšlikums ir sagatavots, pamatojoties uz pārredzamību un pastāvīgu sadarbību ar ieinteresētajām personām.

• **Pamattiesības**

Priekšlikumā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti īpaši Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. It īpaši tā palīdz sasniegt mērķi panākt augsta līmeņa vides aizsardzību saskaņā ar ilgtspējīgas attīstības principu, kas noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 37. pantā.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Ieteikme uz dalībvalstu budžetu ir saistīta ar iespēju tirgot pārpalikumus, kad to mērķi ir pārsniegti, un ar vajadzību pēc augstas kvalitātes uzraudzības un ziņošanas LULUCF nozarē, kas ietver, piemēram, ES programmu atkalizmantošanu (piemēram, Copernicus) un datu avotus, kas jau izmantoti citās politikas jomās.

Ar šo priekšlikumu 2025. gadā paredzēts visaptveroši pārskatīt valstu pārskata datus, ko dalībvalstis iesniegušas saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 (“Pārvaldības regula”) 26. panta 4. punktu. **Pārskatīšana** ļaus Komisijai noteikt dalībvalstu LULUCF gada mērķus 2026. –2030. gadam, pamatojoties uz katras dalībvalsts vidējo siltumnīcefekta gāzu emisiju apjomu 2021., 2022. un 2023. gadā. Pārskatīšanā tiks arī atjaunināts 2030. gada emisiju sadales celš ekoloģiskajā ESR un pārskatīti ikgadējie piešķirumi 2026. –2030. gadam. Turklāt tiks saglabāts visaptverošais pārskats par 2027. gadu, lai nodrošinātu atbilstību, kā paredzēts Pārvaldības regulā. Šādiem uzdevumiem būs vajadzīgs ārēja līgumslēdzēja atbalsts, kura aptuvenā cena katrai pārskatīšanai būs EUR 2 miljoni (2025., 2027. gads).

Būs vajadzīgi arī sekundārie tiesību akti, kuros būs izklāstīti sīki izstrādāti noteikumi attiecībā uz LULUCF Savienības reģistrā un emisiju monitoringu un ziņošanu, kā arī atbilstības ziņojumu verifikāciju. Lai to īstenotu, būs jāizstrādā TĀ attīstība Savienības reģistrā, lai risinātu jautājumus saistībā ar jauna veida kvotām, kas saistītas ar LULUCF-ESR elastīgumu, un jauniem operatoriem (dalībvalstīm).

Turklāt, ņemot vērā izmaiņas ziņošanas un atbilstības mehānismā 2026. gadā, īstenošanai būs nepieciešams uzlabots un uzlabots uzraudzības nodrošinājums, izmantojot Eiropas Vides aģentūru un saistītos datu pakalpojumus saskaņā ar programmu Copernicus.

Ietekme uz ES budžetu ir izklāstīta pievienotajā tiesību akta finanšu pārskatā. ATTĪSTĪBAS un iepirkuma izvēli iepriekš apstiprinās Eiropas Komisijas Informācijas tehnoloģiju un kiberdrošības padome.

5. CITI ELEMENTI

• Īstenošanas plāni un uzraudzības, novērtēšanas un ziņošanas kārtība

Pārredzami un regulāri ziņojumi par dalībvalstu pienākumiem apvienojumā ar stingrām atbilstības pārbaudēm ir pamatelementi, kas nodrošina progresu ES ilgtermiņa emisiju samazināšanas saistību izpildē. Iniciatīvas pamatā ir process, kas balstīts uz integrētiem valstu enerģētikas un klimata plāniem un stabili pārredzamības sistēmu attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijām un citu informāciju par klimatu, kas ietvera Regulā (ES) 2018/1999 par Enerģētikas savienības pārvaldību un klimata politiku. Komisija cīta starpā izmantos informāciju, ko dalībvalstis ziņojušas saskaņā ar Pārvaldības regulu, lai regulāri novērtētu progresu. Tas ietver informāciju par siltumnīcefekta gāzu emisijām, politiku un pasākumiem, prognozēm un pielāgošanos. Komisija arī izmantos šo informāciju, lai veiktu vides īstenošanas pārskatus un uzraudzītu vides rīcības programmas. No dalībvalstīm iegūto informāciju var papildināt ar sistemātiskiem novērojumiem atmosfērā in situ, kā arī ar novērojumiem no attāluma, piemēram, Copernicus novērojumiem.

Īstenojot ES neto emisiju samazināšanas mērķi, kas balstīts uz siltumnīcefekta gāzu pārskatos uzrādītajiem skaitļiem, arvien lielāka kvalitāte ir emisiju un piesaistījumu monitoringam un ziņošanai par tiem zemes izmantošanas, zemes izmantošanas izmaiņu un mežsaimniecības nozarē. Liela nozīme ir arī saskaņotībai ar citām ES politikas jomām, kuru pamatā ir arī zemes monitorings, piemēram, ar Kopējo lauksaimniecības politiku, Bioloģiskās daudzveidības politiku un Atjaunojamo energoresursu direktīvu, nodrošinot svarīgu administratīvo un izmaksu sinerģiju. Pateicoties zemes novērošanas tehnoloģiju attīstībai, ir plašas iespējas uzraudzīt zemes izmantojuma izmaiņas par zemām izmaksām un savlaicīgi (piemēram, izmantojot pieejas, kuru pamatā ir attālinātā uzrāde, tostarp no Copernicus Sentinel satelītiem vai komerciāli pieejamiem pakalpojumiem). Šāda savlaicīga, ES aptveroša digitālā ģeodatu uzskaite ne tikai atvieglos ziņošanu par SEG, bet arī virzīs ietekmes mazināšanas darbības uz jomām, kurās ir vislielākais emisiju samazināšanas potenciāls, un plašākā mērogā ļaus veikt pasākumus vides, bioloģiskās daudzveidības, dabas aizsardzības un zemes izmantošanas plānošanas jomā. Tāpēc ir ļoti svarīgi uzlabot uzraudzības pieju LULUCF regulā, tādējādi visām dalībvalstīm ieviešot vienlīdzīgus konkurences apstākļus attiecībā uz salīdzināmu un standartizētu pieju izmantošanu saskaņā ar pieejamajiem instrumentiem un tehnoloģijām, un tas nodrošinās labākās uzraudzības prakses pieņemšanu.

• Sīkāks priekšlikuma īpašo noteikumu skaidrojums

Vissvarīgākās izmaiņas LULUCF tiesiskajā regulējumā, kas palīdz sasniegt Eiropas Savienības vērienīgos mērķus klimata jomā, attiecas uz šādiem pantiem:

2. pants Darbības joma

Sākotnējā darbības joma, kurā noteiktas “zemes uzskaites kategorijas”, attiecas tikai uz laikposmu no 2021. līdz 2025. gadam grozītajā regulā. **Pārvaldītie mitrāji ir iekļauti 2021. – 2025. gada grozījuma darbības jomā tikai tām dalībvalstīm, kuras ir paziņojušas par nodomu to iekļaut līdz 2020. gada 31. decembrim (to izvēlējušās tikai divas dalībvalstis).**

Darbības joma laikposmam no 2026. līdz 2030. gadam ir balstīta tieši uz paziņotajām siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas emisijām un piesaisti saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1999 un precīzi atspoguļo ziņošanas kategorijas, kas noteiktas Kopējā ziņošanas formātā saskaņā ar UNFCCC ziņošanas vadlīnijām (**piemēram, kūdrāji un kūdras ieguve ir iekļauta pārskata kategorijā “Mitrāji”**).

No 2031. gada pēdējā punktā ir ieviesta kombinētas zemes izmantošanas un ar CO₂ nesaistītas lauksaimniecības nozares darbības joma, atspoguļojot arī ziņošanas kategorijas, kas noteiktas kopējā ziņošanas formātā.

4. pants Saistības un mērķi

Sākotnējā 4. pantā termins “saistības” tika lietots, lai izteiku pienākumu bez īpaša skaitliska mērķa. Jaunais 4. pants “Saistības un mērķi” tiks pārskatīts, lai atspoguļotu trīs laikposmus:

Saistības 2021. -2025. gadam

Saskaņā ar pašreizējiem noteikumiem dalībvalstis ir apņēmušās nodrošināt, ka siltumnīcefekta gāzu emisijas nepārsniedz piesaisti, ko aprēķina kā kopējo emisiju summu un kopējo piesaisti uzskaites kategorijās, kā noteikts darbības jomā (2. panta 1. punkts); “bezdebeta noteikums”. Šīs saistības attieksies tikai uz grozītās regulas piemērošanas pirmo periodu, t. i., no 2021. līdz 2025. gadam.

Dalībvalstu mērķi 2026. –2030. gadam

Laikposmā no 2026. līdz 2030. gadam tiks noteikts Savienības mērkis līdz 2030. gadam panākt neto piesaisti 310 miljonu tonnu CO₂ ekvivalenta apmērā, pamatojoties uz siltumnīcefekta gāzu pārskatu 2016., 2017. un 2018. gadā. Savienības mērkis – 310 miljoni tonnu CO₂ ekvivalenta neto piesaiste – tiks sadalīts starp dalībvalstīm, lai noteiku saistošus valsts mērķus attiecībā uz minimālo neto piesaisti, kas jāsasniedz 2030. gadā saskaņā ar tabulu IIa pielikumā.

Divi apsvērumi nosaka, ka ir vēlams izmantot jaunākos datus. Pirmkārt, trajektorijas sākuma punktam ir jābūt pēc iespējas tuvāk atbilstības periodam, un tam ir tehniska ietekme, kas novērš vajadzību noteikt etalonu, piemēram, meža references līmeni. Otrkārt, LULUCF krājumi, sākot no 2023. gada, būs pirmie, kas būs saskaņā ar Pārvaldības regulu, un tādējādi būs augstāki standarti. **Pamatojoties uz ziņotā siltumnīcefekta gāzu pārskata vispusīga pārskata rezultātiem, Komisija 2025. gadā pieņems īstenošanas aktu, ar ko katrai dalībvalstij noteiks gada mērķus, kuru pamatā ir pārbaudītās emisijas un piesaiste no 2021., 2022. un 2023. gada.**

Tāpēc jaunākie pārskatītie dati kalpos par pamatu ikgadējo mērķu trajektorijas noteikšanai 2026. –2029. gadam, lai sasniegtu valsts neto piesaistes mērķus 2030. gadam.

2030. gada mērkis būs sākumpunkts zemes nozares virzībai laikposmā no 2030. līdz 2050. gadam, lai panāktu klimata neutralitāti visas ekonomikas mērogā, un ļaus uzraudzīt virzību uz siltumnīcefekta gāzu neto emisiju nulles līmeni līdz 2050. gadam.

Saistības attiecībā uz klimata neutralitāti 2035. gadā

No 2031. gada LULUCF nozare ietvers ar CO₂ nesaistītas lauksaimniecības nozares emisijas, un grozītās regulas mērķis būs panākt klimata neutralitāti Savienības mēroga siltumnīcefekta gāzu emisijām un piesaistei apvienotajās nozarēs vēlākais līdz 2035. gadam; līdz minētajam datumam samazināt emisijas līdz neto nullei un pēc tam radīt negatīvas emisijas. **Dalībvalstīm ir pienākums palīdzēt sasniegt kopīgo mērķi un līdz 2024. gada jūnijam izklāstīt, kā tās plāno sasniegt šo mērķi, atjauninātajos integrētajos valsts enerģētikas un klimata plānos.** Nemot vērā iesniegtos plānus, Komisija līdz 2025. gada beigām ierosinās atsevišķu dalībvalstu mērķus un ES mēroga pasākumus laikposmam pēc 2030. gada. Dalībvalstu individuālie mērķi laikposmam pēc 2030. gada tiks pakļauti ietekmes novērtējumam un jaunam tiesību akta priekšlikumam.

Sākot no 2036. gada, apvienotajai nozarei būs jārada turpmāka oglekļa piesaiste, lai līdzsvarotu pārējās emisijas citās nozarēs, pamatojoties uz stabili sertifikācijas sistēmu oglekļa uztveršanai. Šis politikas satvars varētu sākt pakāpeniski apvienot zemes nozari ar citām nozarēm (ārpus lauksaimniecības), kas ir izsmēlušas savas emisiju samazināšanas iespējas vai kas ir sasniegušas, piemēram, vairāk nekā 90% emisiju samazinājumu. Tādējādi tiku saglabāts stimuls pastāvīgi palielināt oglekļa piesaisti kombinētajās nozarēs laikposmā līdz 2050. gadam.

9. pants Attīrītas koksnes produktu uzskaitē

Paziņojumā “**Izvirzīt Eiropas 2030. gada mērķus klimata jomā**” norādīts uz iniciatīvām attiecībā uz oglekļa audzēšanu un oglekļa uztveršanas sertifikāciju, kuras būtu arvien plašāk jāizmanto līdz 2030. gadam. Tādēļ ir jāveicina šādi jauni uzņēmējdarbības modeļi, lai palielinātu oglekļa sekvestrāciju, bet vienlaikus zemes izmantotājiem ir jāpieliek vajadzīgās pūles, lai izvairītos no oglekļa krājumu samazināšanās, jo īpaši augsnē.

Ar šo priekšlikumu tiks ieviests precīzāks ceļš uz jauniem ražojumiem (celtniecības materiāli, šķiedras/polimēri) un tiks pārvirzīta izstrādājuma jēga, lai tas darbotos kā oglekļa atdalīšanas/lauksaimniecības sertifikācijas līdzeklis, kā vienu no šādiem piemēriem iekļaujot novāktas koksnes produktus plus kūdras produktus – šis jāvirza caur ZM.

12. pants Vispārīgas elastības iespējas

Saskaņā ar grozīto regulu dalībvalstis 2021. –2025. gada perioda beigās vairs nevarēs veikt “banku” pārpalikuma piesaisti. Tomēr ar šo grozījumu nodrošina, ka dalībvalstu pārvietojumu pārpalikuma daļa 2021. –2025. gada perioda beigās tiek iedalīta izveidotam elastīguma mehānismam otrajā periodā no 2026. līdz 2030. gadam (skatīt nesen iestrādāto 13. b pantu).

Turklāt dalībvalstīm būs pienākums ziņot par tirdzniecības ieņēmumu izlietojumu un paredzēt, ka šos ieņēmumus atkārtoti ieguldīs klimata projektos.

13. pants Pārvaldītā meža zemes elastība

Šā 13. panta darbības joma tiks ierobežota līdz 2021. –2025. pārskata periodam, un kopējais pieejamais elastīgums būs elastīguma pārpalikuma daļa, ko dalībvalstis neizmantoja laikposmā no 2021. gada līdz 2025. gadam saskaņā ar 13. pantu.

Ir sagaidāms pārpalikums pēc pirmā perioda, ņemot vērā, ka pašlaik mežu neto piesaiste galvenajās dalībvalstīs ir ievērojami lielāka nekā pieņemtie meža references līmeņi. Līdz ar to gandrīz visas ar mežu bagātās dalībvalstis, visticamāk, izpildīs savas saistības laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam saskaņā ar LULUCF regulu, neizmantojot savu elastīgumu. Tāpēc ir iespējams, ka tas atstātu neizmantotu ievērojamu daļu no pieejamās elastības, kas var nodrošināt jaunizveidoto mehānismu jebkādu neizmantoto meža zemes kompensāciju pārdalei dalībvalstīm, kuras skāruši dabiski traucējumi.

Turklāt pašreizējais noteikums attiecībā uz īpašo elastību Somijai tiks svītrots un aizstāts ar grozītās regulas 13. a pantu.

13. a pants Papildu kompensācijas

Līdzīgi kā 13. pantā, šā panta piemērošana attiecas tikai uz uzskaiti attiecībā uz pirmo atbilstības periodu, 2021. –2025. gads, un tā pastāvēšanas galvenais iemesls ir izvairīties no jebkādas neskaidrības, interpretējot somiem piešķirtās īpašās elastības apjomu.

Grozījumā precizēs pieejamās kompensācijas apjomu līdz 5 miljoniem tonnu CO₂ ekvivalenta, t. i., pusi no pašreizējā apjoma, kas piemērojams tikai līdz 2025. gada beigām. Turklāt kompensācija par meža zemi, kas pārveidota par citu zemi, būs ierobežota līdz 2017. gada beigām. Kompensāciju varēs izmantot tikai 2021.-2025. gada saistību izpildes mērķim, nodrošinot, ka ne tirdzniecībai tiek izmantoti kredīti, ne arī tie tiek pārcelti uz otro periodu no 2026. līdz 2030. gadam.

13. b pants Zemes izmantošanas elastīguma mehānisms 2026. –2030. gadam

Tā kā no 2025. gada, mainoties uz ziņojumiem balstītajam valsts mērķim, pašreizējais 10. pants (“Dabas traucējumi”) un 13. pants (“Pārvaldīta meža zemes elastība”) ir lieki, grozītajā regulā attiecībā uz laikposmu no 2026. gada līdz 2030. gadam ir ieviests jauns elastības mehānisms, lai palīdzētu dalībvalstīm novērst nozares nenoteiktību, jo īpaši dabas katastrofu dēļ. Tā darbosies saskaņā ar pašreizējiem 13. panta principiem, paplašinot darbības jomu no meža zemes uz visu zemi, kas attiecas uz mērķa atbilstību. Tādā gadījumā mehānisms attiektos uz jebkādu negaidītu neto piesaistes samazinājumu visās zemes kategorijās, ne tikai mežā, kaitēkļu, ugunsgrēku un vētru dēļ, ar nosacījumu, ka dalībvalstis iesniedz skaidrus pierādījumus saskaņā ar esošajiem kritērijiem (VI pielikums).

Jaunie elementi (salīdzinot ar sākotnējo 13. pantu) būs šādi:

Laikposmā no 2026. līdz 2030. gadam elastīguma mehānisma vienības var izmantot, lai pilnībā aptvertu darbības jomu starp mērķi un ziņošanu katrā dalībvalstī, ne tikai attiecībā uz meža zemēm.

Piekļuve elastīguma mehānismam 2032. gadā 2026. –2030. gadam ir noteikta uz pusi no maksimālā apjoma, kas noteikts VII pielikumā, t. i., 178 miljoniem tonnu CO₂ ekvivalenta.

Jebkuru neizmantoto summu ar Komisijas lēmumu un ar reģistra starpniecību var pārdalīt uz dalībvalstīm, kurās to vajadzība, jo īpaši saistībā ar dabiskiem traucējumiem, ir pierādīta saskaņā ar VI pielikuma principiem, un tas ir pārsniedzis VII pielikumā iepriekš noteiktos katrai dalībvalstij noteiktos līmeņus.

13. c pants Mērķu pārvaldība

Pārejot uz valsts gada mērķiem attiecībā uz neto piesaisti laikposmā no 2026. līdz 2030. gadam, tiks ieviesti līdzīgi principi, kā tas ir atbilstības regulējumā saskaņā ar Kopīgo centienu regulu (ES) 2018/842, piemēram, sods par neatbilstību 8% apmērā attiecībā uz neatbilstību 2030. gadā, attiecībā uz turpmāko mērķa/sadales noteikšanu pēc 2030. gada. Gadījumā, ja dalībvalsts neizpilda savu 2030. gada mērķi otrā atbilstības perioda beigās, neraugoties uz pārcelšanas iespēju no citas dalībvalsts un attiecīgo elastības mehānisma daļu, starpība starp tās 2030. gada mērķi un neto emisiju samazinājumu, kas faktiski sasniegts 2030. gadā, tiks iekļauta tās mērķī, kas noteikts 2031. gadam.

Grozījumi Regulā (ES) 2018/1999

Iemesls, kāpēc Regulu (ES) 2018/1999 groza kopā ar Regulu (ES) 2018/841, ir tas, ka tajā ir iekļauti noteikumi par siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes monitoringu un ziņošanu un par to, kā sekot dalībvalstu progresam, lai sasniegtu Regulā (ES) 2018/841 noteiktos mērķus.

Grozījumā Regulas (ES) Nr. 2018/1999 4. pantā valstu enerģētikas un klimata plānos ir atspoguļoti valsts mērķi, kas noteikti laikposmam no 2026. līdz 2030. gadam, un saistības attiecībā uz klimata neutralitāti 2035. gadā. Ar 38. panta grozījumu var veikt visaptverošu valsts pārskata datu pārskatīšanu 2025. gadā, lai varētu noteikt dalībvalstu gada mērķus 2026. –2030. gadam. Papildus arī grozījums V pielikuma 3. daļā ieviest pasākumus, ar kuriem uzlabo monitoringa un ziņošanas precizitāti attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijām un piesaisti LULUCF nozarē.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

ar ko groza Regulu (ES) Nr. 2018/841 attiecībā uz darbības jomu, vienkāršojot atbilstības noteikumus, nosakot dalībvalstu mērķus 2030. gadam un apņemoties kopīgi sasniegt klimata neutralitāti līdz 2035. gadam zemes izmantošanas, mežsaimniecības un lauksaimniecības nozarē un (ES) 2018/1999 attiecībā uz uzraudzības, ziņošanas, progresu izsekošanas un pārskatīšanas uzlabošanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

Ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 1. punktu,

Ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

Pēc legislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem, ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu

Ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu, kas pieņemts saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

Kur:

(1) Parīzes nolīgums, kas pieņemts 2015. gada decembrī saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām (UNFCCC), stājās spēkā 2016. gada novembrī (“Parīzes nolīgums”). Tās Puses ir vienojušās panākt, lai pasaules vidējā temperatūra paaugstinātos krietni zem 2°C virs pirmsrūpniecības laikmeta līmeņa, un cestīs ierobežot temperatūras pieaugumu līdz $1,5^{\circ}\text{C}$ virs pirmsrūpniecības laikmeta līmeņa.

(2) Ar klimatu un vidi saistīto problēmu risināšana un mērķu sasniegšana Parīzes nolīgumā ir galvenais paziņojums “Eiropas zaļajā kursā”, ko Komisija pieņema 2019. gada 11. decembrī. Nepieciešamība un vērtība Eiropas Zaļajam kursam ir pieaugusi, tikai ņemot vērā COVID-19 pandēmijas ļoti smago ietekmi uz Savienības pilsoņu veselību un ekonomisko labklājību.

(3) Savienība ir apņēmusies līdz 2030. gadam valsts mērogā atjauninātajā valsts līmenī samazināt Savienības siltumnīcefekta gāzu neto emisijas vismaz par 55% salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni noteiktā samazināšanas apņemšanās, kas iesniegta UNFCCC sekretariātam 2020. gada decembrī.

(4) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 2021/1119 Eiropas Savienība ir noteikusi mērķi līdz 2050. gadam nodrošināt visu ekonomiku aptverošu klimata neutralitāti tiesību aktos. Ar minēto regulu arī nosaka saistošu Savienības apņemšanos samazināt siltumnīcefekta gāzu neto emisijas (emisijas pēc piesaistes atskaitīšanas) vismaz par 55% zem 1990. gada līmeņa līdz 2030. gadam. Paredzams, ka visas tautsaimniecības nozares veicinās šī mērķa sasniegšanu, tostarp zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecības nozare. Neto piesaistes ieguldījums Savienības 2030. gada klimata mērķī ir tikai 225 miljoni tonnas CO₂

ekvivalenta. Saistībā ar Regulu (ES) Nr. 2021/1119 Komisija atbilstošā paziņojumā atkārtoti apstiprināja savu nodomu ierosināt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/841 pārskatīšanu saskaņā ar mērķi palielināt neto oglekļa piesaisti līdz iepriekš minētajiem līmeņiem 300 miljoni tonnu CO₂ ekvivalenta zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozarē līdz 2030. gadam.

(5) Lai veicinātu mērķi samazināt siltumnīcefekta gāzu neto emisijas no vismaz 40% līdz vismaz 55% salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni, katrai dalībvalstij attiecībā uz zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecības nozari būtu jānosaka saistošie gada mērķi attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu neto laikposmiem laikposmā no 2026. līdz 2030. gadam (pēc analogijas ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/842 noteiktajiem ikgadējiem emisiju piešķīrumiem attiecībā uz oglekļa CO₂ neto laiku), kas ir vienāds ar miljoniem, Metodoloģijā, ko izmanto, lai noteiktu valsts mērķus 2030. gadam, būtu jāņem vērā vidējās siltumnīcefekta gāzu emisijas un piesaistījumi no 2016., 2017. un 2018. gada, par kuriem ziņo katra dalībvalsts, un jāatspoguļo zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozares pašreizējie ietekmes mazināšanas rādītāji un katras dalībvalsts daļa pārvaldītajā zemes platībā Savienībā, ņemot vērā šīs dalībvalsts spēju uzlabot darbību nozarē, izmantojot zemes apsaimniekošanas praksi vai zemes izmantojuma izmaiņas, kas dod labumu klimatam un bioloģiskajai daudzveidībai.

(6) Saistošie ikgadējie mērķi attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu neto piesaisti katrai dalībvalstij jānosaka lineāri. Trajektorijai būtu jāsākas 2022. gadā, proti, vidējai siltumnīcefekta gāzu emisijai, par ko minētā dalībvalsts ziņojusi 2021., 2022. un 2023. gadā, un tai būtu jābeidzas 2030. gadā, ņemot vērā šai dalībvalstij noteikto mērķi. Dalībvalstīm, kas uzlabo emisiju un piesaistes aprēķināšanas metodiku, būtu jāievieš tehniskās korekcijas konцепcija. Šīs dalībvalsts mērķim būtu jāpievieno tehnisks labojums, kas atbilst metodoloģijas izmaiņu ietekmei uz mērķiem un dalībvalsts centieniem tos sasniegt, lai ievērotu vides integritāti.

(7) Paziņojumā (2020. gada 17. septembris) par Eiropas 2030. gada klimata pārmaiņu paātrināšanu ir izklāstīta iespēja apvienot lauksaimniecības, kas nav CO₂, siltumnīcefekta gāzu emisijas ar zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecības neto piesaisti, tādējādi izveidojot jaunu regulētu zemes nozari. Šāda kombinācija var veicināt uz sauszemi balstītu klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumu sinerģiju un nodrošināt integrētāku politikas veidošanu un politikas īstenošanu valsts un Savienības līmenī. **Šajā nolūkā būtu jāpastiprina dalībvalstu pienākums iesniegt integrētus klimata pārmaiņu mazināšanas plānus attiecībā uz zemes nozari.**

(8) Zemes sektors var rentablā veidā strauji neutralizēt klimatu līdz 2035. gadam un pēc tam radīt lielāku siltumnīcefekta gāzu piesaisti nekā emisijas. Kolektīvas saistības, kuru mērķis ir panākt klimata neitralitāti zemes sektorā 2035. gadā ES līmenī, var nodrošināt vajadzīgo plānošanas noteiktību, lai īsterminā virzītu uz zemi balstītus klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumus, ņemot vērā, ka šādai rīcībai var būt vajadzīgi daudzi gadi, lai sasniegtu vēlamos seku mazināšanas rezultātus. Turklat tiek prognozēts, ka zemes nozare kļūs par lielāko nozari ES siltumnīcefekta gāzu profilā 2050. gadā. Tāpēc ir īpaši svarīgi noenkurot šo nozari līdz trajektorijai, kas līdz 2050. gadam var efektīvi nodrošināt neto nulles siltumnīcefekta gāzu emisijas. **Līdz 2024. gada vidum dalībvalstīm būtu jāiesniedz savi atjauninātie integrētie valsts enerģētikas un klimata plāni saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1999 14. pantu.**

Plānos jāiekļauj attiecīgi pasākumi, ar kuriem katra dalībvalsts 2035. gadā vislabāk veicina klimata neitralitātes kopējo mērķi zemes sektorā ES līmenī. Pamatojoties uz šiem plāniem,

Komisijai būtu jāierosina valstu mērķi, nodrošinot, ka Savienības mēroga siltumnīcefekta gāzu emisijas un piesaiste zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozarē un emisijas no lauksaimniecības, kas nav CO₂, nozarēm ir vismaz līdzsvarotas līdz 2035. gadam. Pretēji ES līmeņa mērķim par klimata neutralitāti zemes sektorā līdz 2035. gadam šādi valsts mērķi būs saistoši un izpildāmi katrai dalībvalstij.

(9) Regulas (ES) Nr. 2018/841 6., 7., 8. un 10. pantā izklāstītie uzskaites noteikumi tika izstrādāti, lai noteiktu, kādā mērā ietekmes mazināšanas rezultāti zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozarē varētu palīdzēt sasniegt ES 2030. gada mērķi samazināt siltumnīcefekta gāzu neto emisijas par 40%, kas neietver zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecības nozari. Lai vienkāršotu reglamentējošos noteikumus minētajā nozarē, pašreizējie uzskaites noteikumi nebūtu jāpiemēro pēc 2025. gada, un atbilstība dalībvalstu mērķiem būtu jāpārbauda, pamatojoties uz paziņotajām siltumnīcefekta gāzu emisijām un piesaisti. Tas nodrošina metodikas saskaņotību ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EC, Regulu (ES) 2018/842, un jauno siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķa noteikšanu par vismaz 55%, kas ietver arī zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecību).

(10) Lai veicinātu siltumnīcefekta gāzu piesaisti, individuāliem lauksaimniekiem vai mežu apsaimniekotājiem ir nepieciešams tiešs stimuls uzglabāt vairāk oglekļa savā zemē un to mežos. Laikposmā līdz 2030. gadam arvien vairāk jāizmanto jauni uzņēmējdarbības modeļi, kuru pamatā ir oglekļa audzēšanas stimuli un oglekļa piesaistes sertifikācija. Šādi stimuli un uzņēmējdarbības modeļi veicinās klimata pārmaiņu mazināšanu bioekonomikā, tostarp izmantojot izturīgus koksnes produktus, pilnībā ievērojot ekoloģiskos principus, kas veicina bioloģisko daudzveidību un aprites ekonomiku. Tādēļ papildus nocirstās koksnes produktiem būtu jāievieš jaunas oglekļa uzglabāšanas produktu kategorijas. Jaunie uzņēmējdarbības modeļi, lauksaimniecības un zemes apsaimniekošanas prakse, lai veicinātu piesaisti, veicina līdzsvarotu teritoriālo attīstību un ekonomisko izaugsmi lauku apvidos. Tās arī rada jaunas darba vietas un veicina atbilstošu apmācību, pārkvalificēšanos un kvalifikācijas paaugstināšanu.

(11) Nemot vērā zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozares īpatnības katrā dalībvalstī, kā arī to, ka dalībvalstīm ir jāpalielina rādītāji, lai sasniegtu savus valsts saistošos mērķus, dalībvalstīm būtu jāsaglabā virkne elastīguma iespēju, tostarp tirdzniecības pārpalkumi un meža specifiskās elastības paplašināšana, vienlaikus ievērojot mērķu vides integritāti.

(12) Pašreizējo uzskaites noteikumu pārtraukšana pēc 2025. gada rada vajadzību pēc alternatīviem noteikumiem attiecībā uz dabiskiem traucējumiem, piemēram, ugunsgrēkiem, kaitēkļiem un vētrām, lai novērstu neskaidrības, ko rada dabas procesi vai klimata pārmaiņas zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozarē. Dalībvalstīm 2032. gadā vajadzētu būt pieejamam elastīgam mehānismam, kas saistīts ar dabiskiem traucējumiem, ar nosacījumu, ka tās ir izsmēlušas visas pārējās to rīcībā esošās elastības iespējas, ieviesušas atbilstošus pasākumus, lai samazinātu savas zemes neaizsargātību pret šādiem traucējumiem, un ka ir pabeigta Savienības 2030. gada mērķa īstenošana attiecībā uz zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecību.

(13) Nosakot saistošus valstu gada mērķus siltumnīcefekta gāzu piesaistei, kuru pamatā ir ziņotās siltumnīcefekta gāzu emisijas un piesaiste, sākot no 2026. gada, būtu jānosaka noteikumi par atbilstības mērķi. Regulā (ES) 2018/842 noteiktie principi būtu jāpiemēro

mutatis mutandis ar sankciju par neatbilstību, ko aprēķina šādi: 108% no starpības starp noteikto mērķi un attiecīgajā gadā ziņoto neto piesaisti tiks pieskaitīti siltumnīcefekta gāzu emisiju skaitlim, ko dalībvalsts ziņojusi nākamajā gadā.

(14) Lai nodrošinātu vienotus nosacījumus Regulas (ES) 2018/841 noteikumu īstenošanai attiecībā uz dalībvalstu ikgadējo mērķa piešķirumu noteikšanu, īstenošanas pilnvaras būtu jāpiešķir Komisijai. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011.

(15) Nemot vērā to, ka ir noteikti dalībvalstu neto siltumnīcefekta gāzu piesaistes mērķi laikposmam no 2026. līdz 2030. gadam, Komisijai būtu jāveic visaptverošs pārskats, lai pārbaudītu siltumnīcefekta gāzu pārskata datus par 2021., 2022. un 2023. gadu. Šim nolūkam 2025. gadā būtu jāveic visaptveroša pārskatīšana papildus visaptverošai pārskatīšanai, kas Komisijai jāveic 2027. un 2032. gadā saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 38. pantu.

(16) Pārmaiņas uz ziņojumiem balstītos mērķos, siltumnīcefekta gāzu emisijas un samazināšana ir jānovērtē ar augstāku precīzitātes līmeni. Turklat Komisijas paziņojums par ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju 2030. gadam, Farm to Fork stratēģija taisnīgai, veselīgai un videi nekaitīgai pārtikas sistēmai, ES Mežu stratēģija, Eiropas Savienības Parlaments un Padomes pārskatītā direktīva (ES) 2018/2001, kā arī Komisijas paziņojums par klimata ziņā noturīgas Eiropas veicināšanu — jaunajā ES stratēģijā par pielāgošanos klimata pārmaiņām būs nepieciešama pastiprināta zemes uzraudzība, tādējādi palīdzot aizsargāt un uzlabot uz dabu balstītas oglekļa piesaistes noturību visā Savienībā. Ir jāuzlabo emisiju un piesaistes monitorings un ziņošana, izmantojot progresīvas tehnoloģijas, kas pieejamas saskaņā ar Savienības programmām, piemēram, Copernicus, un digitālos datus, kas savākti saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku, piemērojot divu veidu pāreju uz zaļo un digitālo inovāciju.

(17) Gaidāmās antropogēnās izmaiņas jūras un saldūdens vidē, piemēram, plānotā jūras enerģijas paplašināšanās, iespējamais akvakultūras ražošanas pieaugums un pieaugošais dabas aizsardzības līmenis, lai sasnietgu ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas mērķus, ietekmēs siltumnīcefekta gāzu emisijas un to sekvestrāciju. Pašlaik šīs emisijas un piesaiste nav iekļauta ANOVKKP standarta ziņošanas tabulās. Pēc ziņošanas metodikas pieņemšanas Komisija, veicot pārskatīšanu saskaņā ar šīs regulas 17. panta 2. punktu, apsvērs ziņojumu sniegšanu par rezultātiem, analīzes iespējamību un ietekmi, ko varētu radīt ziņojumu attiecināšana uz jūras un saldūdens vidi, pamatojoties uz jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem par šīm plūsmām.

(18) Tādēļ attiecīgi jāgroza Regula (ES) 2018/841 un (ES) 2018/1999,

IR PIENĀMUŠAS ŠO REGULU:

1. pants

Regulu (ES) 2018/841 groza šādi:

(1) regulas 1. pantu aizstāj ar šādu pantu:

1. pants **Priekšmets**

Šajā regulā ir izklāstīti noteikumi attiecībā uz:

- a) dalībvalstu saistībām zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozarē, kas veicina Parīzes nolīguma mērķu sasniegšanu un Savienības siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķa sasniegšanu laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam;
- b) siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistījumu uzskaite zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozarē un dalībvalstu atbilstības pārbaude
 - (a) apakšpunktā minētajām saistībām laikposmam no 2021. līdz 2025. gadam;
- c) Savienības mērķis attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu neto piesaisti zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozarē laikposmā no 2026. gada līdz 2030. gadam;
- d) mērķi attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu neto piesaisti zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozarē dalībvalstīs laikposmā no 2026. gada līdz 2030. gadam;
- e) dalībvalstu apņemšanās veikt vajadzīgos pasākumus, lai līdz 2035. gadam kopīgi sasnietu klimata neutralitāti Savienībā zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozarē, tostarp ar CO₂ nesaistītās lauksaimniecības radītās emisijas;

(2) Direktīvas 2. pantu aizstāj ar šādu:

2. pants **Darbības joma**

1. Šī regula attiecas uz I pielikuma A) iedaļā minēto siltumnīcefekta gāzu emisijām un piesaisti, par ko ziņots saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/199943 26. panta 4. punktu un kas dalībvalstu teritorijās rodas laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam jebkurā no šādām zemes uzskaites kategorijām:

- a) zemes izmantošana, kas uzrādīta kā aramzeme, zālāji, mitrāji, apdzīvotas teritorijas vai cita zeme, kas pārveidota par meža zemi (“apmežota zeme”);
- b) zemes izmantojums, par kuru ziņots kā par meža zemi, kas pārveidota par aramzemi, zālājiem, mitrājiem, apmetnēm vai citu zemi (“atmežota zeme”);

c) zemes izmantojums, par kuru ziņots kā par vienu no šādiem veidiem (“apsaimniekotā aramzeme”):

- i) aramzemes atlikumi;
- ii) zālāji, mitrāji, apdzīvotas teritorijas vai cita zeme, pārveidota par aramzemi;
- iii) aramzeme pārveidota par mitrājiem, apdzīvotām teritorijām vai citu zemi;

d) zemes izmantojums, par kuru ziņots kā par vienu no šādiem veidiem (“apsaimniekotie zālāji”):

- i) zālāji, kas ir nemainīgi palikuši par zālājiem;
- ii) aramzeme, mitrājs, apdzīvota teritorija vai cita zeme, pārveidota par zālājiem;
- iii) zālāji pārveidoti par mitrājiem, apdzīvotām teritorijām vai citām zemēm;

e) zemes izmantošana, par kuru ziņots kā par meža zemi nemainīgi palikusi par meža zemi (“apsaimniekotā meža zeme”);

f) ja dalībvalsts ir paziņojusi Komisijai par savu nodomu iekļaut šādu zemes izmantošana tās saistību ietvaros saskaņā ar 4. panta 1. punktu līdz 2020. gada 31. decembrim, zemes izmantošana, par kuru ziņots, ka tā ir kāda no turpmāk minētajām (“apsaimniekotā mitrāja zeme”):

- mitrāji, kas saglabāti par mitrājiem;
- apdzīvota teritorija vai cita zeme, pārveidota par mitrājiem;
- mitrājs, kas pārveidots par apdzīvotu teritoriju vai citu zemi.

2. Šī regula attiecas arī uz I pielikuma A) iedaļā minēto siltumnīcefekta gāzu emisijām un piesaisti, par ko ziņots saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 26. panta 4. punktu un kas dalībvalstīs rodas laikposmā no 2026. gada līdz 2030. gadam jebkurā no šādām zemes ziņošanas kategorijām un/vai nozarēm:

- a) meža zeme;
- b) aramzeme;
- c) zālāji;
- d) mitrāji;
- e) apdzīvotas teritorijas;
- f) cita zeme;
- g) nocirstas koksnes izstrādājumi;
- h) citi;
- i) atmosfēras nogulsnēšanās;
- j) slāpekļa izskalošana un notece.

3. Šī regula attiecas arī uz I pielikuma A) iedaļā minēto siltumnīcefekta gāzu emisijām un piesaisti, par ko ziņots saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 26. panta 4. punktu un kas dalībvalstīs rodas no 2031. gada un vēlāk, jebkurā no 2. punkta a) līdz j) apakšpunktā minētajām zemes kategorijām un jebkurā no šādām nozarēm:

- a) fermentācija ūdenī;
- b) kūtsmēslu apsaimniekošana;
- c) rīsu audzēšana;
- d) lauksaimniecības augsnes;
- e) paredzētā savannas sadedzināšana;

- f) lauksaimniecības atlieku dedzināšana uz lauka;
- g) kaļķošana;
- h) urīnvielas pieteikums;
- i) "citi oglekli saturoši mēslošanas līdzekļi";
- j) "citi". ";".

(3) Regulas 4. pantu aizstāj ar šādu:

4. pants
Saistības un mērķi

1. Laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam, ņemot vērā 12., 13. un 13. a pantā paredzētās elastības, katra dalībvalsts nodrošina, ka siltumnīcefekta gāzu emisijas nepārsniedz siltumnīcefekta gāzu piesaisti, ko aprēķina kā kopējo emisiju un kopējo piesaistījumu summu tās teritorijā visās 2. panta 1. punktā minētajās zemes uzskaites kategorijās.

2. Savienības mērkis attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu neto piesaisti 2030. gadam ir 310 miljoni tonnu CO₂ ekvivalenta kā dalībvalstu mērķu summa, kas noteikta saskaņā ar šā panta 3. punktu, un tā pamatā ir tās siltumnīcefekta gāzu pārskata dati par 2016., 2017. un 2018. gadu.

Katra dalībvalsts nodrošina, ka, ņemot vērā 12. un 13. pantā un 13. b pantā paredzēto elastīgumu, tās siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistījumu summa gadā tās teritorijā un visās 2. panta 2. punkta a) līdz j) apakšpunktā minētajās zemes ziņojuma kategorijās katrā gadā laikposmā no 2026. līdz 2030. gadam nepārsniedz ierobežojumu, kas noteikts ar lineāro trajektoriju, kura beidzas 2030. gadā attiecībā uz mērķi, kas šai dalībvalstij noteikts IIa pielikumā. Dalībvalsts lineārā trajektorija sākas 2022. gadā.

3. Komisija pieņem īstenošanas aktus, kuros nosaka gada mērķus, pamatojoties uz katras dalībvalsts siltumnīcefekta gāzu neto piesaistes lineāro trajektoriju, par katu gadu laikposmā no 2026. līdz 2029. gadam CO₂ ekvivalenta tonnās. Šīs valsts trajektorijas balstās uz vidējiem siltumnīcefekta gāzu pārskata datiem par 2021., 2022. un 2023. gadu, par kuriem ziņo katra dalībvalsts. Par 310 miljonu tonnu CO₂ ekvivalenta neto piesaistes vērtību kā summu dalībvalstu mērķiem, kas noteikti IIa pielikumā, var veikt tehnisku korekciju, jo dalībvalstis maina metodiku. Šajos īstenošanas aktos nosaka dalībvalstu mērķiem pievienojamo tehnisko labojumu noteikšanas metodi. Minēto īstenošanas aktu vajadzībām Komisija veic visaptverošu pārskatu par visjaunākajiem valsts pārskata datiem par 2021., 2022. un 2023. gadu, ko dalībvalstis iesniegušas saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 26. panta 4. punktu.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 16. a pantā minēto pārbaudes procedūru.

4. Savienības mēroga siltumnīcefekta gāzu emisijas nozarēs, kas noteiktas 2. panta 3. punkta a) līdz j) apakšpunktā, tiecas sasniegta nulles emisijas līdz 2035. gadam, un Savienība pēc tam panāk negatīvu emisiju bilanci. Savienība un dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai sasniegtu mērķi 2035. gadā. Komisija līdz 2025. gada 31. decembrim, pamatojoties uz

integrētajiem valsts enerģētikas un klimata plāniem, ko iesniegusi katra dalībvalsts saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 14. pantu, līdz 2024. gada 30. jūnijam iesniedz priekšlikumus par katras dalībvalsts ieguldījumu neto emisiju samazināšanā.”;

4) Regulas 6. panta 1. un 2. punktu aizstāj ar šādiem punktiem:

1. Dalībvalstis uzskaita emisijas un piesaisti, ko rada apmežota zeme un atmežota zeme, ko aprēķina kā kopējās emisijas un kopējo piesaisti katram gadam laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam.
2. Atkāpjoties no 5. panta 3. punkta, un ne vēlāk kā 2025. gadā, ja zemes izmantošana ir pārveidota no aramzemes, zālājiem, mitrājiem vai citas zemes par meža zemi, dalībvalsts 30 gadus pēc šādas pārveidošanas dienas var mainīt šādas zemes iedalījumu kategorijās no meža zemes uz meža zemi, kas paliek meža zeme, ja šādas izmaiņas ir pienācīgi pamatotas, pamatojoties uz IPCC pamatnostādnēm.”;

(5) Regulas 7. panta 1., 2. un 3. punktu aizstāj ar šādiem punktiem:

1. Katra dalībvalsts uzskaita apsaimniekotā aramzemē radušās emisijas un piesaistījumus, kas aprēķināti kā emisijas un piesaistījumi 2021. –2025. gada periodā, atskaitot vērtību, kas iegūta, reizinot piecas dalībvalsts vidējās gada emisijas un piesaistījumus, kas radušies pārvaldītā aramzemē tās bāzes periodā no 2005. līdz 2009. gadam.
2. Katra dalībvalsts uzskaita no apsaimniekotiem zālājiem radušās emisijas un piesaistījumus, kas aprēķināti kā emisijas un piesaistījumi laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam, atskaitot vērtību, kas iegūta, reizinot piecas dalībvalsts vidējās gada emisijas un piesaistījumus, kas radušies apsaimniekoto zālāju bāzes periodā no 2005. līdz 2009. gadam.
3. Laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam katra dalībvalsts, kas savās saistībās iekļauj apsaimniekotos mitrājus, uzskaita tās pārvaldītās mitrāju zemes radītās emisijas un piesaisti, kas aprēķināta kā emisijas un piesaistījumi minētajā periodā, atņemot vērtību, kas iegūta, reizinot ar piecām dalībvalsts vidējām ikgadējām emisijām un piesaistījumiem, kas rodas no pārvaldītās mitrāju zemes tās bāzes periodā no 2005. gada līdz 2009. gadam.”;

6) Direktīvas 8. pantu groza šādi:

a) panta 1. punktu aizstāj ar šādu punktu:

1. Katra dalībvalsts uzskaita emisijas un piesaisti, ko rada apsaimniekota meža zeme, ko aprēķina kā emisijas un piesaisti laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam, atņemot vērtību, ko iegūst, attiecīgās dalībvalsts meža references līmeni reizinot ar pieci.”;

b) 3. punkta pirmo teikumu aizstāj ar šādu:

“Dalībvalstis līdz 2018. gada 31. decembrim iesniedz Komisijai savus mežsaimniecības uzskaites plānus, tostarp ierosināto meža references līmeni, laikposmam no 2021. gada līdz 2025. gadam.”;

c) panta 7., 8., 9. un 10. punktu aizstāj ar šādiem punktiem:

7. Ja vajadzīgs, pamatojoties uz tehniskajiem novērtējumiem un, ja vajadzīgs, uz tehniskajiem ieteikumiem, dalībvalstis paziņo savu pārskatīto ierosināto meža references līmeni Komisijai līdz 2019. gada 31. decembrim laikposmam no 2021. līdz 2025. gadam. Komisija publicē ierosinātos meža references līmeņus, ko tai paziņojušas dalībvalstis.

8. Pamatojoties uz dalībvalstu iesniegtajiem meža references līmeņiem, uz tehnisko novērtējumu, kas veikts saskaņā ar šā panta 6. punktu, un attiecīgā gadījumā uz pārskatīto ierosināto meža references līmeni, kas iesniegts saskaņā ar šā panta 7. punktu, Komisija pieņem deleģētos aktus saskaņā ar IV pielikumu, ar ko groza 16. pantu, lai noteiktu meža references līmeņus, kas dalībvalstīm jāpiemēro laikposmam no 2021. līdz 2025. gadam.

9. Ja dalībvalsts līdz šā panta 3. punktā un attiecīgā gadījumā šā panta 7. punktā norādītajiem datumiem neiesniedz Komisijai meža references līmeni, Komisija saskaņā ar 16. pantu pieņem deleģētos aktus, ar kuriem groza IV pielikumu, lai noteiktu meža references līmeni, kas šai dalībvalstij jāpiemēro laikposmam no 2021. līdz 2025. gadam, pamatojoties uz jebkuru tehnisku novērtējumu, kas veikts saskaņā ar šā panta 6. punktu.

10. Šā panta 8. un 9. punktā minētos deleģētos aktus pieņem līdz 2020. gada 31. oktobrim laikposmam no 2021. līdz 2025. gadam.”;

(7) Regulas 9. pantu groza šādi:

a) virsrakstu aizstāj ar šādu:

“Oglekļa uzglabāšanas produkti”;

b) panta 2. punktu aizstāj ar šādu punktu:

2. Komisija pieņem deleģētos aktus saskaņā ar 16. pantu, lai grozītu šā panta 1. punktu un V pielikumu, pievienojot jaunas oglekļa uzglabāšanas produktu kategorijas, tostarp nocirstas koksnes produktus, kam ir oglekļa dioksīda sekvestrācijas efekts, pamatojoties uz IPCC pamatnostādnēm, ko pieņēmusi UNFCCC pušu konference vai Pušu konference, kas kalpo kā Parīzes nolīguma pušu sanāksme, un nodrošinot vides integritāti.”;

(8) Direktīvas 10. pantu groza šādi:

a) panta 1. punktu aizstāj ar šādu punktu:

“Laika posma beigās no 2021. līdz 2025. gadam dalībvalstis var izslēgt no saviem pārskatiem apmežotas zemes un apsaimniekotas meža zemes siltumnīcefekta gāzu emisijas, kas rodas dabisku traucējumu dēļ un kas pārsniedz vidējo emisiju apjomu, ko radījuši dabiskie traucējumi laikposmā no 2001. līdz 2020. gadam, izņemot statistiskos datus (“fona līmenis”). Šo fona līmeni aprēķina saskaņā ar šo pantu un VI pielikumu.”;

b) 2. punkta b) apakšpunktā “2030” aizstāj ar “2025”:

(9) Regulas 11. pantu groza šādi:

a) virsrakstu aizstāj ar šādu:

“Elastīgums un pārvaldība”;

b) panta 1. punktu aizstāj ar šādu punktu:

c) 1. Dalībvalsts var izmantot:

a) vispārējo elastību, kas noteikta 12. pantā; un

- b) lai izpildītu 4. pantā noteiktās saistības, 13. un 13. b pantā noteiktā apsaimniekoto meža zemju elastība.

Papildus šā punkta pirmās daļas a) un b) apakšpunktā minētajām elastīgajām iespējām Somija var izmantot papildu kompensācijas saskaņā ar 13. a pantu.

(10) Direktīvas 12. pantu groza šādi:

- a) svītro 3. punktu;
- b) pievieno šādu 5. un 6. punktu:

'5. Dalībvalstis var izmantot ieņēmumus, kas gūti no pārvietojumiem saskaņā ar 2. punktu, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām Savienībā vai trešās valstīs, un informē Komisiju par visām šādām veiktais darbībām.

6. Jebkurš pārskaitījums saskaņā ar 2. punktu var būt rezultāts siltumnīcas efektu izraisošo gāzu mazināšanas projektam vai programmai, ko īsteno dalībvalstī, kura pārdod, un ko atlīdzina saņēmēja dalībvalsts, ar noteikumu, ka tiek novērsta dubultā uzskaitē un nodrošināta izsekojamība.';

(11) Direktīvas 13. pantu aizstāj ar šādu:

13. pants
Apsaimniekoto meža zemju elastīgums

1. Ja laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam kopējās emisijas dalībvalstī pārsniedz kopējo piesaisti 2. panta 1. punktā minētajās zemes uzskaites kategorijās [uzskaitīta saskaņā ar šo regulu], šī dalībvalsts var izmantot šajā pantā noteikto apsaimniekoto meža zemju elastīgumu, lai nodrošinātu atbilstību 4. panta 1. punktam.

2. Ja laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam 8. panta 1. punktā minētā aprēķina rezultāts ir pozitīvs skaitlis, attiecīgā dalībvalsts ir tiesīga kompensēt emisijas, kas izriet no aprēķiniem, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

a) **dalībvalsts savā stratēģijā**, kas iesniegta saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 15. pantu, **ir ieklāvusi pastāvīgus vai plānotus īpašus pasākumus, lai nodrošinātu meža dīķu un rezervuāru saglabāšanu vai uzlabošanu**; un

b) kopējās emisijas Savienībā nepārsniedz kopējo piesaisti zemes uzskaites kategorijās, kas minētas šīs regulas 2. panta 1. punktā, laikposmā no 2021. gada līdz 2025. gadam.

Novērtējot, vai Savienībā kopējās emisijas pārsniedz kopējo piesaisti, kā minēts šā punkta pirmās daļas b) apakšpunktā, **Komisija nodrošina, ka dalībvalstis izvairās no dubultās uzskaites**, jo īpaši īstenojot elastīgumu, kas noteikts šīs regulas 12. pantā un Regulas (ES) 2018/842 7. panta 1. punktā vai 9. panta 2. punktā.

3. Kompensācija, kas minēta 2. punktā, var segt tikai tās izlietnes, kas uzskaitītas kā emisijas no minētās dalībvalsts meža references līmeņa, un tā nedrīkst pārsniegt 50% no attiecīgās

dalībvalsts maksimālās kompensācijas summas, kas noteikta VII pielikumā laikposmam no 2021. gada līdz 2025. gadam.

4. Dalībvalstis iesniedz Komisijai pierādījumus par dabisko traucējumu ietekmi, kas aprēķināta saskaņā ar VI pielikumu, lai varētu pretendēt uz kompensāciju par atlikušajiem raktuvēm, kas uzskaņitas kā emisijas, salīdzinot ar tās meža references līmeni, par laikposmu no 2021. līdz 2025. gadam līdz visām citām dalībvalstīm neizmantotajām kompensācijām, kas noteiktas VII pielikumā. Ja kompensācijas pieprasījums pārsniedz pieejamās neizmantotās kompensācijas summu, kompensāciju sadala proporcionāli attiecīgajām dalībvalstīm.”;

(12) Iekļauj šādu 13. a pantu:

13. a pants
Papildu kompensācijas

1. Somija laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam var kompensēt papildu 5 miljonus tonnu CO₂ ekvivalenta emisiju, kas uzskaņitas zemes uzskaites kategorijās “apsaimniekota meža zeme”, “atmežota zeme”, apsaimniekota aramzeme un apsaimniekoti zālāji, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

- a) Somija, kas ir iekļauta stratēģijā, kas iesniegta saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 15. pantu, veic vai plāno īpašus pasākumus, lai nodrošinātu meža dīķu un rezervuāru saglabāšanu vai uzlabošanu;
- b) kopējās emisijas Savienībā nepārsniedz kopējo piesaisti zemes uzskaites kategorijās, kas minētas šīs regulas 2. panta 1. punktā, laikposmā no 2021. gada līdz 2025. gadam.

Novērtējot, vai Savienībā kopējās emisijas pārsniedz kopējo piesaisti, kā minēts šā punkta pirmās daļas b) apakšpunktā, Komisija nodrošina, ka dalībvalstis izvairās no dubultās uzskaites, jo īpaši īstenojot elastīgumu, kas noteikts šīs regulas 12. un 13. pantā un Regulas (ES) 2018/842 7. panta 1. punktā vai 9. panta 2. punktā.

2. Papildu kompensācijas ir tikai:

- a) summa, kas pārsniedz pārvaldītās meža zemes elastīgumu, kas Somijai pieejama laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam saskaņā ar 13. pantu;
- b) emisijas, ko rada vēsturiskas izmaiņas no meža zemes uz jebkuru citu zemes izmantošanas kategoriju, kas radušās ne vēlāk kā 2017. gada 31. decembrī;
- c) atbilstību 4. pantam.

3. Papildu kompensācijas nevar nodot saskaņā ar šīs regulas 12. pantu vai Regulas (ES) 2018/842 7. pantu.

4. Visas neizmantotās papildu kompensācijas no 1. punktā minētā 5 miljonu tonnu CO₂ ekvivalenta apjoma tiek anulētas.

5. Centrālais administrators veic šā panta 2. punkta a) apakšpunkta un 3. un 4. punkta izpildi Savienības reģistrā, kas izveidots saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 40. pantu.”;

(13) Iekļauj šādu 13. b pantu:

13. b pants

Zemes izmantošanas elastīguma mehānisms laika posmam no 2026. līdz 2030. gadam

1. Savienības reģistrā, kas izveidots saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 2018/1999 40. pantu, izveido zemes izmantošanas elastības mehānismu, kura apjoms nepārsniedz 178 miljonus tonnu CO₂ ekvivalenta, ja ir izpildīts 4. panta 2. punktā minētais Savienības mērķis. Elastīguma mehānisms ir pieejams papildus 12. pantā paredzētajai elastībai.

2. Ja laikposmā no 2026. līdz 2030. gadam starpība starp siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistījumu gada summu dalībvalsts teritorijā un visās 2. panta 2. punkta a) līdz j) apakšpunktā minētajās zemes ziņošanas kategorijās un atbilstošajā mērķī ir pozitīva, uzskaitīta un paziņota saskaņā ar šo regulu, minētā dalībvalsts var izmantot šajā pantā noteikto elastīgumu, lai izpildītu 4. panta 2. punktā noteikto mērķi.

3. Ja laikposmā no 2026. līdz 2030. gadam 2. punktā minētā aprēķina rezultāts ir pozitīvs, attiecīgā dalībvalsts ir tiesīga kompensēt pārsniegto emisiju, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

- a) dalībvalsts savā atjauninātajā integrētajā valsts enerģētikas un klimata plānā, kas iesniegts saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 14. pantu, ir iekļāvusi pastāvīgus vai plānotus īpašus pasākumus, lai pēc vajadzības nodrošinātu visu zemes atradņu un rezervuāru saglabāšanu vai uzlabošanu un samazinātu zemes neaizsargātību pret dabiskiem traucējumiem;
- b) dalībvalsts ir izsmēlusi visas pārējās pieejamās elastības iespējas saskaņā ar šīs regulas 12. pantu vai Regulas (ES) 2018/842 7. panta 1. punktu;
- c) Savienības gada starpība starp visu siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistījumu summu tās teritorijā un visās 2. panta 2. punkta a) līdz j) apakšpunktā minētajās zemes ziņošanas kategorijās un Savienības mērķa [neto piesaistes 310 miljonu tonnu CO₂ ekvivalenta] summu laikposmā no 2026. līdz 2030. gadam ir negatīva.

Novērtējot, vai Savienībā kopējās emisijas pārsniedz kopējo piesaisti, kā minēts šā punkta pirmās daļas c) apakšpunktā, Komisija nosaka, vai, pamatojoties uz dabisko traucējumu ietekmi un piemērojot informāciju, ko dalībvalstis iesniegušas saskaņā ar šā panta 5. punktu, iekļaut 20% no neto piesaistījumiem, ko dalībvalstis neveic no 2021. līdz 2025. gadam. Komisija šajā novērtējumā arī nodrošina, ka dalībvalstis izvairās no divkāršas uzskaites, jo īpaši, īstenojot šīs regulas 12. pantā un Regulas (ES) 2018/842 7. panta 1. punktā noteiktās elastības.

4. Šā panta 3. punktā minēto kompensāciju var segt tikai attiecībā uz šīs regulas IIa pielikumā noteiktajiem dalībvalsts mērķiem par emisijām, un tā nedrīkst pārsniegt 50% no attiecīgās dalībvalsts maksimālā kompensācijas apjoma, kas noteikts VII pielikumā laikposmam no 2026. gada līdz 2030. gadam.

5. Dalībvalstis iesniedz Komisijai pierādījumus par dabisko traucējumu ietekmi, kas aprēķināta saskaņā ar VI pielikumu, lai tās būtu tiesīgas saņemt kompensāciju par atlikušajiem ciršļiem, kas uzskaitīti kā emisijas, attiecībā pret attiecīgās dalībvalsts mērķi, kas noteikts IIa pielikumā,

par laikposmu no 2026. līdz 2030. gadam, nepārsniedzot visu summu, ko citas dalībvalstis neizmantojušas kompensācijai, kas noteikta VII pielikumā. Ja kompensācijas pieprasījums pārsniedz pieejamās neizmantotās kompensācijas summu, kompensāciju sadala proporcionāli attiecīgajām dalībvalstīm.”

(14) Iekļauj šādu 13. c pantu:

13. c pants
Mērķu pārvaldība

Ja dalībvalsts pārskatītās siltumnīcefekta gāzu emisijas un piesaiste 2032. gadā pārsniedz minētās dalībvalsts gada mērķus attiecībā uz jebkuru konkrētu gadu laikposmā no 2026. līdz 2030. gadam, ņemot vērā elastīgumu, ko izmanto saskaņā ar 12. un 13. b pantu, piemēro šādu pasākumu:

Siltumnīcefekta gāzu emisiju rādītajam, ko minētā dalībvalsts paziņo nākamajā gadā, saskaņā ar pasākumiem, kas pieņemti atbilstīgi 15. pantam, pievieno summu, kas vienāda ar siltumnīcefekta gāzu emisiju pārpalikuma CO₂ ekvivalenta daudzumu tonnās, reizinātu ar koeficientu 1,08.”;

(15) Regulas 14. panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

1. Līdz 2027. gada 15. martam par laikposmu no 2021. līdz 2025. gadam un līdz 2032. gada 15. martam par laikposmu no 2026. līdz 2030. gadam dalībvalstis iesniedz Komisijai atbilstības ziņojumu, kurā iekļauj kopējo emisiju un kopējo piesaistījumu bilanci par attiecīgo periodu attiecībā uz katru no 2. panta 1. punkta a) līdz f) apakšpunktā minētajām zemes uzskaites kategorijām, par laikposmu no 2021. līdz 2025. gadam un 2. panta 2. punkta a) līdz j) apakšpunktu attiecībā uz laikposmu no 2026 par 2026.

Atbilstības ziņojumā iekļauj novērtējumu par:

- a) politika un pasākumi attiecībā uz kompromisiem;
- b) sinerģija starp klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām;
- c) sinerģija starp klimata pārmaiņu mazināšanu un bioloģisko daudzveidību.

Šajā ziņojumā attiecīgā gadījumā iekļauj arī sīku informāciju par nodomu izmantot 11. pantā minētās elastības iespējas un ar to saistītās summas vai par šādu elastīguma iespēju un saistīto summu izmantošanu.”;

(16) Direktīvas 15. panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

1. Komisija pieņem deleģētos aktus saskaņā ar šīs regulas 16. pantu, lai papildinātu šo regulu, lai paredzētu noteikumus šādu darbību reģistrēšanai un precīzai veikšanai Savienības reģistrā, kas izveidots saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 40. pantu:

- a) emisiju un piesaistes daudzumu katrai zemes uzskaites un ziņošanas kategorijai katrā dalībvalstī;
- b) tehniskās korekcijas veikšanu saskaņā ar šīs regulas 4. panta 3. punktu;

- c) elastīguma iespēju izmantošanu saskaņā ar 12., 13., 13. a un 13. b pantu un
- d) atbilstību 13. c pantā noteiktajiem mērķiem.”;

(17) Iekļauj šādu 16. a pantu:

16. a pants
Komitejas procedūra

1. Komisijai palīdz Klimata pārmaiņu komiteja, kas izveidota saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 44. panta 3. punktu. Minētā komiteja ir komiteja Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 182/2011 sapratnē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.”;

(18) Regulas 17. panta 2. punktu aizstāj ar šādu:

2. Komisija ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc [...] vispārējās analīzes, kas panākta saskaņā ar Parīzes nolīguma 14. pantu, iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs regulas darbību, vajadzības gadījumā arī 11. pantā minēto elastīguma iespēju ietekmes novērtējumu, kā arī par šīs regulas ieguldījumu Savienības kopējā 2030. gada siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķi un tās ieguldījumu Parīzes nolīguma mērķu sasniegšanā, jo īpaši attiecībā uz Savienības papildu pasākumiem saistībā ar nepieciešamību palielināt siltumnīcefekta gāzu emisijas,

Pēc ziņojuma Komisija iesniedz likumdošanas priekšlikumus, ja uzskata to par vajadzīgu. Jo īpaši priekšlikumos nosaka ikgadējos mērķus un pārvaldību, lai sasniegtu 2035. gada mērķi attiecībā uz klimata neutralitāti, kā noteikts 4. panta 4. punktā, Savienības papildu politiku un pasākumus, kā arī regulējumu laikposmam pēc 2035. gada, tostarp regulas darbības jomā iekļaujot siltumnīcefekta gāzu emisijas un piesaisti no papildu nozarēm, piemēram, jūras un saldūdens vides.”;

(19) Regulas I pielikumu groza saskaņā ar šīs regulas I pielikumu;

(20) Šīs regulas II pielikuma tekstu iekļauj kā IIa pielikumu.

2. pants

Regulu (ES) 2018/1999 groza šādi:

- (1) Direktīvas 2. pantam pievieno šādu 63. un 64. punktu:
 - 63) “ģeogrāfiskās informācijas sistēma” ir datorsistēma, kas spēj uztvert, glabāt, analizēt un attēlot informāciju, uz kuru attiecas ģeogrāfiska atsauce;
 - 64) “ģeotelpisks pieteikums” ir elektroniska pieteikuma veidlapa, kas ietver TĀ pieteikumu, kura pamatā ir ģeogrāfiskās informācijas sistēma, kas ļauj atbalsta saņēmējiem deklarēt

lauksaimniecības zemes gabalus saimniecībā un nelaiksaimnieciskos apgabalos, par kuriem tiek pieprasīts maksājums.;

(2) Regulas 4. panta a) punkta 1) apakšpunkta ii) daļu aizstāj ar šādu:

“dalībvalsts saistības un valsts mērķi attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu neto piesaisti saskaņā ar Regulas (ES) 2018/841 4. panta 1. un 2. punktu un tās ieguldījumu ir vērsti uz to, lai sasniegtu Savienības mērķi līdz 2035. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas līdz neto nullei un pēc tam panākt negatīvas emisijas saskaņā ar minētās regulas 4. panta 4. punktu.”;

(3) Regulas 38. pantu groza šādi:

a) iekļauj šādu 1. a punktu:

“2025. gadā Komisija veic visaptverošu pārskatu par valstu pārskata datiem, ko dalībvalstis iesniegušas saskaņā ar šīs regulas 26. panta 4. punktu, lai noteiktu dalībvalstu siltumnīcefekta gāzu emisiju neto samazinājuma gada mērķus saskaņā ar Regulas (ES) 2018/841 4. panta 3. punktu un lai noteiktu dalībvalstu ikgadējos emisiju asignējumus saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 2018/842 4. panta 3. punktu.”;

b) panta 2. punkta ievadteikumu aizstāj ar šādu:

“Visaptverošais pārskats, kas minēts 1. un 1. a punktā, ietver:”

c) tā 4. punktu aizstāj ar šādu:

“Kad ir pabeigta visaptverošā pārskatīšana, kas veikta saskaņā ar 1. punktu, Komisija ar īstenošanas aktiem nosaka kopējo emisiju summu attiecīgajos gados, kas izriet no koriģētajiem uzskaites datiem par katru dalībvalsti, sadalot starp emisiju datiem, kas attiecas uz Regulas (ES) Nr. 2018/842 9. pantu, un emisiju datiem, kas minēti šīs regulas V pielikuma 1. daļas c) punktā, un nosakot kopējo emisiju un piesaistes summu, kas attiecas uz Regulas (ES) Nr. 2018/41 4. pantu.”;

(4) Regulas V pielikumu groza saskaņā ar šīs regulas III pielikumu.

3. pants

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

Eiropas Parlamenta vārdā — Padomes priekšsēdētājs

TIESĪBU AKTA FINANŠU PĀRSKATS

Saturs

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS IETVARS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

1.2. Attiecīgā (- s) politikas joma (- s)

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

1.4. Mērķis

1.4.1. Vispārējais mērķis (-i)

1.4.2. Konkrētais (- ie) mērķis

1.4.3. Gaidāmais (- ie) rezultāts (-i) un ietekme

1.4.4. Darbības rādītāji

1.5. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.5.1. Prasība (- as), kas jaizpilda īstermiņā vai ilgtermiņā, tostarp sīki izstrādāts grafiks iniciatīvas īstenošanas izvēršanai

1.5.2. Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (to var radīt dažādi faktori, piemēram, koordinācijas ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka efektivitāte vai papildināmība). Šajā punktā “Savienības iesaistes pievienotā vērtība” ir Savienības intervences radītā vērtība, kas papildina vērtību, ko citādi radītu tikai dalībvalstis

1.5.3. Pieredze, kas gūta no līdzīgas pieredzes pagātnē

1.5.4. Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem

1.5.5. Dažādu pieejamo finansēšanas iespēju novērtējums, tostarp pārcelšanas darbības joma

1.6. Priekšlikuma/iniciatīvas ilgums un finansiālā ietekme

1.7. Pārvaldības veids (-i), kas plānots (-i)

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi

2.2. Vadības un kontroles sistēma (- as)

2.2.1. Vadības veida (-u), finansēšanas īstenošanas mehānisma (-u), maksāšanas kārtības un ierosinātās kontroles stratēģijas pamatojums

2.2.2. Informācija par apzinātajiem riskiem un iekšējo (- ajām) kontroles sistēmu (- ām), kas izveidota (- as), lai tos mazinātu

2.2.3. Kontroles izmaksu lietderības aplēse un pamatojums (“kontroles izmaksu attiecība” attiecībā uz saistīto pārvaldīto fondu vērtību) un sagaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (pie maksājuma un slēgšanas)

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS PAREDZAMĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

- 3.1. Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija (- as) un izdevumu budžeta pozīcija (- as), uz kuru (- ām) attiecas
- 3.2. Priekšlikuma paredzamā finansiālā ietekme uz apropiācijām
 - 3.2.1. Kopsavilkums par paredzamo ietekmi uz darbības apropiācijām
 - 3.2.2. Aprēķinātais rezultāts, ko finansē ar darbības apropiācijām
 - 3.2.3. Kopsavilkums par paredzamo ietekmi uz administratīvajām apropiācijām
 - 3.2.4. Saderība ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu
 - 3.2.5. Trešo personu iemaksas
- 3.3. Paredzamā ietekme uz ieņēmumiem

TIESĪBU AKTA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS STRUKTŪRA

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko groza Regulu (ES) 2018/841 par siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes no zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības iekļaušanu klimata un enerģētikas satvarā 2030. gadam.

1.2. Attiecīgās politikas jomas

Klimata politika

- 3. izdevumu kategorija “Dabas resursi un vide”
- 9. sadaļa “Vides un klimata politika”

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

- jaunām rīcībām
- jaunu pasākumu pēc izmēģinājuma projekta/sagatavošanas darbībām
- esošas darbības paplašināšanu
- viena vai vairāku darbību apvienošanu vai pārorientēšanu uz citu/jaunu darbību

1.4. Mērķis (-i)

1.4.4. Vispārējais (- ie) mērķis (-i)

Veikt grozījumus LULUCF Regulā 2018/841 tādā veidā, kas atbilst 2030. gada klimata mērķiem, lai līdz 2030. gadam panāktu siltumnīcefekta gāzu emisiju neto samazinājumu vismaz par 55% zem 1990. gada līmeņa un ar pakāpenisku un līdzsvarotu virzību uz klimata neutralitāti līdz 2050. gadam izmaksu ziņā efektīvā un saskaņotā veidā, vienlaikus ķemot vērā vajadzību pēc taisnīgas pārejas un nepieciešamību visām nozarēm dot ieguldījumu ES centienos klimata jomā.

1.4.2. Konkrētais (- ie) mērķis (-i)

Konkrētais mērķis Nr. 1

Klimata ziņā neitrāla zemes nozare līdz 2035. gadam: Komisijas 2018. gada paziņojums “Tīra planēta visiem” skaidri parāda, ka mums ir nepieciešams ievērojami palielināt oglekļa piesaisti, ja vēlamies sasniegt klimata neutralitāti 2050. gadā. Tādējādi, lai nodrošinātu klimata neutralitāti 2050. gadā, ES ir jāmaina nesenais uz sauszemi balstītās piesaistes samazinājums un jāsāk īstenot darbības, lai jau šajā desmitgadē palielinātu samazinājumu, ķemot vērā klimata pārmaiņu mazināšanas uz sauszemes ilgo sagatavošanās laiku.

Konkrētais mērķis Nr. 2

Taisnīga, elastīga un integrēta klimata politikas sistēma zemes nozarei: tā kā iespējas palielināt oglekļa piesaisti ir nevienmērīgi sadalītas dalībvalstīs un zemes daudzfunkcionalitāte rada sinerģijas un kompromisus, LULUCF regulas pārskatīšanai būs jānodrošina taisnīgs, elastīgs,

un integrēts politikas regulējums, tostarp gada piešķīrumu specifikācija laikposmam no 2026. līdz 2030. gadam gan LULUCF, gan apakšnozaru nozarēs.

Konkrētais mērķis Nr. 3

LULUCF noteikumu vienkāršošana: pašreizējie LULUCF noteikumi bieži vien ir sarežģīti un vairs nav vajadzīgi, ņemot vērā jauno mērķi – 55% apmērā; pamatojoties uz gūto pieredzi, jo īpaši attiecībā uz FRLs noteikšanu, vairākas grāmatvedības koncepcijas var optimizēt un vienkāršot. Tas var samazināt īstenošanas izmaksas un uzlabot LULUCF nozares integrāciju vispārējās valsts klimata stratēgijās. Turklat monitoringa un ziņošanas sistēmām labāk jāatspoguļo nozares klimata rādītāji.

1.4.5. Gaidāmais (- ie) rezultāts (-i) un ietekme

Norādīt, kādai vajadzētu būt priekšlikuma/iniciatīvas ietekmei uz saņēmējiem/mērķgrupām.

Būtiskākā pārskatīšanas ietekme būs LULUCF piesaistes palielināšana, lai palielinātu nozares ieguldījumu vērienīgākajā ES klimata mērķī 2030. gadam, kas paziņots Klimata mērķu plānā (-55%). Tas ir saistīts ar šā ietekmes novērtējuma pirmo mērķi — klimata ziņā neitrālu zemes nozari līdz 2035. gadam. Šī ietekme ietekmē dalībvalstu iestādes, kurām būs jāizstrādā vērienīga zemes politika, lai sasniegtu šos mērķus, un zemes apsaimniekojās (lauksaimniekus, mežu apsaimniekojās), kas būs dalībnieki uz vietas; kopumā šī ietekme ietekmē visus Eiropas un pasaules iedzīvotājus, jo klimata politika ir sabiedriski labums, kas ir pārrobežu raksturs.

1.4.6. Darbības rādītāji

Norādīt progresu un sasniegumu uzraudzības rādītājus.

Rādītājs Nr. 1: siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājuma līmenis ES 2030. gadā (55% neto samazinājuma mērķis salīdzinājumā ar 1990. gadu, kā noteikts Eiropas klimata likumā).

Rādītājs Nr. 2: siltumnīcefekta gāzu piesaistes līmenis LULUCF nozarēs 2030. gadā (3XXMtCO₂eq samazināšanas mērķis 2030. gadā).

Rādītājs Nr. 3: kombinētais zemes sektors (LULUCF un ar CO₂ nesaistītās lauksaimniecības nozares), klimata neutralitātes mērķis 2035. gadā.

Par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājuma līmeņiem ES ziņo saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1999 un citiem sekundāriem tiesību aktiem, kas saistīti ar monitoringu un ziņošanu saskaņā ar LULUCF regulu.

1.5. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.5.1. Prasības, kas jāizpilda īstermiņā vai ilgtermiņā, tostarp sīki izstrādāts grafiks iniciatīvas īstenošanas izvēršanai

Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs regulas prasības, un Komisijai jāizstrādā attiecīgie īstenošanas pasākumi. Tādēļ dalībvalstis

īsteno politiku un pasākumus un juridiskos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi valsts līmenī, lai izpildītu priekšlikumu.

Saistībā ar to Komisija pārskatīs un pieņems ierobežotu skaitu sekundāro tiesību aktu, tostarp līdz 2025. gadam vispusīgu pārskatu par inventarizācijas datiem. Pārskatīšana – gan LULUCF, gan ESR nozarēs – ļaus Komisijai noteikt katras dalībvalsts vidējo siltumnīcefekta gāzu emisiju apjomu 2021., 2022. un 2023. gadā, atjaunināt 2030. gada emisiju sadales plānu un pārskatīt ikgadējos piešķīrumus 2026. līdz 2030. gadam.

Būs vajadzīgi arī sekundārie tiesību akti, kuros būs izklāstīti sīki izstrādāti noteikumi attiecībā uz LULUCF Savienības reģistrā un emisiju monitoringu un ziņošanu, kā arī atbilstības ziņojumu verifikāciju. Lai to īstenotu, būs jāizstrādā TĀ attīstība Savienības reģistrā, lai risinātu jautājumus saistībā ar jauna veida kvotām, kas saistītas ar LULUCF-ESR elastīgumu, un jauniem operatoriem (dalībvalstīm).

Turklāt, ņemot vērā izmaiņas ziņošanas un atbilstības mehānisma 2026. gadā, īstenošanai būs nepieciešams uzlabots un uzlabots uzraudzības nodrošinājums, izmantojot Eiropas Vides aģentūru un saistītos datu pakalpojumus saskaņā ar programmu Copernicus.

1.5.2. Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (to var radīt dažādi faktori, piemēram, koordinācijas ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka efektivitāte vai papildināmība). Šajā punktā “Savienības iesaistes pievienotā vērtība” ir Savienības intervences radītā vērtība, kas papildina vērtību, ko citādi radītu tikai dalībvalstis.

Klimata pārmaiņas ir pārrobežu problēma, un ES rīcība var efektīvi papildināt un pastiprināt reģionālo, valsts un vietējo rīcību. Es siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas 2030. gada mērķa palielināšana ietekmēs daudzas nozares visā ES ekonomikā, tāpēc ir nepieciešama koordinēta rīcība ES līmenī, un tai ir daudz lielāka iespēja panākt nepieciešamo pārveidi, kas ir specīgs izmaksu ziņā efektīvu pārmaiņu un augšupējas konvergences virzītājspēks.

Papildus tam, ka zeme spēj uzglabāt un norobežot oglekli, tā piedāvā daudzus citus svarīgus produktus un pakalpojumus: nodrošina bioekonomikas sektorus ar pārtiku, barību un izejvielām, nodrošina biotopus bioloģiskajai daudzveidībai un daudziem ekosistēmas pakalpojumiem, kas ir svarīgi dzīvībai (piemēram, ūdens un gaisa attīrišanai), un aizsargā mūs no dažām klimata pārmaiņu sekām (piemēram, plūdiem un pārtuksnešošanās). **Šo funkciju savstarpējā atkarība un LULUCF nozares spēja izdalīt oglekli no atmosfēras prasa integrētu pieeju rīcībai klimata jomā zemes nozarē, lai optimizētu zemes izmantošanas plānošanu un noteiktu ieguvējas prakses.**

Turklāt iespējas palielināt oglekļa piesaisti uz sauszemes un ar to saistītās izmaksas dalībvalstīs ir nevienmērīgi sadalītas. Galvenais faktors ir klimata pasākumiem pieejamā teritorija, kas ir atkarīga no topogrāfiskiem vai ekonomiskiem faktoriem. **Turklāt augsnes un zemes izmantošanas veids apvienojumā ar citiem ar klimatu saistītiem faktoriem un ģeogrāfiskajiem aspektiem ir pretrunā ar iespējām palielināt atdalīšanu.**

Tāpēc LULUCF regula ietver sinerģiju ar daudzām citām ES politikas iniciatīvām, kas aptver ar zemi saistītus pasākumus.

1.5.3. Pieredze, kas gūta no līdzīgas pieredzes pagātnē

LULUCF regula ir spēkā esošs ES politikas instruments, kas pieņemts nesen, 2018. gadā. Tomēr Komisija kopš 2013. gada ir guvusi vērtīgu pieredzi, stājās spēkā Lēmums 529/201346 un pieprasīja, lai dalībvalstis veic robežuzskaiti attiecībā uz zemi to teritorijās.

Šis priekšlikums ir balstīts uz pieredzi, kas gūta šajās divās regulējošajās iniciatīvās, kā arī uz paziņojumu par Eiropas klimata mērķu pastiprināšanu 2030. gadam, Ilgtermiņa stratēģiju pārtikušai, modernai, konkurētspējīgai un klimatneitrālai ekonomikai un citām attiecīgām Eiropas iniciatīvām, kas saistītas ar videi nekaitīgu rīcību. Iniciatīvas pamatā ir arī process, kura pamatā ir integrēti valstu enerģētikas un klimata plāni un pārvaldības regulā ietvertā sistēma.

1.5.4. Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem piemērotiem instrumentiem

Šis priekšlikums ir daļa no klimata un enerģētikas tiesību aktu kopuma “Fit for 55”. Paketes vispārējais mērķis ir saskaņot Savienības tiesību aktus ar ES paaugstinātajiem mērķiem klimata jomā. Visas paketes iniciatīvas ir cieši saistītas, un katra no tām ir atkarīga no pārējo iniciatīvas. Šis tiesību akta priekšlikums papildina paketē iekļautos priekšlikumus un saglabā atbilstību tiem.

Pastāv arī cieša savstarpēja saikne ar citām Komisijas iniciatīvām par uz dabu balstītas oglekļa izvadīšanas aizsardzību un veicināšanu, ES mežu noturības pret klimata pārmaiņām uzlabošanu, degradēto zemju un ekosistēmu atjaunošanu, kūdrāju pārmitrināšanu un bioekonomikas veicināšanu, tostarp noturīgu koksnes produktu izmantošanu, pilnībā ievērojot bioloģiskās daudzveidības veicināšanas ekoloģiskos principus:

- a) ES bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2020. gadam;
- b) Lauksaimniecības stratēģija taisnīgai, veselīgai un videi nekaitīgai pārtikas sistēmai;
- c) ES meža stratēģija;
- d) ES dabas atjaunošanas mērķi;
- e) ES stratēģija par pielāgošanos klimata pārmaiņām;
- f) ES stratēģija par metodikas samazināšanu;
- g) ES augsnes stratēģija;
- h) ilgtspējīga bioekonomika Eiropai;
- I) aprites ekonomikas rīcības plāns tīrākai un konkurētspējīgākai Eiropā;
- j) “Nulles piesārņojuma” rīcības plāns;
- k) Ilgtermiņa redzējums par ES lauku teritorijām.

LULUCF nozare ir saistīta ar visām ekosistēmām un saimnieciskajām darbībām, kas ir atkarīgas no zemes un pakalpojumiem, ko tā sniedz. Tāpēc LULUCF regula ietver sinerģiju ar citām ES politikas jomām, kas aptver ar zemi saistītas darbības, galvenokārt kopējo lauksaimniecības politiku un enerģētikas politiku, jo īpaši attiecībā uz atjaunojamiem energoresursiem.

1.5.5. Dažādu pieejamo finansēšanas iespēju novērtējums, tostarp pārcelšanas darbības joma

-

1.6.Priekšlikuma/iniciatīvas ilgums un finansiālā ietekme

ierobežots ilgums

- spēkā no [DD/MM] GGGG līdz [DD/MM] GGGG
- finanšu ietekme no GGGG uz GGG attiecībā uz saistību apropiācijām un no GGGG līdz GGGG maksājumu apropiācijām.

uz nenoteiktu laiku

- ieviešana ar sākuma periodu no 2023. līdz 2024. gadam,
- , kam seko pilna apjoma darbība.

1.7. Paredzētie pārvaldības veidi

Komisijas tiešā pārvaldība

- , ko veic tās struktūrvienības, tostarp tās darbinieki Savienības delegācijās;
- pa izpildu aģentūrām

kopīgu pārvaldību ar dalībvalstīm

- netiešo pārvaldību, uzticot budžeta izpildes uzdevumus:
 - trešās valstis vai to norīkotās struktūras;
 - starptautiskās organizācijas un to aģentūras (jāprecizē);
 - EIB un Eiropas Investīciju fondu;
 - struktūras, kas minētas Finanšu regulas 70. un 71. pantā;
 - publisko tiesību subjekti;
 - struktūras, uz kurām attiecas privāttiesības un kuru uzdevums ir sniegt sabiedriskos pakalpojumus, ciktāl tās sniedz pietiekamas finanšu garantijas;
 - struktūras, uz kurām attiecas dalībvalsts privāttiesības un kurām ir uzticēts īstenot publiskā un privātā sektora partnerību, un kuras nodrošina atbilstošas finanšu garantijas;
 - personas, kurām saskaņā ar LES V sadaļu ir uzticēts veikt īpašas darbības KĀDP un kuras ir noteiktas attiecīgajā pamataktā.

Ja norādīts vairāk nekā viens pārvaldības veids, lūdzu, sniedziet sīkāku informāciju sadaļā "Komentāri".

Komentāri

Kā jau minēts šīs regulas 14. panta 4. punktā, EEZ sniedz palīdzību krājumu pārbaudē un atbilstības nodrošināšanā.

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi

Norādīet biežumu un nosacījumus.

Komisija turpinās uzraudzīt un novērtēt progresu attiecībā uz LULUC regulas piemērošanu, kas paredz, ka dalībvalstīm jāiesniedz Komisijai ikgadējs ziņojums par emisijām, piesaistes politiku un pasākumiem. Monitoringa un ziņošanas, verifikācijas (MRV) dati, kas iegūti ar nozares (-u) regulu, izmantojot EEZ, būs galvenais informācijas avots Komisijai, lai novērtētu progresu attiecīgajās nozarēs.

Visbeidzot, Komisija regulāri veic pētījumus par dažādiem ES klimata politikas būtiskiem aspektiem.

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma (- as)

2.2.1. Vadības veida (-u), finansēšanas īstenošanas mehānisma (-u), maksājumu kārtības un ierosinātās kontroles stratēģijas pamatojums

Nav piemērojams - priekšlikums nav finanšu programmas īstenošana, bet gan ilgtermiņa politikas izstrāde. Nav piemērojams pārvaldības veids, finansēšanas īstenošanas mehānismi, maksājumu kārtība un kontroles stratēģija attiecībā uz kļūdu īpatsvaru. Lai īstenotu šo priekšlikumu, būs jāpārvieto cilvēkresursi Komisijā. Ir ieviestas atbilstošas procedūras.

2.2.2. Informācija par apzinātajiem riskiem un to mazināšanai izveidotā (- ās) iekšējās kontroles sistēma (- as)

-

2.2.3. Kontroles izmaksu lietderības aplēse un pamatojums (“kontroles izmaksu attiecība” attiecībā uz saistīto pārvaldīto fondu vērtību) un sagaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (pie maksājuma un slēgšanas)

Šī iniciatīva nerada jaunas būtiskas kontroles/riskus, kas nebūtu aptverti, būtu spēkā esoša iekšējās kontroles sistēma. Nav paredzēti īpaši pasākumi papildus Finanšu regulas piemērošanai.

2.3. Pasākumi krāpšanas un pārkāpumu novēršanai

Norādīt esošos vai paredzētos novēršanas un aizsardzības pasākumus, piemēram, no stratēģijas krāpšanas apkarošanai.

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS PAREDZAMĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija (- as) un skartā (- ās) izdevumu budžeta pozīcija (- as)

- Esošās budžeta pozīcijas

Daudzgadu finanšu shēmas posteņu un budžeta pozīciju secībā.

Budžeta pozīcija	Veids	Leguldījums				
Daudzgadu finanšu shēmas kategorija	Numurs	DIF ./Non-diff.	no EBTA valstīm	no kandidātvalstīm	no trešām valstīm	finanšu regulas 21. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē
3	09 01 01 01	Non-diff.	YES	NO	NO	NO
3	09 02 03 09	Diff.	YES	NO	NO	NO
3	10 02 20 01	Diff.	YES	YES	YES	NO
7	02 01 20 02	Non-diff.	NO	NO	NO	NO
7	06 01 20 02	Non-diff.	NO	NO	NO	NO
7	06 02 20 02	Non-diff.	NO	NO	NO	NO
7	06 03	Non-diff.	NO	NO	NO	NO

- Pieprasītās jaunās budžeta pozīcijas: nepiemēro.

PĀRBAUDĪT 41-66LPP (TABULAS SALIKT, ATKĀRTOJAS)

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 14.7.2021
COM (2021) 554 final

PIELIKUMS

PIELIKUMI

attiecībā uz priekšlikumu

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

ar ko groza Regulu (ES) Nr. 2018/841 attiecībā uz darbības jomu, vienkāršojot atbilstības noteikumus, nosakot dalībvalstu mērķus 2030. gadam un apņemoties kopīgi sasniegt klimata neutralitāti līdz 2035. gadam zemes izmantošanas, mežsaimniecības un lauksaimniecības nozarē un (ES) 2018/1999 attiecībā uz uzraudzības, ziņošanas, progresu izsekošanas un pārskatīšanas uzlabošanu

{SEC (2021) 554 galīgā redakcija} - {SWD (2021) 551 galīgā redakcija} - {SWD (2021) 609 galīgā redakcija} - {SWD (2021) 610 galīgā redakcija}

I PIELIKUMS

Regulas (ES) 2018/841 I pielikuma B iedaļu aizstāj ar šādu iedaļu:

“B. Oglekļa baseini/krātuves, kā minēts 5. panta 4. punktā:

- a) dzīvā biomasa;
- b) pakaiši;
- c) mirusī koksne;
- d) nedzīvā organiskā viela;
- e) minerālaugsnes;
- f) organiskās augsnes;
- g) nocirstas koksnes produkti apmežotas zemes uzskaites kategorijās un apsaimniekotu meža zemi.

II PIELIKUMS

Iekļauj šādu Regulas (ES) 2018/841 IIa pielikumu:

IIa pielikums

Savienības mērķis un dalībvalstu mērķi attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu neto piesaisti saskaņā ar 4. panta 2. punktu, kas jāsasniedz 2030. gadā

Dalībvalsts	Neto siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājuma vērtība kt CO₂ ekvivalenta 2030. gadā
Belgija	-1 352
Bulgārija	-9 718
Čehija	-1 228
Dānija	5 338
Vācija	-30 840
Igaunija	-2 545
Īrija	3 728
Grieķija	-4 373
Spānija	-43 635
Francija	-34 046
Horvātija	-5 527
Itālija	-35 758
Kipra	-352
Latvija	-644
Lietuva	-4 633
Luksemburga	-403
Ungārija	-5 724
Malta	2
Nīderlande	4 523
Austrija	-5 650
Polija	-38 098
Portugāle	-1 358
Rumānija	-25 665
Slovēnija	-146
Slovākija	-6 821
Somija	-17 754
Zviedrija	-47 321
ES 27	-310 000

III PIELIKUMS

Regulas (ES) 2018/1999 V pielikuma 3. daļu aizstāj ar šādu:

Ģeogrāfiski skaidri zemes izmantošanas pārveides dati saskaņā ar IPCC 2006. gada pamatnostādnēm par valsts SEG pārskatiem. **Siltumnīcefekta gāzu uzskaitē notiek, pamatojoties uz elektroniskām datubāzēm un ģeogrāfiskās informācijas sistēmām**, un ietver:

- a) Direktīvas Nr. 2018/2001 29. panta 4. punktā definēto zemes izmantošanas vienību ar augstu oglekļa emisiju zemi monitoringa sistēmu;
- b) sistēma aizsardzībai pakļauto zemes izmantošanas vienību uzraudzībai, ko definē kā zemi, uz kuru attiecas viena vai vairākas šādas kategorijas:

- **zeme ar augstu bioloģiskās daudzveidības vērtību**, kā noteikts Direktīvas Nr. 2018/2001 29. panta 3. punktā;

- **Kopienas nozīmes teritorijas un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas**, kā noteikts Padomes Direktīvas 92/43/ĒE 4. pantā, un zemes vienības ārpus tās, uz kurām attiecas aizsardzības un saglabāšanas pasākumi saskaņā ar minētās direktīvas 6. panta 1. un 2. punktu, lai sasniegtu teritorijas saglabāšanas mērķus;

- Direktīvas 92/43/EEK IV pielikumā **uzskaitīto sugu aizaugošas vietas un atpūtas vietas**, uz kurām attiecas aizsardzības pasākumi saskaņā ar minētās direktīvas 12. pantu;

- **dabiskie biotopi**, kas uzskaitīti Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā, **un to sugu dzīvotnes**, **kas uzskaitītas Direktīvas 92/43/EEK II pielikumā un kas atrodas ārpus Kopienas nozīmes teritorijām vai īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, un kas veicina šos biotopus un sugars, kuras sasniedz labvēlīgu aizsardzības statusu** saskaņā ar minētās direktīvas 2. pantu vai uz kurām var attiecināt profilaktiskus un korektīvus pasākumus saskaņā ar Direktīvas 2004/35/EC2;

- **īpaši aizsargājamās teritorijas**, kas klasificētas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/FUND 4. pantu³, un zemes vienības ārpus tās, uz kurām attiecas aizsardzības un saglabāšanas pasākumi saskaņā ar Direktīvas 2009/147/EEC 4. pantu un Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 2. PUNKTU, lai sasniegtu teritorijas saglabāšanas mērķus;

- **zemes vienības, uz kurām attiecas pasākumi putnu saglabāšanai, par kuriem saskaņā ar Direktīvas 2009/147/EK 12. pantu ir ziņots, ka tie nav drošā stāvoklī**, lai izpildītu minētās direktīvas 4. panta 4. punkta otrajā teikumā noteikto prasību novērst piesārņojuma un dzīvotņu pasliktināšanos vai izpildīt minētās direktīvas 3. pantā noteikto **prasību saglabāt pietiekamu putnu sugu dzīvotņu daudzveidību un platību**;

- **jebkuriem citiem biotopiem, ko dalībvalsts izraugās līdzvērtīgiem mērķiem**, kā noteikts Direktīvā 92/42/EEK un Direktīvā 2009/147/EK;
 - **zemes vienības, uz kurām attiecas pasākumi, kas vajadzīgi, lai aizsargātu un nodrošinātu to, ka nepasliktinās šo virszemes ūdeni ekoloģiskais stāvoklis**, kas minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK 4. panta iii) punktā;
 - **dabas plūdu līdzenumi vai apgabali plūdu ūdens saglabāšanai**, ko dalībvalstis aizsargā saistībā ar plūdu riska pārvaldību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/60/EK 5;
- c) atjaunošanai pakļauto zemes izmantošanas vienību monitoringa sistēmu, kas definēta kā zeme, uz kuru attiecas viena vai vairākas šādas kategorijas:
- **sabiedriski nozīmīgas teritorijas, īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un īpaši aizsargājamas teritorijas**, kā aprakstīts iepriekš b) apakšpunktā, kā arī zemes vienības ārpus tām, kas ir atzītas par tādām, kam nepieciešama atjaunošana vai kompensācijas pasākumi, kuru mērķis ir sasniegt teritorijas saglabāšanas mērķus; \
 - **savvaļas putnu sugu dzīvotnes**, kas minētas Direktīvas 2009/147/EK 4. panta 2. punktā vai uzskaitītas tās I pielikumā, kuras ir sastopamas ārpus īpaši aizsargājamām teritorijām un kuras Direktīvā 2009/147/EK ir identificētas kā tādas, kurām ir vajadzīgi atjaunošanas pasākumi;
 - **dabiskie biotopi**, kas uzskaitīti Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā, un sugu dzīvotnes, kas uzskaitītas Direktīvas 92/43/EEK II pielikumā, ārpus Kopienas nozīmes teritorijām vai īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, un kas identificēti kā tādi, kam vajadzīgi atjaunošanas pasākumi, lai sasniegtu labvēlīgu aizsardzības statusu saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK un/vai identificēti kā koriģējoši pasākumi Direktīvas 2004/35/EK 6. panta vajadzībām;
 - **teritorijas, kas noteiktas kā atjaunojamas saskaņā ar dalībvalstī piemērojamu dabas atjaunošanas plānu;**
 - **zemes vienības, uz kurām attiecas pasākumi, kas vajadzīgi, lai atjaunotu labu ekoloģisko stāvokli virszemes ūdensobjektiem**, kas minēti Direktīvas 2000/60/EK 4. panta iii) punktā, vai pasākumi, kas vajadzīgi, lai atjaunotu šādu objektu augsto ekoloģisko stāvokli, ja to paredz tiesību akti;
 - zemes vienības, uz kurām attiecas VI pielikumā minētie atpūtas un mitrāju platības atjaunošanas pasākumi. B (vii) Direktīvā 2000/60/EK;
 - teritorijas, kurās nepieciešama ekosistēmu atjaunošana, lai panāktu labu ekosistēmu stāvokli saskaņā ar Eiropas Parlamenta Regulu (ES) Nr. 2020/852 6;
- d) zemes izmantošanas vienību ar augstu klimata risku monitoringa sistēmu:**

- apgabali, uz kuriem attiecas kompensācija par dabiskiem traucējumiem saskaņā ar Regulas (ES) 2018/841 13. b panta 5. punktu;
- Direktīvas 2007/60/EK 5. panta 1. punktā minētās teritorijas;
- teritorijas, kas noteiktas dalībvalstu valsts pielāgošanās stratēģijā ar augstiem dabas un cilvēka radītiem riskiem, ievērojot ar klimatu saistītus katastrofu riska samazināšanas pasākumus.**

Siltumnīcefekta gāzu uzskaitē nodrošina datu apmaiņu un integrāciju starp elektroniskajām datu bāzēm un ģeogrāfiskās informācijas sistēmām.

Laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam 1. līmeņa metodika saskaņā ar IPCC 2006. gada pamatnostādnēm par valsts SEG pārskatiem. Attiecībā uz emisiju un piesaisti oglekļa portfelim, kas veido vismaz 25 –30% emisiju vai piesaistījumu avota vai apvalka kategorijā, kas ir noteikta par prioritāti dalībvalsts valsts uzskaites sistēmā 2006. gadam, jo tās aplēse būtiski ietekmē valsts kopējo SEG uzskaiti attiecībā uz emisiju un piesaistījumu absolūto līmeni, emisiju un piesaistījumu tendenci vai nenoteiktību attiecībā uz emisijām un piesaisti zemes izmantojuma kategorijās, un no 2026. gada – attiecībā uz visu oglekļa portfeļa emisiju no 2. punkta.

Dalībvalstis no 2026. gada attiecībā uz visām oglekļa krātuvju emisijām un noārdīšanas novērtējumiem, kas attiecas uz jomām, kurās ir augsta oglekļa krātuve, zemes izmantošanas vienībām, kas minētas c) apakšpunktā, zemes izmantošanas vienībām, kuras aizsargā vai atjauno, kā minēts iepriekš d) un e) apakšpunktā, un zemes izmantošanas vienību platībām, kurās pastāv liels nākotnes klimata risks, kā minēts f) apakšpunktā, piemēro 3. līmeņa metodoloģiju saskaņā ar IPCC 2006. gada pamatnostādnēm attiecībā uz valsts SEG inventarizācijām.

Briselē, 14.7.2021
SWD (2021) 551 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

Subsidiaritātes režģis

Pavaddokuments

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai

ar ko groza Regulu (ES) Nr. 2018/841 attiecībā uz darbības jomu, vienkāršojot atbilstības noteikumus, nosakot dalībvalstu mērķus 2030. gadam un apņemoties kopīgi sasniegt klimata neutralitāti līdz 2035. gadam zemes izmantošanas, mežsaimniecības un lauksaimniecības nozarē un (ES) 2018/1999 attiecībā uz uzraudzības, ziņošanas, progresu izsekošanas un pārskatīšanas uzlabošanu

{COM (2021) 554 galīgā redakcija} - {SEC (2021) 554 galīgā redakcija} - {SWD (2021) 609 galīgā redakcija} - {SWD (2021) 610 galīgā redakcija}

Subsidiaritātes režģis

1. Vai Savienība var rīkoties? Kāds ir VIENOTĪBU iecerētās darbības juridiskais pamats un kompetence?

1.1 Kādus Līguma pants izmanto, lai atbalstītu tiesību akta priekšlikumu vai politisko iniciatīvu?

Šā priekšlikuma juridiskais pamats ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 192. pants. Saskaņā ar LESD 191. pantu un 192. panta 1. punktu Eiropas Savienība palīdz inter alia sasniegtais šādus mērķus: saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti; starptautiskā līmenī veicināt pasākumus, lai risinātu reģionālās vai pasaules mēroga vides problēmas, un jo īpaši cīnīties pret klimata pārmaiņām.

1.2 Vai Eiropas Savienības kompetence, ko nosaka šis Līguma pants, ir ekskluzīva, dalīta vai atbalstoša pēc būtības?

Vides jomā Savienības kompetence ir dalīta.

Subsidiaritāte neattiecas uz politikas jomām, kurās Savienībai ir ekskluzīva kompetence, kā noteikts LESD 3. pants. Tas ir īpašais juridiskais pamats, kas nosaka, vai uz priekšlikumu attiecas subsidiaritātes kontroles mehānisms. 4. TFEU2 pantā noteiktas jomas, kurās kompetence ir dalīta starp Savienību un dalībvalstīm. 6. TFEU3 pantā ir noteiktas jomas, kurās Savienības kompetencē ir tikai atbalstīt dalībvalstu darbības.

2. Subsidiaritātes princips: kāpēc jārīkojas ES?

2.1. Vai priekšlikums atbilst 24. protokola procedūras prasībām:

- Vai pirms tiesību akta ierosināšanas notika plaša apspriešana?
- Vai ir detalizēts pārskats ar kvalitatīviem un, ja iespējams, kvantitatīviem rādītājiem ņaujot novērtēt, vai darbību vislabāk var īstenot Savienības līmenī?

Sākuma ietekmes novērtējums tika publicēts uz četrām nedēļām 2020. gada 29. oktobrī Komisijas Labāka regulējuma portālā, lai apkopotu sākotnējo informāciju par projektu. Kopumā tika saņemtas 93 atbildes. Lai savāktu pierādījumus un nodrošinātu lielāku pārredzamību, Komisija organizēja sabiedrisko apspriešanu par katru no priekšlikumiem no 2020. gada 13. novembra līdz 2021. gada 5. februārim: apspriešanā par LULUCF regulas pārskatīšanu piedalījās 235 respondenti. Tika saņemti iedzīvotāju un organizāciju atzinumi par iniciatīvas pamatojumiem, mērķiem, potenciālo izstrādi un darbības jomu, kā arī ietekmi. Turklāt Komisijas dienesti iesaistījās plašās divpusējās apspriedēs ar valsts iestādēm, uzņēmumu apvienībām, atsevišķiem uzņēmumiem un NVO.

LESD 191. līdz 193. pants apstiprina un precizē ES kompetenci klimata pārmaiņu jomā. Klimata pārmaiņas ir pārrobežu problēma, ko nevar atrisināt tikai ar valsts vai vietēja mēroga pasākumiem. Klimata politikas koordinēšana jāveic Eiropas līmenī un, ja iespējams, pasaules

līmenī. Es rīcība ir pamatota ar subsidiaritātes principu, kā noteikts Eiropas Savienības Līguma 5. pantā. Kopš 1992. gada Eiropas Savienība ir strādājusi, lai izstrādātu kopīgus risinājumus un vadītu un veicinātu globālu rīcību, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām. Konkrētāk, rīcība ES līmenī nodrošinās rentablu 2030. gada un ilgtermiņa emisiju samazināšanas mērķu sasniegšanu, vienlaikus nodrošinot taisnīgumu un vides integritāti.

Ņemot vērā emisiju samazināšanas mērķi 2030. gadam un klimata neitralitātes mērķi, kas jājasniedz līdz 2050. gadam, ir vajadzīga stingrāka ES rīcība.

Priekšlikuma paskaidrojuma rakstā un ietekmes novērtējumā 3. nodaļā ir iekļautas iedaļas par subsidiaritātes principu.

2.2 Vai Komisijas priekšlikumam pievienotajā paskaidrojuma rakstā (un jebkurā ietekmes novērtējumā) ir ietverts pietiekams pamatojums attiecībā uz atbilstību subsidiaritātes principam?

Paskaidrojuma rakstā, kas pievienots priekšlikumam par jauno tiesību aktu, kā arī ietekmes novērtējums, subsidiaritātes princips ir aplūkots īpašās sadaļās.

Klimata pārmaiņas pēc savas būtības ir pārrobežu problēma, ko nevar atrisināt tikai ar valsts vai vietēja mēroga rīcību. Koordinēta ES rīcība var efektīvi papildināt un pastiprināt valsts un vietējo rīcību un veicināt klimata politiku. Klimata politikas koordinācija ir nepieciešama ES līmenī, un ja iespējams, pasaules līmenī, un ES rīcība ir pamatota ar subsidiaritātes apsvērumiem.

Lai gan iniciatīvas valsts, reģionālā un vietējā līmenī var radīt sinergiju, ar tām vien nepietiks. Koordinētas ES rīcības trūkums, nosakot dalībvalstīm individuālus mērķus, neradītu pietiekamu stimulu palielināt oglekļa piesaisti un meklēt jaunas iespējas to darīt.

ES SEG emisiju samazināšanas 2030. gada mērķa palielināšana ietekmēs lielāko daļu, ja ne visas nozares ES ekonomikā. Turklat šā mērķa sasniegšanai var būt vajadzīgi politiski risinājumi daudzās jomās, tostarp ārpus klimata, mežsaimniecības un zemes izmantošanas politikas. Pasākumi, ko dalībvalstis veic saskaņā ar grozīto LULUCF regulu, ir cieši saistīti ar citām politikas jomām, jo īpaši ar lauksaimniecību, bioloģisko daudzveidību un biotopu aizsardzību, pielāgošanos un arī ar enerģētikas politiku atjaunojamās enerģijas aspektu dēļ. Lai gan emisiju samazināšanas un samazināšanas mērķi ir noteikti katrai dalībvalstij, dažādu iesaistīto politiku savstarpējai atkarībai ir pārrobežu ietekme, un principi, uz kuru pamata dalībvalstis ziņos par saviem sasniegumiem un mērīs to virzību uz ES individuālo mērķu un mērķu sasniegšanu kopumā, ir noteikti Regulā (ES) Nr. 2018/1999. Rīcība ES līmenī ir neaizstājama, un saskaņotai ES politikai ir daudz lielākas izredzes līdz 2050. gadam panākt patiesu pāreju uz klimata ziņā neitrālu ekonomiku.

2.3 Pamatojoties uz atbildēm uz turpmāk minētajiem jautājumiem, vai dalībvalstis, rīkojoties atsevišķi, var pietiekami sasniegt ierosinātās rīcības mērķus (ES rīcības nepieciešamība)?

Šā priekšlikuma mērķis ir palīdzēt sasniegt 55% emisiju samazināšanas mērķi ES līmenī, kas ir svarīgs pagrieziena punkts ceļā uz ES klimata neutralitāti 2050. gadā. Priekšlikumā paredzēts sasniegt ES mēroga klimata neutralitāti zemes izmantošanas, mežsaimniecības un lauksaimniecības nozarē jau 2035. gadā un sasniegt atjaunināto mērķi 2030. gadam. Dalībvalstu līmenī nav iespējams panākt pietiekamu progresu globālās sasilšanas palēnināšanā un klimata pārmaiņu efektīvā apkarošanā bez koordinētām darbībām un centieniem ES līmenī.

a) Vai pastāv nozīmīgi /app, kas reciable risināmo problēmu transnacionālos/pārrobežu aspektus? Vai tie ir aprēķināti?

Risināmā problēma, t.i., klimata pārmaiņas, pēc būtības ir transnacionālas/pārrobežu.

b) vai valsts rīcība vai ES līmeņa rīcības neesamība būtu pretrunā ar Līguma pamatmērķiem5 vai būtiski kaitētu citu dalībvalstu interesēm?

Pārvalstiskas koordinācijas trūkums un Savienības iniciatīvas trūkums, kas koordinētu darbības valstu līmenī, apdraudētu Savienības mērķu sasniegšanu klimata pārmaiņu jomā.

c) Cik lielā mērā dalībvalstīm ir spēja vai iespēja ieviest atbilstošus pasākumus?

ES mērķis 2030. gadā sasniegt neto piesaisti 310 miljonu tonnu CO₂ ekvivalenta apmērā ir sadalīts starp dalībvalstīm, tāpēc to loma ES oglekļa uztveršanas veicināšanā ir ievērojama. Dalībvalsts ir tā, kas ievieš vajadzīgo politiku, lai tas notiktu. Tomēr šie mērķi ir sadalīti veidā, kas atspoguļo katras dalībvalsts izmantotās zemes un mežsaimniecības nozares emisiju samazināšanas iespējas un spēju palielināt darbības rezultātus, jo uzlabojas zemes apsaimniekošanas prakse vai mainās zemes izmantošana, kas dod labumu klimatam un bioloģiskajai daudzveidībai. Un pārvaldības sistēma piedāvā zināmu elastību attiecībā uz to, kā dalībvalstis izpilda savus mērķus – jo labāk tie darbojas, var pārdot savu pārpalikumu tiem, kas atpaliek, vai arī dalībvalstis var atteikties no dažiem ikgadējiem emisiju piešķirumiem saskaņā ar Kopīgo centienu sistēmu, lai uzlabotu atbilstību zemes izmantošanas un mežsaimniecības nozarei. Turklat dalībvalstis, kuras ir smagi cietušas dabas katastrofās, var gūt labumu no to dalībvalstu solidaritātes, kurām ir pārāk lielas sekas.

d) Kā ES valstu, reģionu un vietējā līmenī atšķiras problēma un tās cēloņi (piemēram, negatīvi ārējie faktori, papildu ietekme)?

Globālā sasilšana ietekmē ne tikai lielāko daļu ekonomikas nozaru un nepārprotami arī zemes izmantošanu, mežsaimniecību un lauksaimniecību, bet tās ietekme ir vērojama visā ES valstu, reģionālajā un vietējā līmenī.

e) Vai šī problēma ir plaši izplatīta visā ES vai tikai dažās dalībvalstīs?

Nepieciešamība risināt klimata pārmaiņu problēmas, samazināt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas un uzlabot iespējas CO₂ izvadīšanai no atmosfēras ir plaši izplatīta visā ES.

f) Vai dalībvalstis ir pārāk noslogotas, lai sasniegtu plānotā pasākuma mērķus?

Priekšlikuma pamatā ir dažādu politikas risinājumu un to attiecīgās ietekmes padziļināts novērtējums. Ierosinātie mērķi ir pietiekami vērienīgi, lai panāktu progresu virzībā uz Savienības klimata neutralitātes mērķiem, kā arī sasniedzami, ievērojot zemes izmantošanas, mežsaimniecības un lauksaimniecības nozares CO₂ samazināšanas potenciālu katrā dalībvalstī. Turklat dalībvalstis var izmantot dažādas elastības iespējas saskaņā ar zemes izmantošanas un mežsaimniecības sistēmu, kā arī tiesību aktiem par kopīgiem centieniem. Dalībvalstīm, kuru atbilstību apdraud dabas katastrofas, ir ierosināts izveidot noteiktu drošības tīklu, tomēr tas neapdraud katras dalībvalsts centienus un darbību.

g) Kā ES atšķiras valstu, reģionālo un vietējo iestāžu uzskati/ieteicamie rīcības virzieni?

Kā galvenais instruments siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai un cīņai pret klimata pārmaiņām visā ES ir atzīts politiskais instruments, ar ko nosaka valstu obligātos oglēkļa piesaistes mērķus un rada stimulus visā zemes sektorā, lai izpētītu novatoriskas iespējas, piemēram, oglēkļa audzēšanu, ilgtspējīgu bioproduktu ražošanu utt. To, kā šie mērķi un iniciatīvas tiek sasniegti, atstāj dalībvalstu iestādes, kas ir iesaistītas dažādos līmenos.

2.4 Pamatojoties uz sekojošo atbildi, vai ierosinātās darbības mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī minētās rīcības mēroga vai ietekmes (ES pievienotā vērtība) dēļ?

Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana un piesaiste ir pārrobežu jautājums, kas prasa efektīvu rīcību pēc iespējas lielākā mērogā. Koordinēta ES rīcība ļauj risināt dalībvalstu atšķirīgās spējas, lai veicinātu oglēkļa piesaisti, atbalsta sadarbību mērķu sasniegšanā, palielina skaidrību attiecībā uz atbilstības nosacījumiem un joprojām atstāj dalībvalstu uzmanību uz pasākumiem, ko tās veic, lai sasniegtu 2030. un 2035. gada mērķus.

a) Vai ES līmeņa rīcība sniedz skaidrus ieguvumus?

Jā, ES līmenī koordinētām darbībām, piemēram, ko veicina kopējā lauksaimniecības politika, ir daudz lielākas izredzes gūt panākumus un panākt lielāku ietekmi cīņā pret klimata pārmaiņām nekā atsevišķu dalībvalstu nekoordinētām darbībām.

b) Vai ir apjomradīti ietaupījumi? Vai mērķus var efektīvāk sasniegt ES līmenī (lielāki ieguvumi par vienības pašizmaksu)? Vai tiks uzlabota iekšējā tirgus darbība?

Jā

c) Kādi ir ieguvumi, aizstājot dažādu valstu politiku un noteikumus ar viendabīgāku politisko pieeju?

Priekšlikums neaizstāj valstu politiku, tas tikai pastiprina valstu centienu ietekmi ar koordinētām darbībām, jo koordinētām ES politikām ir lielākas iespējas gūt panākumus un panākt izmaiņas. Dalībvalstis dod savu ieguldījumu -310 Mt neto piesaistē ES mērķim un 2035. gada klimata neutralitātei zemes izmantošanā, mežsaimniecībā un lauksaimniecībā, tomēr grozītā regula nenosaka viendabīgu politisku pieeju attiecībā uz to, kādi pasākumi un politika būtu jāpieņem attiecīgajā dalībvalstī.

d)Vai ieguvumi no ES-līmeņa darbībām sedz dalībvalstu kompetenču izdevumus un vietējās un reģionālās pašvaldības (papildus izmaksām un ieguvumiem, ko sniedz rīcība valsts, reģionālā un vietējā līmenī)?

SEG emisiju samazināšana būtībā ir pārrobežu jautājums, kas prasa efektīvu rīcību pēc iespējas lielākā mērogā. ES kā pārnacionāla organizācija ir piemērota, lai izveidotu efektīvu klimata politiku ES. Dalībvalstis nezaudē kompetenci izvēlēties pasākumus, ko tās vēlas pieņemt, lai veicinātu oglekļa piesaisti un samazinātu SEG emisijas zemes izmantošanas, mežsaimniecības un lauksaimniecības nozarē. Priekšlikumā ir noteikts to minimālais ieguldījums 2030. gadā un pēc to izskatīšanas līdz 2024. gadam, kad tie šajā sakarā atjauninās savus valsts enerģētikas un klimata plānus, kādi pasākumi tiek pieņemti, lai veicinātu klimata neutralitāti šajā nozarē 2035. gadā.

e) Vai tiks uzlabota juridiskā skaidrība tiem, kam jāīsteno tiesību akti?

Priekšlikumā ir noteikti skaidri mērķi, kā dalībvalstis veicinās ES 2030. gada klimata mērķu sasniegšanu, un ir sniepta juridiskā skaidrība par konkrētu elastīguma iespēju izmantošanu, sīkāk precizējot izmantošanas stāvokli augstākā detalizācijas līmenī.

3.1 Vai paskaidrojuma raksts (un jebkāds ietekmes novērtējums), kas papildina Komisijas priekšlikumu, ietver atbilstošu pamatojumu attiecībā uz priekšlikuma samērīgumu un paziņojumu, kas ļauj novērtēt priekšlikuma atbilstību proporcionālitātes principam?

Priekšlikums atbilst proporcionālitātes principam, jo tas nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu Savienības mērķus samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas rentablā veidā, vienlaikus nodrošinot taisnīgumu un vides integritāti.

Klimata likums, par ko vienojās Eiropas Parlaments un Padome, ir apstiprinājis, ka līdz 2030. gadam siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājums visā ekonomikā un vietējā mērogā būs vismaz 55% salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni un līdz 2050. gadam — arī klimata neutralitāte. Šis priekšlikums aptver būtisku daļu no šīm emisijām un pārskata regulu, lai sasniegtu šo mērķi.

Šajā priekšlikumā ir ievērots proporcionālitātes princips, jo tas nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai rentabli īstenotu ES mērķi samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas laikposmā no 2021. līdz 2030. gadam, vienlaikus nodrošinot taisnīgumu un vides integritāti.

3.2. Pamatojoties uz atbildēm uz turpmāk minētajiem jautājumiem un informāciju, kas pieejama jebkurā ietekmes novērtējumā, paskaidrojuma rakstā vai citos avotos, vai ierosinātā darbība ir piemērots veids, kā sasniegt izvirzītos mērķus?

Ierosinātā rīcība balstās uz pašreizējo un labi funkcionējošo politiku, vienkāršo tiesisko regulējumu un no jauna nosaka atsevišķus mērķus dalībvalstīm, no vienas puses, **ņemot vērā to individuālos apstākļus un potenciālu oglekļa piesaistē, no otras puses, nodrošinot stimulus, lai radītu klimatam nekaitīgāku lauksaimniecību un mežsaimniecību, veicinot ilgspējīgāku biomasas izmantošanu, atbalstot bioekonomiku, tostarp ilgspējīgu koksnes produktu izmantošanu, pilnībā ievērojot ekoloģiskos principus, kas veicina bioloģisko daudzveidību.**

a) Vai iniciatīva attiecas tikai uz tiem aspektiem, kurus dalībvalstis pašas nevar sasniegt, un kur Savienība var darīt labāk?

Jā

b) Vai Savienības rīcības forma (instrumenta izvēle) ir pamatota, cik vien iespējams vienkārša un saskaņota ar apmierinošu mērķu sasniegšanu un nodrošina atbilstību izvirzītajiem mērķiem (piemēram, izvēle starp regulu, (pamatdirektīva) direktīvu, ieteikumu vai alternatīvām reglamentējošām metodēm, piemēram, koptiesību aktiem utt.)?

Priekšlikumā ir izklāstīti grozījumi spēkā esošajā regulā. Šis instruments ir piemērots, lai sasniegtu mērķi vienkāršot atbilstības noteikumus, noteikt dalībvalstīm saistošus mērķus un uzlabot ziņošanas kvalitāti par SEG emisijām un piesaisti regulas darbības jomā, lai labāk sekotu virzībai uz mērķiem.

c) Vai Savienības rīcība ļauj pieņemt pēc iespējas vairāk valstu lēmumu, vienlaikus apmierinoši sasniedzot izvirzītos mērķus? (piemēram, vai ir iespējams ierobežot Eiropas rīcību līdz minimālajiem standartiem vai izmantot mazāk stingru politikas instrumentu vai pieeju?)

Jā

d) Vai iniciatīva rada finansiālas vai administratīvas izmaksas Savienībai, valstu valdībām, reģionālajām vai vietējām iestādēm, uzņēmējiem vai pilsoniem? Vai šīs izmaksas ir samērojamas ar sasniedzamo mērķi?

Ietekme uz dalībvalstu budžetu ir saistīta ar iespēju tirgot pārpalikumus, kad to mērķi ir pārsniegti, un ar nepieciešamību veikt augstas kvalitātes uzraudzību un ziņot par to zemes izmantošanas, mežsaimniecības un lauksaimniecības nozarē, kas ietver, piemēram, ES programmu atkalizmantošanu (piemēram, Copernicus) un datu avotus, kas jau izmantoti, piemēram, lauksaimniecībā.

Attiecībā uz ES izmaksas ir saistītas ar vajadzību veikt visaptverošu pārskatu par valstu pārskatiem 2025. gadā, lai ierosinātu dalībvalstu gada neto piesaistes mērķus un nodrošinātu

RISINĀJUMUS Savienības reģistra darbībai, lai izsekotu atbilstību, ja dalībvalstis veic savas kontu darbības, piemēram, tirdzniecības pārpalikumus.

e) Vai, ievērojot Savienības tiesību aktus, ir ņemti vērā īpaši apstākļi, ko piemēro atsevišķās dalībvalstīs?

Grozītajā tiesiskajā regulējumā ir ņemta vērā dalībvalstu individuālā situācija zemes un mežsaimniecības nozarē, nosakot to mērķus 2030. gadam attiecībā uz oglekļa piesaistes potenciālu nozarē un, piemēram, nodrošinot īpašas elastības iespējas tām dalībvalstīm, kuras skārušas dabas katastrofas.

Briselē, 14.7.2021
SWD (2021) 609 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTA IETEKMES NOVĒRTĒJUMA ZIŅOJUMS

Pavaddokuments

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai

ar ko groza Regulu (ES) Nr. 2018/841 attiecībā uz darbības jomu, vienkāršojot atbilstības noteikumus, nosakot dalībvalstu mērķus 2030. gadam un apņemoties kopīgi sasniegt klimata neutralitāti līdz 2035. gadam zemes izmantošanas, mežsaimniecības un lauksaimniecības nozarē un (ES) 2018/1999 attiecībā uz uzraudzības, ziņošanas, progresu izsekošanas un pārskatīšanas uzlabošanu

{COM (2021) 554 galīgā redakcija} - {SEC (2021) 554 galīgā redakcija} - {SWD (2021) 551 galīgā redakcija} - {SWD (2021) 610 galīgā redakcija}

Satura rādītājs

1. IEVADS: POLITISKAIS UN JURIDISKAIS KONTEKSTS.....	5
1.1. Eiropas Zaļais kurss.....	5
1.2. Pakete "Ietilpināt 55".....	5
1.3. LULUCF sektors.....	6
1.4. Pašreizējā LULUCF regula.....	7
2. PROBLĒMAS	
DEFINĪCIJA.....	8
2.1. Kādas ir problēmas?.....	8
2.1.1. Īpaša problēma #1: oglekļa izvadīšanas samazināšanās.....	8
2.1.2. Īpašas problēmas #2: zemes sektora nepietiekama integrācija... 10	10
2.1.3. Īpašas problēmas #3: īstenošanas problēmas	
2.1.4. Pašreizējās politikas struktūras novērtējums.....	12
2.2. Kādi ir problēmu cēloņi un kā šī problēma attīstīsies?.....	12
2.2.1. Faktori, kas kavē oglekļa piesaistes samazināšanos zemes sektorā... 12	12
2.2.2. Zemes nozares nepietiekamas integrācijas cēloņi.. 15	15
2.2.3. īstenošanas problēmu cēloņi	
3. KĀPĒC JĀRĪKOJAS ES?	
3.1. Juridiskais pamats.....	18
3.2. Subsidiaritāte: ES rīcības aktualitāte.....	18
3.3. Subsidiaritāte: ES rīcības pievienotā vērtība.....	18
4. MĒRĶI: KAS IR JĀSASNIEDZ?.....	19
4.1. Vispārējie mērķi.....	19
4.2. Īpašie mērķi.....	19
4.2.1. Par klimatneitrālu zemes nozari līdz 2035. gadam.. 19	19
4.2.2. Taisnīgs, elastīgs un integrēts klimata politikas satvars... 21	21
4.2.3. Vienkāršošana.....	22
5. KĀDI IR PIEEJAMIE POLITIKAS RISINĀJUMI	
5.1. Kas ir bāzes līnija, no kurās tiek vērtētas iespējas?.....	23
5.2. Politikas risinājumu apraksts.....	26
5.2.1. 1. risinājums: LULUCF pašmērķis.....	26
5.2.2. 2. risinājums: elastīgs LULUCF mērķis.....	28
5.2.3. 3. risinājums: pilnībā integrēta lauksaimniecība un LULUCF mērķis	29
6. KĀDA IR POLITIKAS RISINĀJUMU IETEKME?	
6.1. Ietekmes rādītāji	
6.1.1. Ietekme uz vidi	
6.1.2. Sadales ietekme	
6.1.3. Ekonomiskā ietekme	
6.1.4. Administratīvā ietekme	
6.2. Ietekme uz 1. variantu: LULUCF pašmērķis	
6.2.1. metodikas izmaiņas	
6.2.2. viena noņemšanas mērķa noteikšana	
6.3. Ietekme uz 2. variantu: elastīgs LULUCF mērķis	

6.4. Ietekme uz 3. variantu: pilnībā integrēta lauksaimniecība un LULUCF mērķis	
6.5. Ietekmes kopsavilkums	
7. VAI IESPĒJAS IR SALĪDZINĀMAS	
7.1. Efektivitāte	
7.2. Efektivitāte	
7.3. Saskaņotība	
8. VĒLAMAIS RISINĀJUMS	
8.1. Metodoloģiskā pieeja	
8.2. Politikas mijiedarbības	
8.3. Vēlamais politikas risinājums	
8.4. Saskaņotības nodrošināšana, lai pabeigtu tiesību aktu kopumu	
8.5. Pārrēķins (vienkāršošana un efektivitātes uzlabošana)	
9. KĀ TIKS UZRAUDZĪTA UN NOVĒRTĒTA FAKTISKĀ IEtekme?.....	55
9.1. Monitoringa darbības mērķis.....	55
9.2. Datu un tehnoloģiju uzraudzība.....	56
9.3. Monitoringa rezultātu izmantošana.....	57
10. PIELIKUMS.....	58
10.1. Informācija par procedūru.....	58
10.1.1. Pleased DG, Decide Planning/CWP reference.....	58
10.1.2. Organizācija un laika grafiks.....	58
10.1.3. Apspriešanās ar RSB.....	58
10.1.4. Pierādījumi, avoti un kvalitāte.....	60
10.2. Iesaistīto pušu konsultācijas	
10.2.1. Ievads.....	61
10.2.2. Atsauksmes par ietekmes uz situāciju novērtējumu ...	
10.2.3. Atsauksmes uz atvērto sabiedrisko apspriešanu.....	62
10.2.4. Atsauksmes no ekspertu semināra.....	66
10.3. Kurš tiek ietekmēts un kā	
10.3.1. Iniciatīvas praktiskās sekas.....	68
10.3.2. Izmaksu un ieguvumu kopsavilkums.....	68
10.4. Analītiskās metodes.....	71
10.4.1. Modelēšanas sistēmas pārskats.....	71
10.4.2. Pieeja mērķu aprēķināšanai.....	80
10.5. Mērķa aprēķinu rezultāti.....	87
10.6. Risinājumi klimatam, bioloģiskajai daudzveidībai un bioekonomikai, kas gūst panākumus	
10.6.1. Bioloģiskā daudzveidība un pielāgošanās klimata pārmaiņām.....	91
10.6.2. Ilgtspējīga bioekonomika.....	98
10.6.3. Ilgtspējīga lauksaimniecības nozare.....	110
10.6.4. Ilgtspējīga pārtikas sistēma.....	117
10.7. Oglekļa ražošana.....	118
10.8. Monitoringa tehnoloģijas un datu standarti	
10.8.1. Lauksaimniecības zeme.....	122
10.8.2. Mežs.....	124

10.8.3. Apdzīvotas teritorijas

Glosārijs

Termins vai akronīms	Nozīme vai definīcija
Uzskaitē	Standartizētu noteikumu izmantošana, lai ņemtu vērā emisiju un to atdalīšanas aplēses saistībā ar mērķu ievērošanu.
Biomasa	Organisks materiāls gan virs zemes, gan zem zemes, gan dzīvs, gan nedzīvs, piemēram, koki, augu kultūras, zāle, koksnes pakaiši, saknes utt.
oglekļa krātuve	Sistēma, kas spēj uzkrāt vai atbrīvot oglekli. Oglekļa ieguves veidu piemēri ir meža biomasa, koksnes produkti, augsne un atmosfēra.
oglekļa krājums	Oglekļa masa, ko uzglabā oglekļa krātuvē.
Emisiju faktors	Koeficients, kas saista darbības datus ar ķīmisko savienojumu daudzumu, kas ir vēlāku emisiju avots. Emisiju koeficienti bieži vien ir balstīti uz mērijumu datu izlasi, ko aprēķina vidēji, lai noteiku reprezentatīvu emisijas līmeni attiecīgajam darbības līmenim saskaņā ar noteiktu darbības apstākļu kopumu.
meža references līmenis	Pamatojoties uz Regulā (ES) Nr. 2018/841 noteiktajiem kritērijiem, gada vidējās neto emisijas vai piesaistījumi, kas izteikti CO ₂ ekvivalenta tonnās gadā un ko dalībvalsts teritorijā rada apsaimniekota meža zeme laikposmā no 2021. gada līdz 2025. gadam un no 2026. gada līdz 2030. gadam.
meža apsaimniekošana	Meža zemes apsaimniekošanas un izmantošanas prakses sistēma, kurās mērķis ir izpildīt attiecīgās meža ekoloģiskās (tostarp bioloģiskās daudzveidības), ekonomiskās un sociālās funkcijas.

SEG	Siltumnīcefekta gāze
Nocirstas/novāktas koksnes produkts	Jebkurš koksnes ieguves produkts, kas atstājis vietu, kur tiek novākta koksne.
ILUC	Netiešas zemes lietošanas izmaiņas
LULUCF	Zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība
dabiskie traucējumi	Jebkuri notikumi vai apstākļi, kas izraisa ievērojamas emisijas mežos un kuru rašanos attiecīgā dalībvalsts nespēj ietekmēt, un kuru ietekmi dalībvalsts pat pēc to rašanās objektīvi nespēj būtiski ierobežot attiecībā uz emisijām.
NECP (NEKP)	Valsts enerģētikas un klimata plāns
LULUCF regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/841 (2018. gada 30. maijs) https://europa.eu/! Wc78xy
izvadīšana	jebkurš process, darbība vai mehānisms, kas atdala siltumnīcas efektu izraisošo gāzi, aerosolu vai siltumnīcefekta gāzu prekursoru no atmosfēras

1. IEVADS: POLITISKAIS UN JURIDISKAIS KONTEKSTS

1.1. Eiropas Zaļais kurss

Eiropas Zaļās vienošanās mērķis ir pārveidot ES par taisnīgāku un pārtikušāku sabiedrību ar modernu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, kurā līdz 2050. gadam nav siltumnīcefekta gāzu neto emisiju un kur ekonomiskā izaugsme ir atdalīta no resursu izmantošanas. Klimata neutralitātes mērķi ir apstiprinājusi Eiropadome un Parlaments, un tas ir juridiski saistošs ierosinātajā Eiropas klimata likumā.

Eiropas Zaļā līguma mērķis ir arī aizsargāt, saglabāt un stiprināt ES dabas kapitālu un aizsargāt iedzīvotāju veselību un labklājību no vides riskiem un ietekmes. Vienlaikus šai pārejai ir jābūt taisnīgai un iekļaujošai. Tai vispirms ir jāvērš uzmanība uz reģioniem, rūpniecības nozarēm un darba ķēdiem, kas saskarsies ar vislielākajām problēmām.

Eiropas Zaļā līguma nepieciešamība un vērtība ir pieaugusi, tikai ņemot vērā COVID-19 pandēmijas ļoti smago ietekmi uz mūsu veselību un ekonomisko labklājību. Būs vajadzīgi bezprecedenta ieguldījumi tuvākajā termiņā, lai novērstu COVID-19 krīzes negatīvo ietekmi uz nodarbinātību, ienākumiem un uzņēmumiem. Šajā sakarā saskaņotais ES nākamās paaudzes atveselošanas instruments un tā centrālais elements, atveselošanas un noturības mehānisms, kura budžets ir 672,5 miljardi eiro, stingri atbalstīs videi nekaitīgas pārejas un digitālas pārejas ar vismaz 37% piešķirumu pirmajam un 20% tam.

1.2. Tiesību aktu kopums “Fit for 55”

Ar savu paziņojumu par stratēģijas “Eiropa 2030” klimata mērķu pastiprināšanu (2030. gadā) Komisija ierosina izvirzīt ES mērķi samazināt atbildīgā veidā līdz 2030. gadam siltumnīcefekta gāzu emisijas būs vismaz 55% salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni. Tas ir ievērojams pieaugums salīdzinājumā ar pašreizējo mērķi, kas ir vismaz 40%. Tas ir saskaņā ar Parīzes nolīguma mērķi, proti, panākt, lai globālā temperatūra paaugstinātos zem 2°C , un cesties noturēt to līdz $1,5^{\circ}\text{C}$.

Eiropadomes sanāksme 2020. gada decembrī (turpmāk “Eiropadome”) apstiprināja šos mērķus klimata jomā. Tā lūdza ES kopīgi sasniegt mērķi pēc iespējas rentablākā veidā, saglabājot ES konkurētspēju un ņemot vērā dalībvalstu atšķirīgos sākumpunktus, īpašos valstu apstākļus un emisiju samazināšanas potenciālu. Tā sniedza papildu norādījumus par klimata un enerģētikas politikas satvara 2030. gadam pamatelementiem. Eiropadome aicināja Komisiju steidzami iesniegt visus pārējos attiecīgos priekšlikumus, lai ātri uzsāktu likumdošanas procesu. Šajā nolūkā Komisija ir sākusi nākamos soļus šo mērķu īstenošanai un pārskatīs attiecīgos ar klimatu saistītos politikas instrumentus.

Šajā ietekmes novērtējumā galvenā uzmanība ir pievērsta zemes izmantošanas, zemes izmantošanas izmaiņu pārskatīšanai un Mežsaimniecības (LULUCF) regulai, kas attiecas uz CO₂ emisiju piesaisti un citu siltumnīcefekta gāzu emisijām, ko rada zemes, mežu un biomassas

apsaimniekošana laikposmā no 2021. līdz 2030. gadam. Šī regula pirmo reizi ir ieviesusi uz dabu balstītu oglēkļa piesaisti ES klimata sistēmā, lai atspoguļotu to lomu klimata neitralitātes sasniegšanā. LULUCF nozares nozīme ir atjaunota, kad Eiropas Komisija ar Klimata mērķu plānu ierosināja iekļaut šo nozari 2030. gada mērķrādītāja -55% formulējumā. Neto piesaistes ieguldījums Savienības 2030. gada klimata mērķī būtu jāierobežo līdz 225 miljoniem tonnu CO₂ ekvivalenta. Vispārējās politiskās vienošanās kontekstā Komisija atbilstošā paziņojumā atkārtoti apstiprināja savu nodomu ierosināt LULUCF regulas pārskatīšanu saskaņā ar mērķi līdz 2030. gadam palielināt neto oglēkļa piesaisti līdz līmenim, kas pārsniedz 300 miljonus tonnu CO₂ ekvivalenta LULUCF nozarē.

Tāpēc šī ietekmes novērtējuma mērķis ir informēt par trim politikas risinājumiem, kā palielināt neto piesaisti LULUCF nozarē, kas pirmo reizi tika noteikti Klimata mērķa plānā: virzība uz vērienīgāku nozares ieguldījumu, apsverot elastīgumu starp LULUCF un centienu koplietošanas sektoriem, un apvienota mērķa radīšana lauksaimniecības emisijām un LULUCF emisijām un piesaistei.

Starp citām "Fit for 55" iniciatīvām "centienu dalīšanas" regulas (ESR) (justification for 55) pārskatīšana ir tā, kas var galvenokārt ietekmēt šīs iniciatīvas darbības jomu, izvēli vai ietekmi. Jo īpaši izvēle par šī ESR darbības jomu var tieši ietekmēt kombinētā mērķa īstenojamību LULUCF un lauksaimniecības nozarē, jo lauksaimniecības nozare pašlaik atrodas ekoloģiskajā ESR.

1.3. LULUCF sektors

Zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (LULUCF) nozare aptver antropogēnās siltumnīcefekta gāzu emisijas un oglēkļa piesaisti zemes ekosistēmās, t. i., oglēkļa krājumu izmaiņas augsnē un biomasā, kā arī oglēkļa piesaisti ilglaicīgos koksnes produktos. Šī nozare nodrošina pamatu cilvēku iztikai un labklājībai, tostarp pārtikas, saldūdens un daudzu citu ekosistēmu pakalpojumu, kā arī bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai.

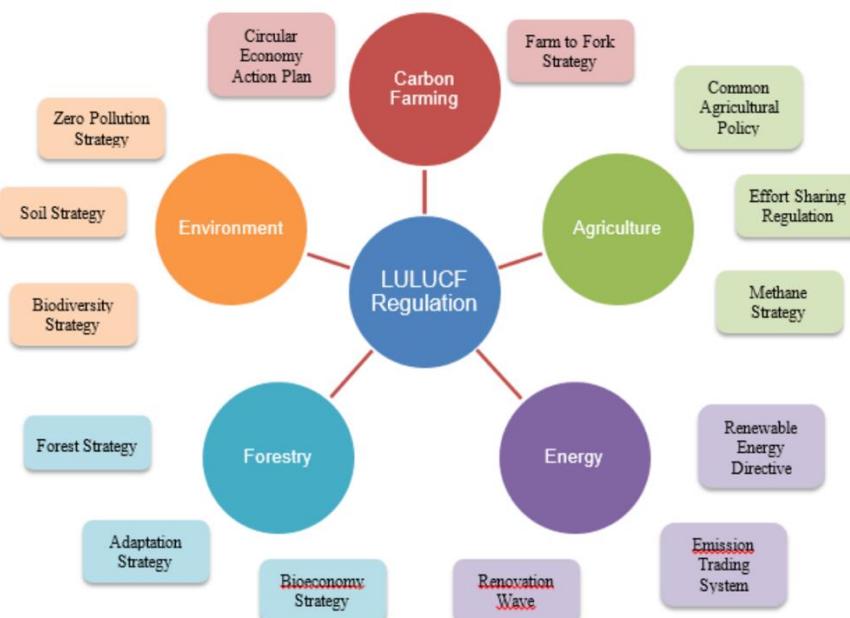
Pasākumi, kas var aizsargāt uzglabāto oglēkli vai kas var palielināt zemes oglēkļa sekvestrācijas spēju, ietver koku stādīšanu, mežu atjaunošanu, agromežsaimniecību, tādu lauksaimniecības un mežsaimniecības praksi, kas aizsargā un palielina augsnes oglēkļa daudzumu, mitrāju aizsardzību, kūdrāju atjaunošanu vai ilglaicīgi izmantojamu un cirkulāru koksnes produktu veicināšanu. Tādu lauksaimniecības darbību kā mājlopu audzēšana un mēslošanas līdzekļu izmantošana ir iekļauta ESR.

Ieinteresēto personu viedoklis

Ieinteresētās personas, kas atbildēja uz Atklāto sabiedrisko apsprešanu par LULUCF regulas pārskatīšanu, pauda savu viedokli par to, kādiem pasākumiem LULUCF nozarē būtu jāpiešķir prioritāte. Tās uzskatīja, ka šādas darbības ir svarīgas vai ļoti svarīgas: apmežošana, mežu atjaunošana un mežu atjaunošana (77%); mitrāju un jūras ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana (69%); augsnes oglēkļa emisiju pieaugums lauksaimniecības zemē (69%); oglēkļa

uzglabāšana ilglaicīgos koksnes materiālos un produkti (66%); agroekoloģija un agromežsaimniecība, kā arī zālāju apsaimniekošana (55%). Sīkāku informāciju skatīt 10.2.3. pielikumā.

LULUCF nozare ir saistīta ar visām ekosistēmām un saimnieciskajām darbībām, kas ir atkarīgas no zemes un pakalpojumiem, ko tā sniedz. Tāpēc LULUCF regula ietver sinerģiju ar daudzām citām ES politikas iniciatīvām, kas aptver ar zemi saistītus pasākumus. 1. attēlā šādas attiecības parādītas shematischki.

1.4. Pašreizējā LULUCF regula

LULUCF regula galvenokārt attiecas uz dalībvalstīm, nosakot minimālo klimata pārmaiņu mazināšanas rādītāju līmeni LULUCF nozarē; tā nenosaka nekādas ziņošanas vai atbilstības prasības atsevišķiem zemes pārvaldītājiem.

Saskaņā ar spēkā esošajiem LULUCF noteikumiem minimālais samazinājuma apjoms, ko LULUCF nozarei būtu jānodrošina ES līmenī 2030. gadā aptuveni -225 MtCO₂eq10; minimālie saistību līmeņi katrā dalībvalstī ir paredzēti, lai nodrošinātu zemes apsaimniekošanas sektora nepasliktināšanos no klimata pārmaiņu mazināšanas viedokļa. Ja piesaistījumi ir mazāki par šiem līmeņiem, dalībvalsts var radīt LULUCF debetus, un, ja tie būs lielāki, tas var radīt LULUCF kredītus. LULUCF regula apņemas dalībvalstīm izvairīties no jebkādas debeta radīšanas; ja tā notiek, dalībvalsts jāpāatrina emisiju samazināšanas centieni savu centienu kopīgošanas nozarēs, lai kompensētu deficitu, vai tā var pirkst LULUCF kredītus no citām dalībvalstīm. Visbeidzot, dalībvalstis var izmantot ierobežotu daudzumu LULUCF kredītu, lai palīdzētu sasniegt ESR nacionālos mērķus (tā saukto "elastīgumu"). Sīkāka informācija par LULUCF regulu sniegta 5.1. iedaļā.

2. PROBLĒMAS DEFINĪCIJA

2.1. Kādas ir problēmas?

Šajā iedaļā norādītas trīs konkrētas problēmas, kas saistītas ar LULUCF nozares ieguldījumu augstāka klimata mērķu sasniegšanā 2030. gadā un klimata neutralitātē 2050. gadā. Tie ir:

1. Tas, ka LULUCF neto piesaiste pēdējos gados ir ievērojami samazinājusies;
2. Neizmantotas iespējas integrētā veidā risināt klimata jautājumu zemes nozarē;
3. Grūtības īstenot grāmatvedības, uzraudzības un ziņošanas noteikumus, kā noteikts pašreizējā LULUCF regulā.

2.attēlā ir apkopotas šīs trīs īpašās problēmas (aprakstītas 2.1.1. līdz 2.1.3. iedaļā), to vadītāji (aprakstītas 2.2.1. līdz 2.2.3. iedaļā) un attiecīgie mērķi (aprakstīti 4.2.1. līdz 4.2.3. iedaļā).

CĒLONI

Ražas novākšanas tempa
palielināšana

Emisijas no organiskām
augsnēm

Motivācijas trūkums

Nodalīšanas
lauksaimniecība/LULUCF
(dažādi tiesību akti, nav
integrēta mērķa)

ESR/LULUCF elastības
ierobežojumi

Meža references līmenu
noteikšanas process

Trūkumi uzraudzības un
ziņošanas sistēmās

PROBLĒMAS

Oglekļa piesaistes
samazināšana zemes
sektorā

Zemes nozares
nepietiekama integrācija
klimata politikā

Īstenošanas uzdevumi

MĒRĶI

Klimatneitrāla zemes
nozare līdz 2035. gadam

Taisnīga, elastīga un
integrēta klimata politikas
sistēma zemes sektorā

Vienkāršošana

2.1.1. Specifiskā problēma #1: oglekļa piesaiste zemes sektorā ir ar samazinošu tendenci

Uz sauszemi balstītai klimata pārmaiņu sekū mazināšanas darbībai var būt ļoti ilgs sagatavošanās laiks, kas nozīmē, ka var paitēt gadi vai gadu desmiti, lai sasniegtu vēlamo sekū mazināšanas rezultātu; piemēram, tagad ieviestā apmežošana nodrošinās tikai ievērojamu oglekļa izvadīšanu nākamajos desmit gados. Šis fakts un tas, ka oglekļa piesaistē uz sauszemes būs svarīga loma ES 2050. gada klimata neitrālitātes mērķa sasniegšanā, nozīmē, ka nākamajai desmitgadei būs izšķiroša nozīme, lai veiktu nepieciešamos pasākumus, lai LULUCF nozare virzītos pareizi uz klimata neitrālu ES. Šādai trajektorijai būtu nepieciešama LULUCF neto piesaiste, lai līdz 2050. gadam to pašreizējais līmenis palielinātos līdz aptuveni -400 MtCO₂eq (atkarībā no paralēlajām pārmaiņām, kas saistītas ar oglekļa izvadīšanu no tehnoloģijām un dzīvesveida mainību). Diemžēl nesenā tendence ir bijusi pretēja: tikai piecu gadu laikā, no 2013. līdz 2018. gadam, tika zaudēta gandrīz piektā daļa no neto oglekļa piesaistes LULUCF sektorā (vairāk informācijas skatīt 1. ailē). Tādējādi **pirmā specifiskā problēma, ko šī iniciatīva risinās, ir oglekļa piesaistes samazināšanās tendence LULUCF nozarē.**

1. ailē – LULUCF sektora pārskats

LULUCF nozare ES SEG pārskatā rada oglekļa neto izvadīšanu (t. i., izvadīšana pārsniedz emisijas, vai no atmosfēras atdalītā oglekļa daudzums ir lielāks nekā uzkrātā oglekļa daudzums, kas nonāk atpakaļ atmosfērā). **Zemes izmantošanas kategoriju ziņā neto atdalīšanu nodrošina tikai meža zeme. Aramzeme ir lielākais emisiju avots, tai seko apdzīvotas teritorijas, pēc tam mitrāji.** Pēdējo gadu laikā zālāji ir bijis neliels emisiju avots.

CO₂ emisijas, ko rada energētikas biomasa sadedzināšana, arī ir ietvertas LULUCF sektorā (kad un kur biomasa tiek novākta); plašāku informāciju par biomasa emisiju apstrādi ES tiesību aktos sk. 10.6. pielikumā. Turklat novāktas koksnes produkti uzglabā mežu noteikto oglekli, uzglabājot tā emisijas salīdzinājumā ar to koksni, kas tiek izmantota energētikai.

Laikposmā no 2013. līdz 2018. gadam ES27 neto LULUCF piesaiste samazinājās par 19%, proti, no -325 MtCO₂eq līdz -264 MtCO₂eq saskaņā ar valstu SEG pārskatiem, kas iesniegti UNFCCC 2020. gadā. Šo oglekļa piesaistes samazināšanos veicina vairāki faktori, tostarp koksnes pieprasījuma pieaugums, pieaugošs mežu īpatsvars, kas sasniedz briedumu ražošanas pārvaldības ziņā, un dabas traucējumu, piemēram, insektu invāzijas, vētru, sausuma un mežu ugunsgrēku palielināšanās. Šis straujas oglekļa piesaistes samazinājums kontrastē ar vispārējo emisiju samazināšanās pieaugumu, ko varēja novērot iepriekš: laikā no 1990. gada, kad sākās SEG uzskaite, un 2006. gadā, kad tika sasniegts maksimālais apjoms, attālināšanās bija pieaugusi no -255 MtCO₂eq līdz -336 MtCO₂eq.

Ne visas zemes kategorijas sniedz vienlīdzīgu ieguldījumu šajās variācijās. No 2013. līdz 2018. gadam mežu neto oglekļa izvadīšana ir samazinājusies par 18% (no -425 līdz -347 MtCO₂eq), bet **neto oglekļa izvadīšana novāktas koksnes produktiem oglekļa krātuvēs ir palielinājusies par 50%** (no -28 līdz -42 MtCO₂eq). Aramzemes emisijas ir samazinājušās par 10% (no 59 līdz 53 MtCO₂eq), bet emisijas no zālājiem un mitrājiem ir saglabājušās stabilas (attiecīgi

aptuveni 8-9 un 17-18 Mt CO₂eq) un emisijas no apdzīvotām teritorijām ir palielinājušās par 9% (no 41 līdz 45 MtCO₂eq). 3. attēlā redzama LULUCF emisiju un piesaistījumu attīstība ES27 no 2005. līdz pēdējam ziņotajam 2018. gadam.

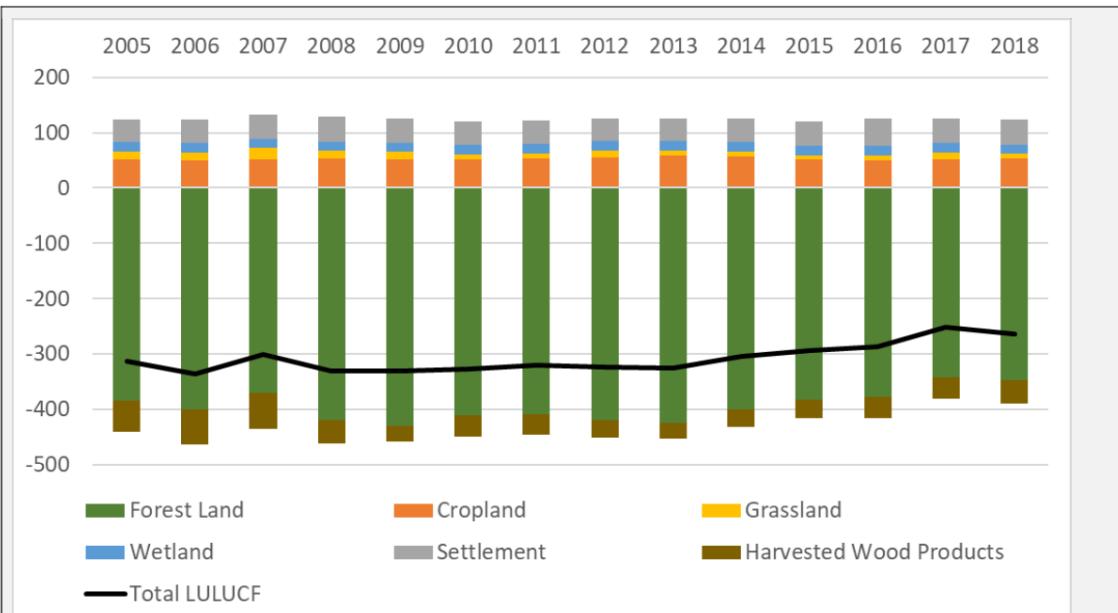

Figure 3 – Recent trends in the LULUCF sector, EU27. Unit: Mt CO₂eq.

2.1.2. Specifiskā problēma #2: zemes nozares nepietiekama integrācija klimata politikā

Papildus tam, ka zeme spēj uzglabāt un norobežot oglekli, tā nodrošina daudzus citus svarīgus produktus un pakalpojumus: tā nodrošina bioekonomikas sektorus ar pārtiku, barību un izejvielām, nodrošina biotopus bioloģiskajai daudzveidībai un daudzus ekosistēmas pakalpojumus, kas ir svarīgi dzīvībai (piemēram, ūdens un gaisa attīrišana), un aizsargā mūs no dažām klimata pārmaiņu sekām (piemēram, plūdiem un pārtuksnešošanās). Šo funkciju **savstarpējā atkarība** un LULUCF nozares spēja izdalīt oglekli no atmosfēras prasa integrētu pieeju rīcībai klimata jomā zemes nozarē, lai optimizētu zemes izmantošanas plānošanu un noteiktu labākās saimniekošanas prakses.

Potenciāls palielināt oglekļa piesaisti uz sauszemes un ar to saistītās izmaksas dalībvalstīs ir nevienmērīgi sadalīts. Galvenais faktors ir klimata pasākumiem pieejamā teritorija, kas ir atkarīga no topogrāfiskiem vai ekonomiskiem faktoriem. Turklat augsnes un zemes izmantošanas veids apvienojumā ar citiem ar klimatu saistītiem faktoriem un ģeogrāfiskajiem aspektiem ir pretrunā ar iespējām palielināt oglekļa atdalīšanu. **Ietekmes mazināšanas potenciāls un izmaksas atšķiras arī zemes sektorā; piemēram, tajā pašā dalībvalstī var būt lielākas iespējas palielināt piesaisti, nevis samazināt lauksaimniecības emisijas, vai otrādi.** Tādējādi politikas sistēmai ir jānodrošina zināma elastība, lai risinātu ar klimata pārmaiņām saistītos jautājumus zemes sektorā. Pašreizējā sistēma risina šo vajadzību, atļaujot izmantot pārpalikušās emisijas ESR mērķu sasniegšanā, lai panāktu atbilstību LULUCF mērķiem, vai otrādi (plašāku informāciju par pašreizējo regulējumu skatīt 5.1. iedaļā); tomēr valstu enerģētikas un klimata plānu analīze liecina, ka pašreizējās elastības iespējas nav dalībvalstu

klimata stratēģiju neatņemama sastāvdaļa (sīkāku informāciju skatīt 2.2.2. iedaļā). Tas norāda uz nepieciešamību pārskatīt politikas satvaru, lai padarītu to labvēlīgāku zemes izmantošanas optimizācijai, un veicināt stratēģiskāku skatījumu uz zemes nozares lomu Savienības un valstu klimata mērķu sasniegšanā.

2.1.3. Specifiskā problēma #3: uzdevumi, lai īstenotu uzskaites, uzraudzības un ziņošanas noteikumus, kā noteikts pašreizējā LULUCF regulā

LULUCF noteikumi nosaka, cik lielā mērā ietekmes mazināšanas rezultāti LULUCF nozarē var veicināt pašreizējo ES 2030. gada mērķi (-40%). Pašreizējais 2030EU mērķis ir izteikts kā emisiju samazinājums no citām nozarēm, nevis LULUCF; LULUCF nozare var ietekmēt tās sasniegumus, izmantojot elastīgumu ar ESR. Tāpēc LULUCF regulā ir noteikts uzskaites standartu kopums, lai noteiku šīs elastības slieksni: tas ir tā sauktais “bezdebeta” mērķis, kura nepietiekama vai pārmērīga sasnieguma rezultātā attiecīgi tiek dzēstas ESR kvotas vai (ierobežota) LULUCF kredītu izmantošana atbilstības EAR (lai iegūtu plašāku informāciju par pašreizējo regulējumu, skatīt 5.1. iedaļu). Sagatavošanās LULUCF regulas ieviešanai ir parādījusi, ka šie uzskaites noteikumi rada dažas reglamentējošas izmaksas; konkrēti, kontrolējamās meža zemes etalons, tā sauktā meža references Līmenis (FRL) ir tehniski un politiski sarežģīts (sīkāku informāciju skatīt iedaļā 2.2.3). Pētījumā tika analizētas turpmākas iespējamās problēmas attiecībā uz tehnisko ieviešanu un atbilstību LULUCF regulai.

Šie uzskaites noteikumi sākotnēji tika izstrādāti Kioto protokola kontekstā, galvenokārt, lai risinātu tādus jautājumus kā neuzticēšanās LULUCF aplēsēm, papildināmība, pastāvīgums un risks samazināt centienus citās nozarēs. Svarīgi, ka šie noteikumi vienmēr ir tikuši piemēroti, kad LULUCF netika iekļauts bāzes gadā, uz kuru tika aprēķināts ekonomikas mēroga emisiju samazinājuma procentuālais apjoms (t. i., saskaņā ar Kioto protokolu un pašreizējo 40% ES mērķi 2030. gadā). Tad papildus citām nozarēm tika pievienoti “kredīti” vai “debeti”, kas izriet no uzskaites noteikumu piemērošanas, lai novērtētu atbilstību emisiju samazināšanas mērķim. Tāpēc, ņemot vērā to, ka jaunais 2030. gada mērķis (- 55%) ir iekļauts Klimata mērķu plānā un pašlaik tiek apspriests saistībā ar Klimata likumu, šī uzskaites pieeja vairs nav absolūti vajadzīga. Lai atbilstu Parīzes nolīgumā ieteiktajam ekonomikas mēroga mērķim un ES 2050. gada klimata neutralitātes mērķim, jaunais -55% mērķis ir izteikts kā neto emisijas un tādējādi pilnībā ietver LULUCF nozari. Šajā kontekstā, ņemot vērā pilnu LULUCF emisiju un piesaistes apjomu, kas uzrādīts SEG pārskatos attiecībā uz atbilstību 2030. gada mērķim, tiktu nodrošināta metodoloģiskā atbilstība tam, kā LULUCF tiek iekļauta 1990. bāzes gadā. **Tas dod mājienu par iespēju izturēties pret LULUCF sektoru tāpat kā pret jebkuru citu nozari, proti, noteikt vienotu samazinājuma mērķi, nevis to reglamentēt ar uzskaites standartu kopumu.**

LULUCF regula ieviesa arī jaunas monitoringa un ziņošanas prasības. Tās ir nepieciešamas, jo pašreizējās sistēmas, ko izmanto LULUCF emisiju un piesaistes monitoringam un ziņošanai, vēl nav pietiekami granulāras, lai noteiku atsevišķu dalībnieku līmenī veikto pasākumu ietekmi (piemēram, pasākumi, ko atbalsta ar kopējo lauksaimniecības politiku); bieži ir nepieciešamie dati (jo īpaši KLP datu kopās), bet tie nav integrēti klimata pārskatos. Tas rada politikas nepilnību; piemēram, dalībvalstij ir mazāk svarīgi izmantot KLP budžetu, lai

veicinātu klimatam nekaitīgu rīcību saistībā ar LULUCF, ja šāda rīcība neparādās klimata pārskatos un tādējādi neveicina valsts klimata mērķu sasniegšanu. Tāpat, ja monitoringa un ziņošanas sistēmas nesniedz konkrētu informāciju par klimatiskajiem apstākļiem, kas ir īpaši svarīgi bioloģiskajai daudzveidībai (piemēram, teritorijas, uz kurām attiecas atjaunošanas mērķi, teritorijas, uz kurām attiecas primārie un vecaudzes meži), vai arī neatšķir monokultūras un biodaudzveidīgos mežus, ir zaudēta iespēja stiprināt sinerģijas starp klimata pasākumiem un bioloģiskās daudzveidības rīcību. Pieejas, kā turpmāk uzlabot uzraudzības un ziņošanas sistēmas, tiks apspriestas 9. iedaļā.

2.1.4. Pašreizējā politikas regulējuma novērtējums

Gatavojoties LULUCF regulas (kas stājās spēkā tikai 2021. gadā) īstenošanai, Komisija ir veikusi dažus pasākumus. Valsts enerģētikas un klimata plānu (NEKP) analīze kopumā parādīja, ka LULUCF nozare vēl ir jāuztver kā dalībvalstu klimata stratēģiju (specifiskā problēma #2) integrēts komponents. Meža references līmeņu noteikšanas process katrai dalībvalstij ir atklājis problēmas, kas saistītas ar šo sarežģītā uzskaites noteikumu īstenošanu, un kapacitāti ieviešanas pasākumos, lai atbalstītu dalībvalstis, gatavojoties LULUCF regulas īstenošanai, ir parādījuši problēmas, kas saistītas ar trūkumiem valstu uzraudzības un ziņošanas sistēmās (specifiskā problēma #3).

2.2. Kādi ir problēmu cēloņi un kā šī problēma attīstīsies?

2.2.1. Faktori, kas kavē oglekļa piesaistes samazināšanos zemes sektorā

Mežu radītās emisijas un piesaiste ir LULUCF līdzsvara lielākā sastāvdaļa. Jaunākajā SEG analīzes ziņojumā veiktā padziļinātā analīze liecina, ka meža atjaunošanas periods, kas notika no 1960. līdz 2005. gadam, 2005. gadā sāka mainīties dažādu problemātiku kopuma dēļ. Kopš 2013. gada meža zemes ikgadējā piesaiste ir samazinājusies aptuveni par 12 MtCO₂eq gadā, un tā ir tendence, kas vērojama vairākos ES reģionos (dažādos apjomos). Izmaiņas kopš 2013. gada ir saistītas ar dažādiem faktoriem, tostarp koksnes pieprasījuma pieaugumu, arvien lielāku meža daļu, kas sasniedz ražas briedumu, un dabas katastrofu palielināšanās dēļ. Jau 2017. un 2018. gadā dažas no Eiropas valstīm gan Dienvideiropā, gan Ziemeļeiropā skāra nepieredzēti mežu ugunsgrēki, kas sakrita ar rekordlieliem sausumu un karstuma viļniem. Pēdējās divas desmitgades ir parādījušas, ka arvien vairāk mežu Eiropā ir kļuvuši neaizsargāti pret kukaiņu invāziju, īpaši pret mizgraužu uzbrukumiem Centrālajā un Austrumeiropā, kas var novest pie mežizstrādes glābšanas.

Visbeidzot, mežu novecošanās izraisa mežu augšanas tempu samazināšanos. Apmežošanai un atmežošanai ir mazāka nozīme kopējā LULUCF darbībā, lai gan kopš 2010. gada ir samazinājusies arī apmežošana.

Tāpat, **emisijas no organiskām augsnēm** joprojām nav ievērojami samazinājušās, jo īpaši tādēļ, ka turpinās augkopības prakse, kas nesamērīgi veicina emisijas; piemērs ir nosusinātas augsnes, kas ir zemes veids, kas glabā apmēram piecas reizes vairāk oglekļa nekā meži, un aptuveni puse no Eiropas kopējā augsnes organiskā oglekļa. **Mitrāji Eiropā cieš no**

nepārtrauktas degradācijas no dažādu ietekmju spiediena. Visbeidzot, neraugoties uz pēdējās desmitgades emisiju samazinājumu, 28 valstu ES zemes kopums laikposmā no 2012. gada līdz 2018. gadam joprojām sasniedza 539 km²/gadā (EVA 201924); puse no atmežošanas emisijām rodas meža zemes pārveidošanas rezultātā uz apdzīvotām teritorijām.

Ieinteresēto personu viedoklis

Ieinteresētās personas, kas atbildēja uz Atklāto sabiedrisko apspriešanu par LULUCF regulas pārskatīšanu, kā būtiskākos virzītājspēkus, kas ir pamatā uz zemes izmantošanas emisiju samazinājumam, izvēlējās šādus: “Ar oglekli bagātas zemes pārveidošana”; “Neilgtspējīga zemes apsaimniekošanas prakse”; “Dabas katastrofas”. Sīkāku informāciju skatīt 10.2.3. pielikumā.

Pirms jaunā 2021. –2030. gada atbilstības perioda sākuma saskaņā ar LULUCF regulējumu, emisijas no LULUCF sektora netika iekļautas valsts klimata mērķos saskaņā ar ES tiesību aktiem. Tas, iespējams, ir atturējis dalībvalstis no internalizācijas savās valstu politikās, kas ir saistītas ar dažiem svarīgiem pozitīviem un negatīviem klimata ārejiem faktoriem, kas saistīti ar zemes apsaimniekošanu. Šādu ārejo faktoru piemēri ir oglekļa iegulšanas ieguvumi uz ilglaicīgiem un apaļiem bioproduktiem vai emisijām, kas rodas, sadedzinot biomasu bioenerģijas ražošanai (skaidrs jautājums bija, ka biomasas izmantošana enerģijā tika tieši stimulēta, jo netika ieskaitītas attiecīgās emisijas attiecībā uz iekšzemes klimata mērķiem, līdz LULUCF regula stājās spēkā 2021). Turklat augsnē aizsardzības potenciālais ieguldījums (piemēram, aizsardzība un atjaunošana) SEG emisiju samazināšanai vēl nav iekļauta augsnē aizsardzības tiesību aktos un augsnē aizsardzībai vajadzīgās darbības saskaņā ar KLP parasti nav noteiktas prioritātes, jo valsts iestāžu un vietējā līmenī ir zems informētības līmenis.

Šis **stimulu trūkums** dalībvalstu līmenī ir skāris atsevišķus zemes apsaimniekotājus, kuri negūst ieņēmumus no klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumiem: jo īpaši lauksaimnieki ir cenu noteicēji oligopolajos tirgos un viņiem ir maza spēja (un stimuli) diferencēt produktus atkarībā no to klimata pēdas. Turklat klimata politika dažkārt rada lielas iespējamās izmaksas zemes apsaimniekotājiem (piemēram, negūtie ienākumi un zemes cenas samazināšanās, pārvēršot lauksaimniecības zemi par meža zemi, vai to pārpludinot). **Tā kā oglekļa uzkrāšanai nav piešķirta nekāda vērtība, nav arī stimula aizsargāt šo “oglekļa aktīvu”,** pārsniedzot dažus regulatīvos standartus un subsīdijas (piemēram, saskaņā ar KLP). Negaīvas ārejās ietekmes no zemes darbībām, kas rada emisijas, netiek pietiekami internalizētas gala cenās; vērienīgāka pieeja “piesārņotājs maksā” izraisītu cenu signālus, kas nepieciešami arī virzībai uz uzvedības izmaiņām patērētāju līmenī. Tehnisko zināšanu un atbalsta trūkums lauksaimnieku līmenī kavē arī jaunas prakses un tehnoloģiju ieviešanu.

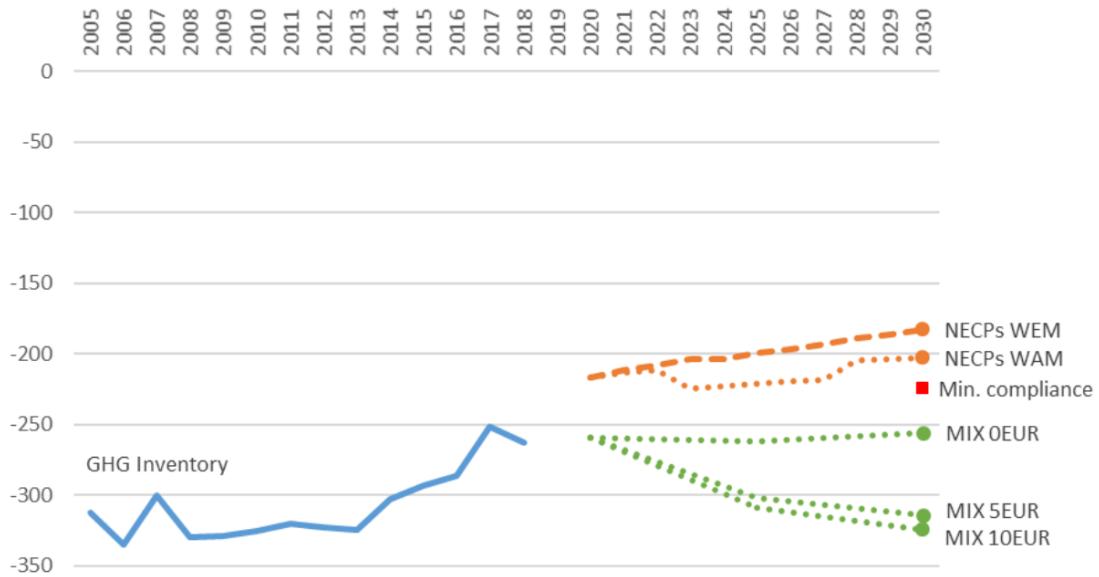
Visbeidzot, ir daži specifiski šķēršļi pārmaiņām saistībā ar mežiem. Piemēram, viena trešdaļa no Eiropas privātajiem mežiem sastāv no nelieliem zemes gabaliem, kas pieder vairākiem maziem īpašniekiem, kuri aktīvi neapsaimnieko savu mežu, un mežu rotācijas ir no 40 līdz 140 gadiem, kas mežu apsaimniekošanai piešķir ievērojamu inerci un tās spēju reaģēt uz cenu signāliem.

Šīs problēmas iespējamā attīstība

Klimata pārmaiņas un bioloģiskās daudzveidības samazināšanās saasinās dabiskos traucējumus/katastrofas, kas pēdējos gados izraisa LULUCF emisijas, piemēram, mežu ugunsgrēkus, karstuma viļņus, sausumu, vētras vai kaitēkļus. Tādi ilglaicīgi notikumi kā zemes un ekosistēmu degradācija vai jūras līmeņa celšanās ilgtermiņā ir tikpat postoti. Parasti tiek prognozēts, ka mežu izaugsme palielināsies Ziemeļeiropā un samazināsies arī Dienvideiropā, taču ar ievērojamām reģionālām atšķirībām. Tajā pašā laikā mežu koku sugas klimata pārmaiņu rezultātā virzās uz augstākām vietām un platuma grādiem. Šī migrācija un citi pielāgošanās pasākumi atpaliek no klimata pārmaiņām, kas var novest pie Eiropas zemes bioloģiskās daudzveidības samazināšanās un pat bojāejas pieaugošu dabas katastrofu dēļ. Globālā sasilšana, iespējams, palielinās ugunsgrēku un kukaiņu uzliesmojumu izraisītos traucējumus arvien plašākos Eiropas reģionos; tiek prognozēts, ka mainīgu laika apstākļu dēļ pieauga augsta līdz galēju savvaļas ugunsgrēku bīstamība un lielākajā daļā Eiropas reģionu palielināsies mežu kukaiņi un kaitēkļi. Šī kopējā tendence ievērojami ietekmē mežus, kā arī saistīto ekosistēmu un pakalpojumu darbību. Kopumā – gan pašreizējo, gan prognozēto oglekļa atdalīšanas faktoru tendencies (meža augšana, dabīgā mīstība, raža), kā arī dalībvalstu prognozes līdz 2025. gadam liecina par mežu neto oglekļa piesaistes samazināšanos īstermiņā. **Ne-meža ekosistēmas, tostarp zālājus, mitrājus un augsnes, ietekmē pieaugošā klimata pārmaiņu ietekme, piemēram, sausums.**

Pozitīvāk ir tas, ka 2018. gada ES inventarizācijā tika konstatēts neliels pieaugums oglekļa emisiju samazinājumā salīdzinot ar 2017. gadu, gadu, ko bija smagi skāruši mežu ugunsgrēki Itālijā un Portugālē. Kamēr dabisko traucējumu ietekme tiks pamanīta vairāk individuālo zemes pārvaldītāju un mazo dalībvalstu vidū, kopējā ietekme uz kopējo piesaisti ES līmenī nākamajos 10 gados būs ierobežota. Komisijas politikas scenārijs, kurā tiek ņemtas vērā izmaiņas biomasas pieprasījumā no enerģētikas nozares, paredz, ka LULUCF piesaiste nākamajā desmitgadē varētu palikt aptuveni pašreizējā līmenī bez papildu izmaksām (t. i., pieņemot, ka oglekļa cena nav jāmaksā). Turklat daudz augstāku piesaistījumu līmeni (virš - 300 MtCO₂eq 2030. gadā) joprojām varētu sasniegt, veicot salīdzinoši lētus seku mazināšanas pasākumus tuvākā laika posmā (piemēram, labāka mežu apsaimniekošana, organisko augšņu atstāšana atmatā), pat ņemot vērā iespējamo palielināto spiedienu uz mežiem un ražas novākšanas līmeni, jo ir lielāks pieprasījums pēc īstermiņa produktiem un bioenerģijas (sīkāku informāciju skatīt 4. pielikumā).

Savukārt valstu prognozes, ko dalībvalstis sniegušas nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, liecina, ka neto LULUCF piesaiste 2030. gadā var būt aptuveni par trešdaļu mazāka nekā 2005. gadā. Turklat LULUCF regulā noteiktais minimālais atbilstības līmenis ir tikai aptuveni -225 MtCO₂eq. 2030. gadā, kas joprojām būtu samazinājums 13% apmērā no 2016. –2018. gadā ziņotajiem vidējiem samazinājumiem (-267.7 MtCO₂eq) (sk. 4. attēlu). Kopumā bez pārskatītas un vērienīgākas politikas sistēmas pastāv risks, ka valstu politika nevirzīs LULUCF darbību līdz līmenim, kas uzskatāms par izpildāmu Komisijas modelēšanas scenārijos, negatīvi ietekmējot arī pielāgošanos, bioloģisko daudzveidību un ilgtspējīgu un aprites bioekonomiku.

4. attēls – LULUCF prognozes no valstu enerģētikas un klimata plāniem (NEKP, oranžās līnijas) ar esošajiem pasākumiem (WEM) vai ar papildu pasākumiem (WAM) un no Komisijas politiskā scenārija (zaļās līnijas), bez oglekļa cenas (MIX 0EUR) un pie oglekļa cenas 5 un 10 EUR/tCO₂ (MIX 5EUR un MIX 10 EUR; SĪKĀKU informāciju skatīt 10.4.1. pielikumā). Mērvienība: Mt CO₂eq. Attēlā redzams, ka, ja dalībvalstis īstenotu plānotos politikas virzienus un pasākumus, kas norādīti valsts enerģētikas un klimata plānos, tās kopīgi neatbilstu LULUCF regulā noteiktajam minimālajam piesaistes līmenim (-225 MtCO₂eq). Tomēr Komisijas politikas scenārijs paredz, ka labāka veikspēja (virs minimālā atbilstības līmeņa) ir iespējama bez papildu izmaksām, un neto piesaiste virs -300 MtCO₂eq ir iespējama ar ļoti zemu oglekļa emisiju cenu (JAUKTĀ 5EUR un JAUKTĀ 10EUR).

2.2.2. Faktori, kas kavē zemes nozares nepietiekamu integrāciju klimata politikā

Lauksaimniecības un LULUCF atdalīšana

Pašreizējā politikas satvarā ir saglabāta regulatīvā nošķiršana starp lauksaimniecību, kas ir pilnībā iekļauta valsts emisiju mērķos saskaņā ar ESR, un LULUCF, kas tikai veicina ES mēroga klimata mērķi, izmantojot ESR-LULUCF elastīgumu (kā paskaidrots 2.1.3. sadalā). Tādējādi emisijas no lauksaimnieciskās darbības un emisijas vai piesaiste no citiem zemes izmantošanas veidiem var notikt vienā un tajā pašā zemes gabalā, un tomēr tās var reģistrēt divos dažādos tiesību aktos un ar divām atšķirīgām pieejām. Šī nošķiršana nenodrošina pilnībā integrētu un visaptverošu priekšstatu par klimata priekšrocībām un izmaksām, ko rada uz zemes sektoru veikta rīcība Savienības līmenī, kā arī dalībvalstu līmenī; tā rada šķēršļus, kas var kavēt efektīvu politikas izstrādi un īstenošanu.

ESR-LULUCF elastīguma noteikumu ierobežojumi

Lielākā daļa valstu NEKP sniedza informāciju par plānotajām klimata pārmaiņu mazināšanas darbībām LULUCF nozarē, bet tikai dažas no tām sniedza norādes par ESR-LULUCF elastības noteikumu paredzēto izmantošanu, lai sasniegūtu valsts mērķus klimata jomā. Gandrīz visi plāni minēja, ka tie paredz panākt “bezdebetu” (minimālo) saistību, bez jebkādiem plāniem to pārsniegt un ģenerēt LULUCF kredītus.

Dažiem ar īstenošanu saistītiem faktoriem (piemēram, neskaidrība par LULUCF aprēķiniem, fakts, ka ilgais FRL process vēl nebija pabeigts līdz NEKP izstrādes laikam) ir liela nozīme, jo trūkst integrētas pieejas klimata pārmaiņu mazināšanas darbībām ESR un LULUCF nozarēs. Vēl vienu būtisku lomu spēlē tas, ka tiek sagaidīts, ka pieprasījums pēc LULUCF kredītiem būs diezgan mazs, kas vājina stimulus ražot šādus kredītus. Šo zemo pieprasījumu nosaka trīs faktori. Pirmkārt, LULUCF mērķi lielākajā daļā dalībvalstu bieži ir zemāki nekā pašreizējie LULUCF rādītāji, tāpēc nav paredzams, ka LULUCF kredīti būs jāpērk no citas dalībvalsts, lai panāktu atbilstību LULUCF mērķim. Tāpat arī dalībvalstis uzskata, ka ir iespējams sasniegūt ESR mērķus, nepieprasot LULUCF kredītus. Treškārt, pat tad, ja ESR mērķi līdz ar pašreizējo pārskatīšanu tiktu padarīti stingrāki, fakts, ka dalībvalsts var izmantot tikai “iekšzemes” LULUCF kredītus, lai nodrošinātu atbilstību (nevis kredītus, kas iegādāti no citas dalībvalsts), ievērojami samazina potenciālo LULUCF kredītu “pircēju” kopumu.

Klimata mērķu trūkums attiecībā uz zemes nozari

Zemes sektorā nav integrēta klimata mērķa. Lauksaimniecības nozare sniedz ieguldījumu kopējā mērķī, kas nav iekļauts ETS un kas noteikts Kopīgo centienu regulā (ESR), kopā ar transportu, ēkām, atkritumiem un **F-gāzēm**, savukārt LULUCF nozarei ir siks uzskaites mērķis. Savā priekšlikumā par nākamo KLP Komisija ieviesa vairākus ar klimatu saistītus elementus, kas dalībvalstīm uzliek lielāku tiesisko pienākumu vispārējam mērķim attiecībā uz vidi un klimatu un norādīja, ka KLP stratēģijas Plāniem vajadzētu būt saskaņā ar vispārējām valsts klimata stratēģijām un pasākumiem, kā aprakstīts Valsts enerģētikas un klimata plānā; tomēr KLP nav klimata politika, un tāpēc tajā nav ietverts skaidrs klimata pārmaiņu mazināšanas mērķis. Vienots mērķis attiecībā uz klimatu zemes sektorā varētu sniegt skaidrāku virzību uz KLP stratēģisko plānu mērķiem klimata jomā un uz valstu politiku attiecībā uz zemi kopumā.

Ar šo problēmu saistītie riski

Bez integrētākas politikas struktūras un bez spēcīgākiem stimuliem izmantot elastīguma noteikumus, lai rentabli izveidotu LULUCF piesaisti, pastāv risks, ka klimata pārmaiņu mazināšanas iespējas nenotiek tur, kur tās ir visrentablākās, un ka LULUCF nozare joprojām ir ārpus klimata politikas un stratēģijām. Īstenojot sadrumstalotu politikas pieju klimata pārmaiņu mazināšanai zemes sektorā, varētu mazināt dalībvalstu stimulus rīkoties zemes izmantošanas un mežsaimniecības jomā un kavēt LULUCF nozares potenciālu panākt oglekļa piesaisti, kas ir nepieciešama, lai ES virzītos uz klimata neutralitāti 2050. gadā.

2.2.3. Īstenošanas problēmu cēloņi

2019. gadā vienpadsmit dalībvalstīs tika veikti spēju veidošanas pasākumi, lai atbalstītu meža references līmeņu (FRL) noteikšana un monitoringa un ziņošanas sistēmas uzlabošana. Šīs darbības laikā tika konstatētas dažas skaidras problēmas.

Attiecībā uz FRL galvenās grūtības, ar ko saskārās dalībvalstis, bija šādas: meža raksturlielumu dokumentēšana pārskata periodā (2000. –2009. gads), pareizās modelēšanas sistēmas izvēle un kalibrēšana, nodrošinot, ka modelēšanas sistēma spēj reproducēt vēsturiskās tendencies un modelēt emisijas un atdalīšanu no koksnes. LULUCF regulas (2021 –2025) pirmā atbilstības perioda procesa noteikšana FRL ilga divus gadus ar vēl vienu sagatavošanās gadu FRL dalībvalstīs, un tam bija nepieciešama ļoti augsta dalībvalstu tehniskā kompetence. FRL pārskatīšanas un novērtēšanas process ir bijis laikietilpīgs (LULUCF ekspertu grupas 15 sanāksmes dienas ar aptuveni 70 dalībniekiem). **Komisija aprēķināja, ka šā procesa kopējās izmaksas starp Komisiju un dalībvalstīm ir aptuveni EUR 4,5 miljoni.** Neraugoties uz visiem pūliņiem, joprojām pastāv neskaidrība par konkrētu FRL sastāvdaļu interpretāciju, kā rezultātā dalībvalstu FRL ir neviendabīgas.

Valstu uzraudzības un ziņošanas sistēmu nepilnību galvenie cēloņi ietver: zemu informētību par esošajām datu kopām, ko izraisa vāja starpiestāžu kārtība, datu trūkums (jo īpaši, lai izveidotu vēsturiskas bāzes līnijas), cilvēkresursu trūkums un specializētu prasmju trūkums. Lai gan visās dalībvalstīs mežu monitoringa un ziņošanas sistēmas ir ļoti progresīvas, tās var nebūt pilnībā piemērotas, lai nodrošinātu ātru norādi par pārmaiņām, ko jo īpaši izraisījuši dabas katastrofas, ražas novākšanas līmeņa paaugstināšanās vai pat apmežošana un mežu atjaunošana. Turklat augsnes dati ir nepietiekami, nepilnīgi un neskaidri, jo ir augstas izmaksas to atkārtota monitoringa un uzraudzības veikšanai un līdz šim nav bijis daudz ekonomisku un politisku stimulu šo datu uzlabošanai. Konkrēti, **politikas stimuli ieguldīt lauksaimniecības zemes labākai uzraudzībai līdz šim ir bijuši vāji, jo LULUCF vēl nebija daļa no ES 2020. gada mērķiem, un lauksaimniecības zemes uzskaite nebija obligāta saskaņā ar Kioto protokolu (tikai septiņas dalībvalstis to iekļāva savos Kioto protokola pārskatos).** Analīzē, kas tika veikta, lai pamatotu šo ietekmes novērtējumu, tika lēsts, ka par ļoti lieliem oglekļa emisiju guvumiem un zudumiem no augsnes netiek ziņots; **precīzas emisiju un piesaistes aplēses, kuru pamatā ir laba informācija par zemes izmantošanas darbībām un vietējiem emisijas faktoriem, aptver ne vairāk kā 37% ES aramzemes, jo lielākā daļa dalībvalstu izmanto noklusējuma IPCC metodes.** Kamēr augsne joprojām ir klimata politikas “aklā vieta”, ir grūti izstrādāt efektīvu politiku un stimulus.

Plašāku informāciju par to, kā rentabli uzlabot ziņošanas sistēmas, skatīt 9. iedaļā un 10.8. pielikumā.

Šīs problēmas iespējamā attīstība

Ja tiktu saglabāta meža references līmeņa koncepcija, 2024. -2025. gadā būtu jāatkārto valsts līmeņa noteikšanas process attiecībā uz 2026. -2030. gada atbilstības periodu. Ja ar pašreizējo

pārskatīšanu uzskaites noteikumi netiks vienkāršoti, pastāv risks, ka radīsies augstas regulatīvās izmaksas, kā arī grūtības izstrādāt, īstenot un informēt par valsts LULUCF politiku.

Neizmantojot iespējas, ko sniedz digitālās tehnoloģijas un satelītu tehnoloģijas, un tā kā trūkst mērķtiecīgu politikas intervēnu, lai palielinātu kapacitāti un vienkāršotu ziņošanas sistēmas, pastāv risks, ka joprojām pastāv trūkumi uzraudzības un ziņošanas sistēmās, kas apdraudētu efektīvu politikas īstenošanu un politikas plānošanu.

3. KĀPĒC JĀRĪKOJAS ES?

3.1. Juridiskais pamats

Priekšlikuma pamatā ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 192. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru Savienībai ir tiesības rīkoties, lai sasniegtu vides politikas mērķus. Savienības vides politikas mērķi, kā noteikts LESD 191. panta 1. punktā, cita starpā ir vides kvalitātes saglabāšana, aizsardzība un uzlabošana; dabas resursu, piemēram, zemes un mežu, pārdomāta un racionāla izmantošana un starptautiska mēroga pasākumu veicināšana, lai risinātu reģionālas vai pasaules mēroga vides problēmas, jo īpaši klimata pārmaiņu apkarošanu.

3.2. Subsidiaritāte: ES rīcības nepieciešamība

Klimata pārmaiņas pēc savas būtības ir pārrobežu problēma. Tās ietekme ir globāla, neatkarīgi no tā, kur atrodas, piemēram, SEG emisiju avoti. Tāpat iespējas likvidēt un uzglabāt oglekli un samazināt emisijas zemes sektorā ir nevienlīdzīgi sadalītas visā ES. Tāpēc šīs problēmas nevar atrisināt tikai ar valsts vai vietēja mēroga pasākumiem vien, jo nav ticams, ka atsevišķa rīcība radīs optimālus rezultātus. Koordinēta ES rīcība var efektīvi papildināt un pastiprināt valsts un vietējo rīcību un uzlabot rīcību klimata jomā. Klimata politikas koordinācija ir nepieciešama Eiropas līmenī un, ja iespējams, pasaules līmenī, un ES rīcība ir pamatota ar subsidiaritātes principu. Kopš 1992. gada ES ir strādājusi, lai izstrādātu kopīgus risinājumus un virzītu pasaules mēroga rīcību cīņai pret klimata pārmaiņām.

3.3. Subsidiaritāte: ES rīcības pievienotā vērtība

Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas koordinēšana visā Eiropas Savienībā gūst labumu no koordinācijas ES līmenī, nemot vērā ES vienoto tirgu. ES SEG emisiju samazināšanas 2030. gada mērķa palielināšana ietekmēs lielāko daļu, ja ne visas nozares ES ekonomikā. Turklāt šā mērķa sasniegšanai var būt vajadzīgi politiski risinājumi daudzās jomās, tostarp ārpus klimata, mežsaimniecības un zemes izmantošanas politikas. **Šādu mērķu un ar tiem saistīto politikas virzienu ietekme uz izaugsmi un darbavietu radīšanu, taisnīgumu un rentabilitāti ir to elementu piemēri, kurus var labāk nemt vērā ES līmenī. Sviests! Grēta to visu rakstījusi.**

LULUCF regula nosaka sistēmu, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus saistībā ar zemes izmantošanu un mežsaimniecību. Tas ir atkarīgs no dalībvalstu rīcības (atspoguļojot ar zemes apsaimniekošanu saistītos ārējos faktorus) un ir cieši saistīts ar citām

politikas jomām, jo īpaši lauksaimniecību, bioloģisko daudzveidību un biotopu aizsardzību, pielāgošanos un arī enerģētikas politiku atjaunojamās energijas aspektu dēļ. LULUCF nozares regulēšanai ES līmenī ir savi iemesli: savstarpēja atkarība starp dažādajām politikas jomām un to pārrobežu ietekmi, emisiju samazināšanas mērķu noteikšana katrai dalībvalstij, kā arī principu noteikšana, uz kuru pamata dalībvalstis ziņos par saviem sasniegumiem un novērtēs to virzību uz ES individuālo mērķu un mērķu sasniegšanu kopumā, kā noteikts Regulā (ES) 2018/1999 paredzētajos monitoringa un ziņošanas noteikumos. Tāpēc ir nepieciešama rīcība ES līmenī, un saskaņotai ES politikai ir daudz lielākas izredzes līdz 2050. gadam panākt patiesu pāreju uz klimata ziņā neitrālu ekonomiku. Turklat koordinēta rīcība ES līmenī veicina to, ka dalībvalstis pilnībā apsver dažādās iespējas rīkoties. Turklat ES vienotais tirgus ir izmaksu ziņā efektīvu pārmaiņu virzītājspēks.

Visbeidzot, ES līmeņa klimata politika sniedz ievērojamu ieguldījumu starptautiskajā klimata politikā un pasaules mēroga centienos apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos. Kopš 1992. gada ES ir strādājusi, lai izstrādātu kopīgus risinājumus un virzītu uz priekšu globālu vienošanos par cīņu pret klimata pārmaiņām. Šie centieni ir palīdzējuši sasniegt Parīzes nolīgumu 2015. gadā. Starptautiskā klimata politika un klimata un vides diplomātija ir nostiprināta, koordinējot Eiropas klimata politiku ES līmenī, un abas šīs politikas ir svarīgas pasaulei, kurā ES rada tikai aptuveni 10% no pasaules SEG emisijām.

4. MĒRĶI: KAS IR JĀSASNIEDZ?

4.1. Vispārīgie mērķi

Eiropas Zāļais kurss ir izšķirošais atspēriena punkts virzībā uz to, lai Eiropa kļūtu par klimata ziņā neitrālu kontinentu (t. i., līdz 2050. gadam panākt monitor emisiju nulles līmeni). Paziņojumā par Eiropas 2030. gada klimata pārmaiņu pastiprināšanu ir izklāstīti Komisijas priekšlikumi 2030. gada klimata mērķu plānam.

Šīs iniciatīvas vispārējais mērķis ir panākt, lai LULUCF regula būtu piemērota, lai līdz 2030. gadam sasniegtu vismaz 55% siltumnīcefekta gāzu emisiju neto samazinājumu, salīdzinot ar 1990. gadu, saskaņā ar 2030. gada klimata mērķu plānu, lai līdz 2050. gadam sasniegtu klimata neutralitāti.

4.2. Konkrētie mērķi

4.2.1. Klimatneitrāla zemes nozare līdz 2035. gadam

Komisijas 2018. gada paziņojumā “Tīra planēta visiem” ir skaidri norādīts, ka mums ir nepieciešams ievērojami palielināt oglekļa piesaisti/emisijas, ja mēs vēlamies panākt klimata neutralitāti 2050. gadā. Tādējādi, lai nodrošinātu klimata neutralitāti 2050. gadā, ES ir jāmaina nesenais uz zemes sektoru balstītais piesaistes samazinājums un jāsāk īstenot darbības, lai jau šajā desmitgadē palielinātu izraidīšanu, ņemot vērā klimata pārmaiņu mazināšanas uz sauszemes ilgo sagatavošanās laiku.

Ieinteresēto personu viedoklis

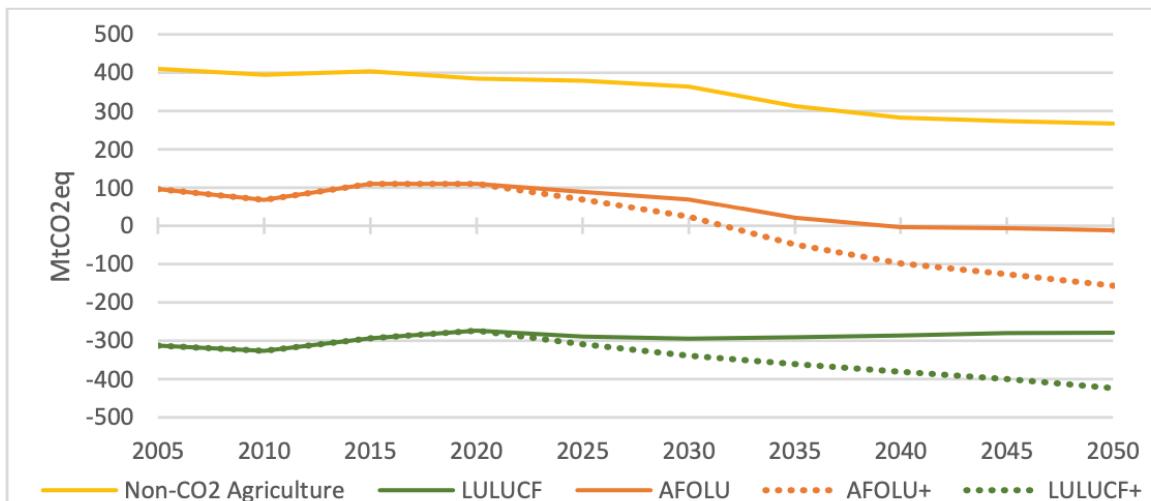
Ieinteresētās personas, kas sniedza atgriezenisko saiti Komisijas ietekmes novērtējumam (skatīt 10.2.2. pielikumu), ir atzinušas nepieciešamību uzlabot oglekļa piesaisti uz sauszemes. Tomēr, lai gan respondenti no bioenerģijas nozares atbalsta pieeju, kas atalgo aktīvu mežu apsaimniekošanu un uzskata, ka “**Harvested Wood Products**” (HWP) jeb **nocirstas koksnes produkti ir svarīgs piesaistes veids, vides NVO kategoriski nepiekrit šādai pieejai un drīzāk uzskata, ka ir jāsaglabā esošā oglekļa uzglabāšana un piesaiste.**

Klimata mērķu plāna modelēšana liecina, ka vismaz -55% mērķis būtu ekonomiski realizējams pat tad, ja LULUCF sektors 2030. gadā kļūtu tikpat mazs kā -225 Mt (kas ir minimālais piesaistes līmenis, kas nepieciešams, lai izpildītu pašreizējo LULUCF regulu saskaņā ar pašreizējiem LULUCF uzskaites noteikumiem). Tomēr modelēšana liecina arī par to, ka ir iespējams saglabāt oglekļa piesaisti šī brīža līmenī (aptuveni -260Mt) bez papildu politikas, ko īsteno dalībvalstis, un ka, veicot papildu pasākumus, integrētai zemes nozarei (LULUCF un lauksaimniecības nozarei) “būtu iespēja izmaksu ziņā efektīvā veidā strauji neutralizēt klimatu līdz aptuveni 2035. gadam un pēc tam radīt lielāku piesaisti nekā siltumnīcefekta gāzu emisijām” (skatīt 5. attēlu). Detalizētākā diskusijā par pasākumiem, kas vajadzīgi šo prognožu īstenošanai, ietekmes novērtējumā, kas pievienots Klimata mērķu plānam (9.2. sadaļā), paskaidrots, ka ar CO₂ nesaistītu lauksaimniecības emisiju (uz ko pašlaik attiecas Kopīgo centienu regula (ESR)) mazināšanas potenciāls ir atkarīgs no tādiem pasākumiem kā anaerobā mēslošana ar biogāzes reģenerāciju, lopkopība, barības piedevas, nitrifikācijas inhibitori, efektīvāka mēslošanas līdzekļu izmantošana, kā arī uztura izvēles un alternatīva proteīna ražošanas no akvakultūras. Attiecībā uz LULUCF nozari klimata mērķu plāna prognozes (sk. 5. attēlu) paredz, ka biomassas izmantošana enerģētikā līdz 2030. gadam saglabāsies stabila, savukārt mazināšanas potenciāls īstermiņā ir balstīts uz atmežošanas ierobežošanu un dažu papildu augsnes oglekļa sekvestrāciju un ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanas praksi. Vēl viens ļoti daudzsoļošs pasākums ir bioloģiskās augsnes aizsardzība pret intensīvu lauksaimniecisko izmantošanu, nav tieši aptverts klimata mērķu plāna modelēšanā, bet citā Komisijas pētījumā (<https://europa.eu/!uv84uR>) tas tiek uzskatīts par vienu no efektīvākajiem risinājumiem SEG emisiju samazināšanai lauksaimniecībā.

Tādējādi šīs iniciatīvas pirmais konkrētais mērķis ir līdz 2035. gadam panākt klimatneitrālu zemes nozari. Šis mērķis iedalās divās daļās:

- LULUCF tīrās izņemšanas palielināšanās un
- lauksaimniecības emisiju samazināšanās.

Pamatojoties uz 5. attēlā redzamo grafiku, lai zemes nozare būtu klimatneitrāla 2035. gadā, 2030. gadā neto piesaistei jābūt virs -300 MtCO₂eq, bet lauksaimniecības emisijām jābūt aptuveni 360 MtCO₂eq. Šī mērķa otrā daļa – lauksaimniecības emisiju samazināšana – ir ietverta arī ietekmes uz vidi novērtējumā, jo lauksaimniecības emisijas pašlaik ietilpst ESR darbības jomā.

5. attēls – Paredzētās emisijas un piesaiste no lauksaimniecības un LULUCF nozarēm, ES27. Avots: ietekmes novērtējums, kas pievienots klimata mērķu plānam.

Lai gan tiesību aktu kopuma “Fit for 55” galvenais mērķis ir sasniegt 2030. gada klimata mērķi, attiecībā uz zemes nozari tiek uzskatīts, ka ir svarīgi norādīt vēl vienu starposma mērķi 2035. gadam. Pirmkārt, tāpēc, ka uz dabu balstītās darbības aizņem ilgu laiku, jo īpaši, lai uzlabotu zemes izmantošanas praksi, liela mēroga ilgtspējīgas apmežošanas attīstību un biotopu atjaunošanu. Vidēja termiņa un ilgtermiņa politikas ievirze tādējādi var izvairīties no tādu pasākumu fiksēšanas, kas ilgtermiņā var būt neproduktīvi. Plānošanas noteiktība zemes sektorā šķiet vēl svarīgāka, ja uzskata, ka tiek prognozēts, ka šī nozare kļūs par lielāko ES SEG plūsmas profilu 2050. gadā (jo fosilās emisijas ievērojami samazinās); tāpēc ir ļoti svarīgi to noenkurot līdz trajektorijai, kas var efektīvi sasniegt ES klimata aizsardzības ilgtermiņa mērķi - neutralitāti 2050. gadā. Visbeidzot, bet ne mazāk svarīgi ir tas, ka 2035. gada politikas ietvars var nodrošināt skaidru ilgtermiņa virzību nākotnes (2028. –2035.) kopējai lauksaimniecības politikai.

4.2.2. Taisnīga, elastīga un integrēta klimata politikas sistēma zemes sektorā

Tā kā iespējas palielināt oglekļa piesaisti dalībvalstīs ir nevienmērīgi sadalītas un zemes daudzfunkcionalitāte rada sinerģijas un kompromisus, LULUCF regulas pārskatīšanai būs jānodrošina taisnīgs, elastīgs un integrēts politikas satvars.

Taisnīgas politikas satvarā būtu jāsadala visi iespējamie valsts mērķi, pamatojoties uz tādiem principiem kā vēsturiskie rādītāji (piemēram, iepriekšējās emisijas) un spējas (pieejamā zeme, izmaksu un efektīvs mazināšanas potenciāls).

Elastīgam politikas satvaram būtu jāļauj dalībvalstīm izvēlēties, kuras ietekmes mazināšanas darbības noteikt par prioritāram visā ekonomikā, un piekļūt dalībvalstu tirdzniecības mehānismiem, lai nodrošinātu, ka darbība notiek tur, kur tā ir visrentablākā.

Visbeidzot, ar **integrētu** politikas satvaru būtu jāprasā, lai dalībvalstis vairāk integrētā veidā pārdomātu LULUCF nozares lomu savā plašākā valsts klimata stratēģijā, nekā tā, kas radās NEKP, sākot no acīmredzamiem savienojumiem ar klimata pārmaiņu mazināšanas stratēģijām lauksaimniecības nozarē, bet arī nemot vērā sinergiju ar citiem ar zemi saistītiem mērķiem (adaptācija, bioloģiskā daudzveidība, ilgtspējīga un aprites bioekonomika).

Ilgtermiņā (t. i., pēc 2030. gada) rentabls politikas satvars, lai īstenotu klimata neutralitāti zemes sektorā (un vēl vairāk attiecībā uz oglekļa neto piesaisti, lai sasniegtu klimata neutralitāti visas ekonomikas līmenī), būs uz tirgu balstīta oglekļa tirdzniecības sistēma, kas darbojas zemes vai oglekļa samazināšanas struktūras līmenī.

Konceptuāli šī pieeja būs analogiska tam, kādā veidā ETS prasa atbilstību rūpniecisko vienību līmenī. Tomēr atšķirībā no ETS emisiju kvotas zemes sektora oglekļa tirdzniecības sistēmā būtu pakāpeniski jāsaista ar oglekļa samazināšanas sertifikātiem, lai nodrošinātu pārskatāmu virzību uz klimata neutralitāti. Šāda sistēma iekšējā lauksaimniecības tirgū nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus.

Šai pieejai būs nepieciešama stabila sertifikācijas sistēma un plaša zemes pārvaldītāju kapacitāte, lai uzraudzītu to emisijas un piesaisti. Abi šie mērķi ir iekļauti ES darba kārtībā līdz 2030. gadam: līdz 2023. gadam tiks ierosināts oglekļa samazināšanas sertifikācijas mehānisms (kā paziņots aprites ekonomikas rīcības plānā), bet 2021. gada beigās – oglekļa audzēšanas iniciatīva (par to paziņots stratēģijā “Lauksaimniecība — no lauka līdz galdam”) veicinās uz rezultātiem balstītus maksajumus zemes apsaimniekotājiem. Tikmēr KLP turpinās atbalstīt ilgtspējīgas zemes apsaimniekošanas prakses un tehnoloģiju ieviešanu un nodrošināt piekļuvi konsultāciju pakalpojumiem un uzraudzības instrumentiem. Tādējādi, lai gan citas paralēlas politikas iniciatīvas stimulēs zemes izmantošanas mazināšanu atsevišķu zemes apsaimniekotāju līmenī, pašreizējā LULUCF regulas pārskatīšana ir vērsta galvenokārt uz to, lai mudinātu dalībvalstis izstrādāt vērienīgākas zemes izmantošanas mazināšanas stratēģijas. Tomēr, modernizējot pārvaldības sistēmu un uzlabojot uzraudzības prasības, šī pārskatīšana ir pirmais solis uz rentablāku un integrētāku politikas satvaru pēc 2030. gada.

6. attēlā ir parādīti dažādi elementi, kas saistīti ar integrētu politikas pieeju zemes nozarei, radot gan vispārēju politikas sistēmu (kas paredzēta dalībvalstīm), gan tiešus stimulus (kas paredzēti zemes apsaimniekotājiem).

Politikas ietvars LULUCF un lauksaimniecības nozarei

Labāki stimuli lauksaimniekiem un mežsaimniekiem

LULUCF regulas pārskatīšana (2021)

ESR pārskatīšana (2021)

Oglekļa audzēšanas iniciatīva (2021)

Oglekļa izvadīšanas sertifikācija (2023)

Uz rezultātiem vērsta KLP (2023-2027)

4.2.3. Vienkāršošana

Kā minēts iepriekš, pašreizējie LULUCF noteikumi bieži vien ir sarežģīti un vairs nav vajadzīgi, ņemot vērā mērķa -55% jauno formulējumu; pamatojoties uz gūto pieredzi, jo īpaši attiecībā uz FRL noteikšanu, vairākus uzskaites jēdzienus var optimizēt un vienkāršot. Tas var samazināt īstenošanas izmaksas un uzlabot LULUCF nozares integrāciju vispārējās valsts klimata stratēģijās.

Turklāt monitoringa un ziņošanas sistēmām labāk jāatspoguļo nozares klimata rādītāji. Pateicoties zemes novērošanas tehnoloģiju attīstībai, ir iespējas kartēt zemes izmantošanas izmaiņas par zemām izmaksām un savlaicīgi (piemēram, izmantojot pieejas, kuru pamatā ir attālinātā uzrāde, tostarp no tādiem satelītiem kā Copernicus Sentinel un/vai komerciāli pieejamie pakalpojumi); šīs kartes ne tikai atvieglos ziņošanu par SEG, bet arī palīdzēs veikt ietekmes mazināšanas pasākumus jomās, kurās ir vislielākais emisiju samazināšanas potenciāls, un kopumā ļaus rīkoties vides jomā, bioloģiskās daudzveidības, dabas aizsardzības un zemes plānošanas jomā.

5. KĀDI IR PIEEJAMIE POLITIKAS RISINĀJUMI?

5.1. Kas ir bāzes līnija, no kuras tiek vērtēti risinājumi?

Bāzes līnija ir pašreizējā LULUCF regula, kas 2021. gadā pirmo reizi integrē emisijas un piesaisti no LULUCF nozares ES klimata politikas satvarā; šī regula attiecas uz dalībvalstīm un neparedz tiešas prasības atsevišķiem zemes pārvaldītājiem. Šodien regulā ir paredzēti noteikumi, lai noteiktu, kuras emisijas un piesaisti ņem vērā attiecībā uz mērķi (tā sauktie “uzskaites noteikumi”) tādā pašā garā kā starptautiskās konvencijas, kas izveidotas saskaņā ar Kioto protokolu:

- Pārvaldītām aramzemēm/zālājiem/mitrājiem jāņem vērā emisijas un piesaiste katrā atbilstības periodā, no kuras atņemtas vidējās emisijas un piesaiste bāzes periodā no 2005. līdz 2009. gadam.
- Apmežota vai atmežota zeme: uzskaites noteikumos ir ņemtas vērā visas emisijas un to piesaiste katrā atbilstības periodā. **Ja zemes vienība ir apmežota, tā, saskaņā ar šiem uzskaites noteikumiem 20 gadus tiek uzskatīta par apsaimniekotu meža zemi; līdzīgi, ja zemes gabals ir atmežots, tas paliek saskaņā ar šiem uzskaites noteikumiem 20 gadus, pirms to uzskata par zemes izmantošanas veidu, uz kuru tas pārveidots.**
- Apsaimniekotām meža zemēm (kas ietver arī uzkrāto oglekli nocirstas koksnes produktos) jāņem vērā emisijas un piesaiste katrā atbilstības periodā, atņemot emisijas un piesaisti, kas aprakstīta ar etalonu (“Mežs references līmenis” FRL)

2. aile – Meža references līmeņa (FRL) definēšana un īsa vēsture

Atsauces līmenis ir nākotnes emisiju un piesaistes prognoze, no kuras tiek salīdzinātas faktiskās emisijas un piesaiste attiecīgajā gadā. Šo jēdzienu pirmoreiz izmantoja ES saskaņā ar Kioto

protokola otro saistību periodu; konteksts, prognozes (sauktas par “Mežu apsaimniekošanas atsauces līmeni” (FMRL)) varētu iekļaut politikas pieņēmumus ar risku palielināt klimata pārmaiņu mazināšanas faktiskās ietekmes darbības. Tā vietā LULUCF regulā meža references līmenis (FRL) ir pamatots vienīgi uz meža apsaimniekošanas prakses un koksnes izmantošanas turpināšanu, kā dokumentēts vēsturiskā pārskata periodā (2000. –2009. gads), ņemot vērā ar vecumu saistīto meža dinamiku, bet neiekļaujot politikas pieņēmumus. Rezultātā jebkādas ietekmes izmaiņas apsaimniekošanā vai koksnes izmantošanā atspoguļosies klimata pārskatos, tāpat kā visās citās SEG nozarēs. Vienīgā atšķirība ar citām nozarēm ir meža vecuma dinamikas ietekme: piemēram, ja meži noveco, FRL projekcijā tiks ņemts vērā, ka iepriekšējās apsaimniekošanas turpināšana var ietvert kopējās ražas palielināšanu. Šīs pieejas pamatojums ir izvairīties no dalībvalstu sodīšanas par pirms gadu desmitiem vai gadsimtiem pieņemtām izvēlēm, kas ir ietekmējušas šo valstu mežu vecuma struktūru. LULUCF pārskatos tiks pilnībā atspoguļota ne tikai ar vecumu saistītās dinamikas ietekme uz kopējo ražu, bet arī visas izmaiņas meža apsaimniekošanas praksē vai attiecība starp enerģijas un materiālu izmantošanu koksnei attiecībā pret 2000. –2009. gadu.

Šie FRL ir reālistiskāki nekā FMRL, proti, tie paredz 59 MtCO₂eq lielu novirzīšanu, kas ir stingrāka nekā FMRL paredzētā. Tomēr, kā minēts 2.2.3. iedaļā, FRL tehniskā sarežģītība prasīja ievērojamas pūles no dalībvalstīm un ilgu Komisijas un LULUCF ekspertu grupas pārbaudes procesu. Šie centieni ir jāizsver, apsverot FRL pieejas priekšrocības turpmākās politikas izstrādē.

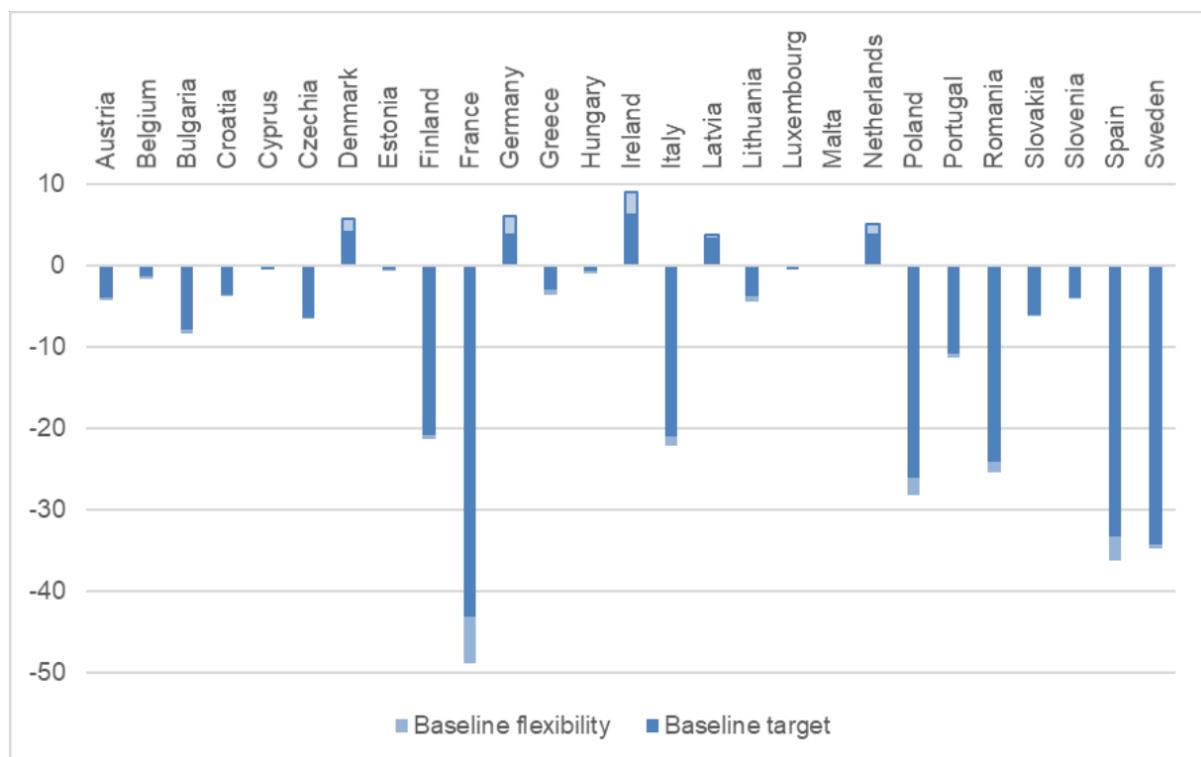
Kopumā šie noteikumi nosaka uzskaites mērķi, t. i., **bāzes līniju, kas ir minimālais atbilstības līmenis LULUCF sektoram**. Paredzams, ka šis līmenis būs aptuveni **-225 MtCO₂eq gadā vidēji, ES-27 līmenī** un var tikt uzskatīts par “atbīdāmu” noteikumu: tas ir izstrādāts, lai nodrošinātu, ka zemes apsaimniekošanas prakse nepasliktinās klimata pārmaiņu mazināšanas perspektīvā. **Tomēr šis līmenis vēl nebūt nav saskaņots ar trajektoriju, kas vērsta uz klimata mērķi - neitrāls zemes sektors 2035. gadā, kam 2030. gadā būtu nepieciešama piesaiste virs - 300 MtCO₂eq.** Tas ir arī ievērojami zemāks par Komisijas politikas scenārijā novērtēto atcelšanas potenciālu: saskaņā ar prognozēm šajā scenārijā -256 MtCO₂eq piesaistes līmeni var sasniegt ar nulles papildu izmaksām par CO₂ tonnu līdz 2030. gadam, kas nozīmē, ka LULUCF mērķi bāzes scenārijā varētu tikt palielināti par līdz 31 Mt CO₂eq no emisiju samazinājuma līdz 2030. gadam, neradot nekādas papildu izmaksas.

7. attēlā ir parādīti šie aprēķinātie bāzes mērķi, t. i., paziņotie siltumnīcefekta gāzu piesaistes minimālie līmeņi (vai dažos gadījumos – emisijas) katrai dalībvalstij. Lielākajā daļā dalībvalstu (17) šie mērķi ir zemāki nekā to nesenie (2016. –2018. gads) LULUCF rādītāji: šīs dalībvalstis joprojām varētu sasniegt mērķi pat tad, ja tās radītu vairāk LULUCF neto emisiju nekā pašlaik, zaudētu lielu daļu no to pašreizējiem piesaistījumiem vai pat pārietu no neto piesaisti piegādes līdz neto emisiju nodrošināšanai. Citās dalībvalstīs, jo īpaši tajās, kurās pēdējo gadu laikā ievērojami samazinājās LULUCF piesaiste dabas katastrofu dēļ (piemēram, mežu ugunsgrēki, kaitēkļu uzliesmojumi, sausums), pašlaik pamatlēķis ir daudz stingrāks nekā tas, ko to LULUCF nozare ir spējusi sasniegt pēdējos gados; tas ir tāpēc, ka FRL koncepcija, kas ir mērķa galvenais dzinulis, nav paredzēta, lai atspoguļotu nesenos katastrofu traucējumus.

Līdzīgu salīdzinājumu var veikt starp bāzes līnijas mērķiem un prognozētajiem LULUCF nozares ietekmes mazināšanas rezultātiem politikas scenārijā. Šajā jomā gandrīz pusei (12) dalībvalstu ir mērkis, kas ir mazāks par to ietekmes mazināšanas potenciālu, tostarp diviem gadījumiem, kad mērkis ļauj ražot LULUCF neto emisijas, bet politikas scenārijā ir paredzēts potenciāls, lai nodrošinātu neto piesaisti.

Ieinteresēto personu viedoklis

Lielākā daļa (52%) ieinteresēto personu, kas piedalījās atklātajā sabiedriskajā apspriešanā par LULUCF pārskatu, piekrita, ka būtu jānosaka vērienīgāki LULUCF mērķi nekā pašreizējā bāzes scenārijā.

7. attēls – Mērķi bāzes scenārijā. Gaiši zilās zonas negatīvos stabiņos ir LULUCF izvadīšana virs mērķa, ko var izmantot atbilstības ESR. Dalībvalstīs, kurās mērķi atbilst LULUCF emisijām (pozitīvas joslas), vispārējais mērkis ir apzīmēts ar tumši zilu robežu un gaiši zilās zonas atbilst neizmantotām LULUCF emisiju “kvotām”, ko var izmantot, lai nodrošinātu atbilstību ESR. Mērvienība: MtCO₂eq.

Visbeidzot, dalībvalstis var izveidot līdz 262 Mt CO₂eq no LULUCF kredītiem (t. i., piesaiste, kas pārsniedz minimālo atbilstības līmeni) laikposmā no 2021. līdz 2030. gadam, t. i., vidēji 26,2 Mt CO₂eq gadā; tos var izmantot, lai palīdzētu sasniegt valsts mērķus (t. s. "elastīgums"). Katrai dalībvalstij LULUCF kredītu pieejamība ESR ir pielāgota lauksaimniecības emisiju īpatsvaram ESR. Tas tiek darīts, lai atzītu, ka dalībvalstīm, kurās ir lielākas lauksaimniecības emisijas, var būt grūtāk sasniegt savus ESR mērķus, jo lauksaimniecības ietekmes mazināšanas potenciāls tiek uzskaitīts par zemāku nekā citās nozarēs. Pieejamie LULUCF kredītu daudzumi ir parādīti 7. attēlā kā vieglākās jomas, pieņemot, ka tie ir vienādi ar 1/10 daļu no kopējās elastības summas, kas piešķirta katrai dalībvalstij 10 gadu laikposmā. Dalībvalstis var efektīvi pārskaitīt savus uzkrātos LULUCF kredītus katra atbilstības perioda beigās uz šo ESR.

Kā norādīts 2.1.2. iedaļā, valstu enerģētikas un klimata plānu novērtējums (NEKP) liecina, ka lielākā daļa dalībvalstu plāno nodrošināt savu LULUCF darbību ir tikai pietiekami labs, lai sasniegtu savu mērķi, bet ļoti nedaudzi no viņiem norāda uz apjomu, kādā tās plāno ģenerēt un izmantot LULUCF kredītus, lai nodrošinātu atbilstību ESR. Tādējādi, nodrošinot elastīgu regulējumu, pašreizējie noteikumi nerada pietiekamu stimulu papildu darbībām, kas pārsniedz "bezdebeta" mērķus. Fakta dēļ iepriekš minēts, ka jaunākie rezultāti jau ir labāki nekā uzskaites mērķi daudzās dalībvalstīs, līdz 84 MtCO₂eq no LULUCF kredītiem varētu būt ģenerēts 2030. gadā, tā kā pieprasījums pēc šādiem kredītiem būtu tikai ap 52 MtCO₂eq. Šie aprēķini liecina, ka sākotnējā līmenī LULUCF kredīti, visticamāk, ievērojami atsver pieprasījumu, nomācot potenciālos ieņēmumus no (un līdz ar to arī stimulus sasniegt) pārāk lielā mērķa sasniegšanas.

5.2. Politikas risinājumu apraksts

Saskaņā ar šī ietekmes novērtējuma konkrētajiem mērķiem ierosinātie politikas risinājumi palielinās likumdošanas stimulus klimata pārmaiņu mazināšanai zemes sektorā, taisnīgi sadalīs pasākumus visās dalībvalstīs, noteiks efektīvākus stimulus, vienkāršos administrāciju un atbilstību un radīs sinerģijas ar citiem politikas instrumentiem.

Risinājums		Galvenie elementi
1. risinājums Paš-izdevīgs LULUCF mērķis 2030. gadā	Risinājums Nr. 1.1 Apsaimniekoto meža zemju uzskaites noteikumu maiņa	<ul style="list-style-type: none"> MS kritēriji apsaimniekotajām meža zemēm: vēsturiskais vidējais rādītājs meža atsauces līmeņa vietā Nav citu grāmatvedības noteikumu izmaiņu Intra - LULUCF elastīgums, bet ne elastīgums ar ESR
	Risinājums Nr. 1.2 Vienu samazinājuma mērķa iestatīšana	<ul style="list-style-type: none"> Viens atdalīšanas mērķis katrai dalībvalstij (pamatojoties uz jaunākajām emisijām, piesaisti un apsaimniekotās zemes

		platību), nevis sarežģīti grāmatvedības noteikumi
		<ul style="list-style-type: none">• Intra-LULUCF elastīgums, bet bez elastības ar ESR
		•